

PLAN RAZVOJA GRADA KARLOVCA 2021. - 2030.

Naručitelj:
Grad Karlovac, Banjavčičeva 9, 47 000 Karlovac

Izrađivač:
NOTITIA d.o.o.
Ulica Bernarda Vukasa Bajde 21, 10000 Zagreb

NOTITIA

Članovi Radne skupine

mr. sc. Marijana Tomičić, pročelnica UO za razvoj grada i EU fondove

dr. sc. Viktor Šegrt, UO za razvoj grada i EU fondove, lokalni koordinator

dr. sc. Ana Hranilović – Trubić, pročelnica UO za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša

Daniela Peris, pročelnica UO za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam

Andrea Vrbanek, univ. spec. oec., UO za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam

Ivanka Brezović, mag. oec., UO za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam

Nikolina Pahanić Lugar, dipl. oec., UO za društvene djelatnosti

Davorka Radović, dipl. pol., UO za društvene djelatnosti

Vesna Ribar, dipl. ing. građ., pročelnica UO za poslove provedbe dokumenata prostornog uređenja

Hermina Plemić, dipl. ing. građ., pročelnica UO za komunalno gospodarstvo

Josip Bacan, mg. ing. prom., UO za komunalno gospodarstvo

Oliver Budimir struč. spec. ing. sec., voditelj Odsjeka redarstva

Sadržaj

Popis kratica	iii
Popis slika	iv
Popis tablica	iv
1. UVOD	1
1.1. Polazišta.....	1
1.2. Zakonodavni okvir, struktura i proces izrade	6
1.3. Provedba mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU)	8
2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	9
3. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA	10
3.1. Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam.....	10
3.2. Društvene djelatnosti	16
3.3. Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša.....	22
3.4. Promet i komunalno gospodarstvo	28
4. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU	32
5. POSEBNI CILJEVI.....	36
5.1. Prioritet 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja	37
5.1.1. <i>Posebni cilj 1.1. Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja .....</i>	37
5.1.2. <i>Posebni cilj 1.2. Razvoj kontinentalnog turizma .....</i>	38
5.1.3. <i>Posebni cilj 1.3. Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede .....</i>	38
5.2. Prioritet 2. Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge	40
5.2.1. <i>Posebni cilj 2.1. Poticanje uključenosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture ....</i>	40
5.2.2. <i>Posebni cilj 2.2. Jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova</i>	41
5.3. Prioritet 3. Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem 42	
5.3.1. <i>Posebni cilj 3.1. Energetska učinkovitost te poticanje obnovljivih izvora energije i uporabe čiste energije .....</i>	42
5.3.2. <i>Posebni cilj 3.2. Pобољшanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom</i>	42
5.4. Prioritet 4. Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo	44
5.4.1. <i>Posebni cilj 4.1. Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti.....</i>	44
5.4.2. <i>Posebni cilj 4.2. Unaprjeđenje komunalnog gospodarstva .....</i>	45
6. POPIS KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA (IZ BIBLIOTEKE POKAZATELJA) I CILJANIH VRIJEDNOSTI POKAZATELJA	46
7. USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA.....	49
8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	52
8.1. Praćenje i izvješćivanje	52
8.2. Vrednovanje	56
Prilog 1. Intervencijska logika	59

Popis kratica

DZS	<i>Državni zavod za statistiku</i>
DPU	<i>Detaljni plan uređenja</i>
DVD	<i>dobrovoljno vatrogasno društvo</i>
EU	<i>Europska unija</i>
GUP	<i>Generalni urbanistički plan Grada Karlovca</i>
HGK	<i>Hrvatska gospodarska komora</i>
HGSS	<i>Hrvatska gorska služba spašavanja</i>
HZZO	<i>Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje</i>
ITU	<i>Integrirana teritorijalna ulaganja</i>
JLP(R)S	<i>jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave</i>
JVP	<i>Javna vatrogasna postrojba</i>
MORH	<i>Ministarstvo obrane Republike Hrvatske</i>
MRRFEU	<i>Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije</i>
NRS	<i>Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine</i>
OPG	<i>obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo</i>
PPKŽ	<i>Prostorni plan Karlovačke županije</i>
PPUGK	<i>Prostorni plan uređenja Grada Karlovca</i>
PUP	<i>Provedbeni urbanistički plan</i>
RH	<i>Republika Hrvatska</i>
SEAP	<i>Sustainable Energy Action Plan</i>
SECAP	<i>Sustainable Energy and Climate Action Plan</i>
SMARTER	<i>Measurable; Achievable; Relevant; Time-bound; Evaluated; Recognized/Rewarded ili Revised/Readjusted</i>
SPUR	<i>strateško planiranje i upravljanje razvojem</i>
UPU	<i>Urbanistički plan uređenja Grada Karlovca</i>
VUPKA	<i>veće urbano područje Karlovac</i>
VZG	<i>Vatrogasna zajednica Grada Karlovca</i>
ZOAKD	<i>Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti Karlovac</i>

Popis slika

Slika 1. Naselja Grada Karlovca	2
Slika 2. Proces izrade Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030.....	7
Slika 3. Sociološki postulati i ekonomski model krafne u Gradu Karlovcu u razdoblju 2021.–2030.	32
Slika 4. Prioriteti Grada Karlovca u razdoblju 2021. – 2030.....	33
Slika 5. Posebni ciljevi Prioriteta 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja	37
Slika 6. Posebni ciljevi Prioriteta 2. <i>Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge</i>	40
Slika 7. Posebni ciljevi Prioriteta 3. <i>Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem</i>	42
Slika 8. Posebni ciljevi Prioriteta 4. <i>Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo</i>	44
Slika 9. Ciklus praćenja i izvješćivanja o provedbi Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030.....	53
Slika 10. Faze analize rizika.....	55
Slika 11. Mjere ublažavanja rizika	55
Slika 12. Postupnik provedbe postupka vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030.....	58

Popis tablica

Tablica 1. Usporedba indeksa razvijenosti Karlovca s gradovima sličnih značajki (2010. - 2020.).....	3
Tablica 2. Domene i pripadajuća područja	3
Tablica 3. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene gospodarstvo, poljoprivreda i turizam.....	14
Tablica 4. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene društvene djelatnosti.....	21
Tablica 5. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša	25
Tablica 6. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene promet i komunalno gospodarstvo	31
Tablica 7. Popis ključnih pokazatelja ishoda (iz Biblioteke pokazatelja) i ciljanih vrijednosti pokazatelja	47
Tablica 8. Intervencijska logika usklađenosti Plana i njegovog doprinosa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.....	49
Tablica 9. Nacionalni strateški dokumenti s kojima je Plan usklađen (osim NRS)	50
Tablica 10. Intervencijska logika.....	59

1. UVOD

1.1. Polazišta

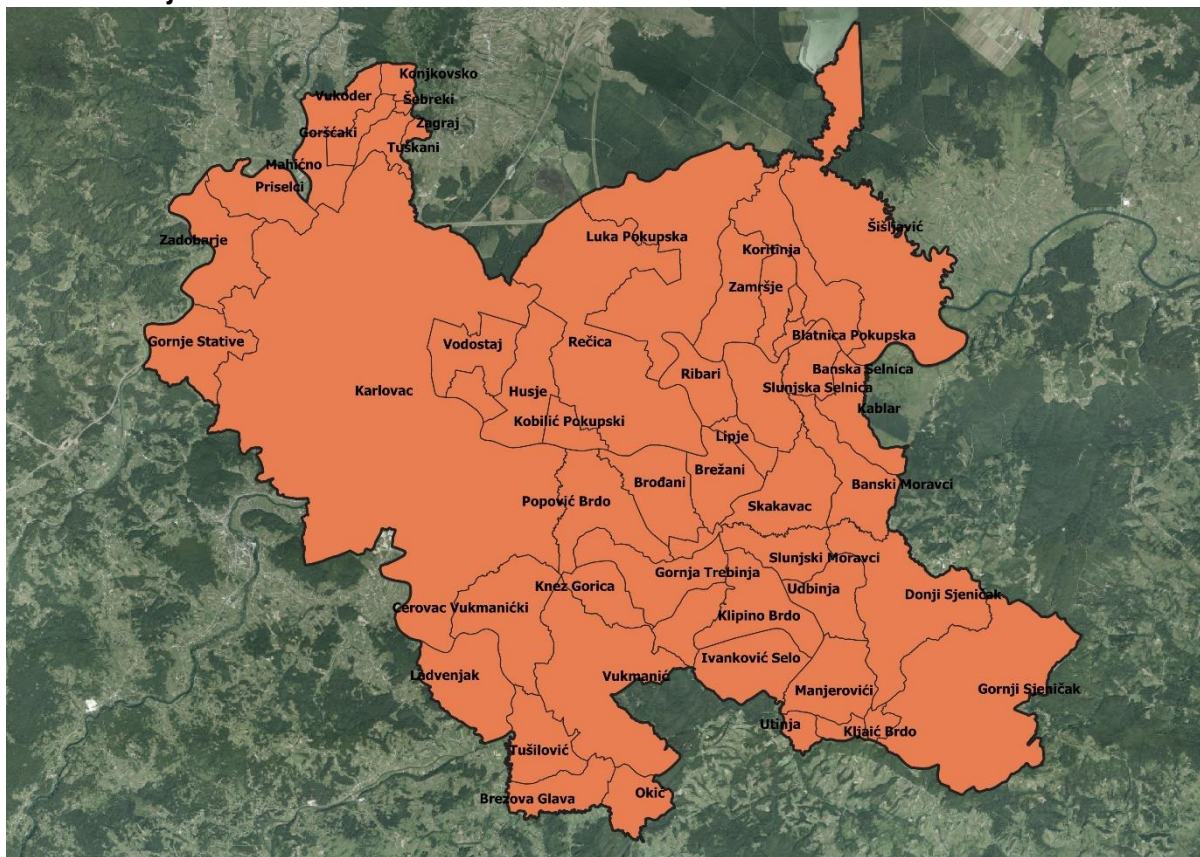
Plan razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. (u daljnjem tekstu: Plan) slijedi krovnu **Strategiju razvoja Grada Karlovca za razdoblje od 2013. do 2020. godine**. Plan se donosi prvenstveno radi definiranja smjera daljnjeg razvoja Grada Karlovca te kako bi se osigurala strateška podloga za upravljanje razvojem sukladno potrebama stanovnika Grada Karlovca i okolice, uz istovremeno učinkovito i održivo korištenje raspoloživih resursa. Plan predstavlja alat koji pomaže Gradu Karlovcu da iskoristi potencijal urbanizacije kroz strateško planiranje. Razvijen je i provodi se participacijom svih uključenih dionika te utvrđuje politike i ciljeve koji će usmjeravati kako i gdje će se odvijati razvoj u gradu tijekom trajanja Plana. Plan pruža integrirani, koherentni okvir koji osigurava da se grad razvija na uključiv i održiv način koji poboljšava kvalitetu življenja njegovih građana, a istovremeno je i atraktivnije mjesto za posjet te život i rad. Planom se utvrđuju politike i ciljevi za stvaranje održivog i vitalnog grada i središta Karlovačke županije.

Plan stupa na snagu u posebno izazovnom trenutku razvoja grada tijekom pandemije koronavirusa međutim, izazov leži u potencijalnom pretvaranju teškoća u mogućnosti koje stvaraju zajedničku viziju za postizanje održivog dugoročnog oporavka u korist grada i njegovih stanovnika. Te će se mogućnosti temeljiti na trajnim vrijednostima u koje, među ostalim, ubrajamo snažan identitet Grada Karlovca, njegovu arhitekturu, urbanizam i kultura, poduzetničku i obrtničku tradicija, geomorfološko, geotermalno i hidrološko bogatstvo, inovativni potencijal, zatim činjenicu da je dio gradske regije i glavni tranzitni pravac u Republici Hrvatskoj, i što je najvažnije, stav da su građani Grada Karlovca njegov najvažniji resurs. Razvojnim planom utvrđen je nov pristup zadovoljavanju potreba i težnji Grada i njegovih stanovnika, ne samo za desetogodišnji vijek Plana, već i dugoročnije. Ovaj Plan polazi od nekoliko međusobno povezanih ciljeva:

- kvalitetan, zelen i dobro povezan grad,
- pametan grad koji omogućuje brzi gospodarski napredak,
- digitaliziran grad,
- grad održivog urbanog razvoja,
- grad poželjan za rad, življenje i posjete,
- siguran grad,
- grad kao jedan od regionalnih centara Panonske Hrvatske.

Grad Karlovac ima 55.981 stanovnika (prema popisu iz 2011. godine) te je po broju stanovnika među prvih deset gradova u Hrvatskoj. Prostire se na površini od 401,1133 km² od čega na šume i poljoprivredno zemljište otpada 64 %, na vodene površine 16 %, a ostatak čini izgrađeno i građevinsko zemljište. U sastavu ima 52 naselja: Banska Selnica, Banski Moravci, Blatnica Pokupska, Brezova Glava, Brežani, Brođani, Cerovac Vukmanički, Donja Trebinja, Donje Mekušje, Donji Sjeniĉak, Gornja Trebinja, Gornje Stative, Gornji Sjeniĉak, Gorščaki, Husje, Ivanĉići Pokupski, Ivanković Selo, Ivošević Selo, Kablar, Karasi, Karlovac, Klipino Brdo, Kljaić Brdo, Knez Gorica, Kobilić Pokupski, Konjkovsko, Koritinja, Ladvenjak, Lipje, Luka Pokupska, Mahićno, Manjerovići, Okić, Popović Brdo, Priselci, Reĉica, Ribari, Skakavac, Slunjska Selnica, Slunjski Moravci, Šebreki, Šišljavić, Tušilović, Tuškani, Udbinja, Utinja, Vodostaj, Vukmanić, Vukoder, Zadobarje, Zagraj i Zamršje ([Slika 1.](#)).

Slika 1. Naselja Grada Karlovca

Izvor: Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske za Grad Karlovac prema Državnoj geodetskoj upravi (2018.).

Prema Uredbi o indeksu razvijenosti (Narodne novine, 131/2017) za grad Karlovac izračunata je vrijednost indeksa 105,579, odnosno 5,58 % iznad prosjeka Republike Hrvatske. Uspoređujući indekse razvijenosti prikazane u dokumentu **Strategija razvoja Grada Karlovca 2013. – 2020.** s posljednjim dostupnim podacima, vidljiv je napredak koji se u ovom slučaju izračunava promatrajući šest pokazatelja: (1) stope nezaposlenosti; (2) dohotka po stanovniku; (3) proračunskih prihoda jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku; (4) općeg kretanja stanovništva; (5) stope obrazovanosti te (6) indeksa starenja. Ipak, potrebno je napomenuti kako je za posljednje izračune korištena drugačija metodologija od one koja je primjenjivana sukladno ranije važećoj Uredbi o indeksu razvijenosti (Narodne novine, 63/2010). Prema novom modelu, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (daljnje u tekstu: JLP(R)S) se razvrstavaju u skupine razvijenosti pomoću distribucije ranga, pri čemu se uvijek polazi od prosječnog praga razvijenosti (indeks 100). Skupine razvijenosti predstavljaju jednake dijelove (polovine, odnosno četvrtine) u razdiobi po veličini uređenih nizova iznadprosječnih i ispodprosječnih vrijednosti indeksa razvijenosti za jedinice područne (regionalne), odnosno lokalne samouprave. Sukladno posljednjoj Uredbi o indeksu razvijenosti, Grad Karlovac je razvrstan u VII skupinu JLP(R)S, budući da se prema vrijednosti indeksa nalazi u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih JLP(R)S-a. Grad Karlovac tako predstavlja najviše rangiranu jedinicu lokalne samouprave unutar Karlovačke županije. Usporedba indeksa razvijenosti prikazana je [Tablicom 1.](#)

Tablica 1. Usporedba indeksa razvijenosti Karlovca s gradovima sličnih značajki (2010. - 2020.)

Grad	Vrijednost indeksa razvijenosti		Skupina razvijenosti	
	2010.	2020.	2010.	2020.
Slavonski Brod	87,45	102,67	III	VI
Gospić	91,66	104,01	III	VI
Bjelovar	92,55	103,02	III	VI
Karlovac	96,14	105,58	III	VII
Krapina	97,14	104,99	III	VII
Čakovec	103,37	108,37	IV	VIII
Sisak	104,38	102,91	IV	VI
Velika Gorica	110,18	108,38	IV	VIII
Koprivnica	114,76	108,85	IV	VIII
Varaždin	122,62	111,02	IV	VIII

Izvor: Strategija razvoja Grada Karlovca 2013. – 2020. (2013.) i Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU (2020.).

Sukladno članku 19.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, 33/2001, 60/2001, 129/2005, 109/2007, 125/2008, 36/2009, 36/2009, 150/2011, 144/2012, 19/2013, 137/2015, 123/2017, 98/2019) veliki gradovi, kao i gradovi sjedišta županija u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana i to osobito poslove koji se odnose na: (1) uređenje naselja i stanovanje; (2) prostorno i urbanističko planiranje; (3) komunalno gospodarstvo; (4) brigu o djeci; (5) socijalnu skrb; (6) primarnu zdravstvenu zaštitu; (7) odgoj i obrazovanje; (8) kulturu, tjelesnu kulturu i šport; (9) zaštitu potrošača; (10) zaštitu i unaprjeđenje prirodnog okoliša; (11) protupožarnu i civilnu zaštitu; (12) promet na svom području; (13) održavanje javnih cesta; (14) izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja i (15) ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

U skladu s navedenim, a uzimajući u obzir i postojeću strukturu gradske uprave te razvojne potrebe Grada Karlovca, identificirane su četiri razvojne domene koje su ključne za budući rast i razvoj grada. Primjena na svim razinama, od izrade plana do realizacije projekata i upravljanja razvojem, omogućuje realizaciju bolje kvalitete života za sve. Ove četiri razvojne domene čine međusobno povezane i bitne elemente održivog pristupa budućem razvoju grada:

1. Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam
2. Društvene djelatnosti
3. Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša
4. Promet i komunalno gospodarstvo.

Svaka od navedenih domena podijeljena je na razvojna područja prikazana [Tablicom 2.](#)

Tablica 2. Domene i pripadajuća područja

DOMENE	PODRUČJA
GOSPODARSTVO, POLJOPRIVREDA I TURIZAM	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poduzetništvo i obrt (uključujući poslovne potporne institucije; investicije) ▪ Poljoprivreda ▪ Turizam ▪ Poslovanje gradskih tvrtki i ustanova
DRUŠTVENE DJELATNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Predškolski odgoj, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje ▪ Visoko obrazovanje ▪ Zdravstvena zaštita ▪ Socijalna skrb

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Demografski razvoj ▪ Kultura i upravljanje kulturnom baštinom ▪ Sport ▪ Civilno društvo ▪ Protupožarna i civilna zaštita
PROSTORNO UREĐENJE, GRADNJA I ZAŠTITA OKOLIŠA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prostorno i urbanističko planiranje ▪ Zaštita i očuvanje prirodne baštine, povijesnog, kulturnog i graditeljskog nasljeđa ▪ Uređenje grada i stanovanje ▪ Zaštita okoliša i gospodarenje otpadom ▪ Energetska učinkovitost i energetski održivi razvoj
PROMET I KOMUNALNO GOSPODARSTVO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promet (promet na čitavom području, prometno tehnički poslovi, održavanje javnih cesta) ▪ Komunalno gospodarstvo ▪ Komunalno redarstvo, prometno redarstvo i poljoprivredno redarstvo ▪ Održavanje objekata u vlasništvu Grada

Razvoj Grada Karlovca kao središta Karlovačke županije i pokretača gospodarstva vidi se kroz mrežu poduzetničkih zona, inkubatora, akceleratora, istovremeni ruralni razvoj te usmjeravanje fokusa na kreativne pojedince, projekte i resurse. Ovaj Plan donosi se u vrijeme ekonomske neizvjesnosti na nacionalnoj i globalnoj razini, nakon perioda gospodarskog rasta i obnove koji su grad razvili ekonomski, socijalno i komunalno. Trenutni gospodarski pad prilika je za stvaranje nove vizije grada koja će ne samo olakšati oporavak, već će nastojati osigurati da se taj oporavak odvija na koherentan, održiv način u korist grada, županije, regije i države. Karlovac se mora razviti kao dinamično gradsko središte kako bi mogao biti konkurentan na nacionalnoj razini i ispuniti svoju ulogu prometnog čvorišta i poveznice između Panonske i Jadranske Hrvatske te ključnog ekonomskog pokretača rasta za županiju i regiju te zemlju u cjelini. U globalnoj ekonomiji, gradovi se međunarodno natječu kao atraktivna mjesta za ulaganja i razvoj. Kao ekonomski pokretač regionalne i nacionalne ekonomije i jezgra županije, ključni je izazov za grad kako postati i međunarodno konkurentniji i privlačniji investitorima.

U skladu s **Programom poticanja poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Grada Karlovca za 2021. godinu**, Grad Karlovac odlučan je provedbom različitih mjera i aktivnosti poticati očuvanje i razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora i to putem modernizacije proizvodnje i stvaranja povoljnijih uvjeta za bavljenje poljoprivredom, razvoja ruralnog prostora povećanjem ekonomske učinkovitosti i unaprjeđenjem konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje, diversifikacijom djelatnosti i stvaranjem dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, edukacijom i povećanjem broja zaposlenih kroz razvoj seoskog turizma radi zadržavanja stanovništva na ruralnom području, a kako bi se očuvale njegove vrijednosti i iskoristile prednosti.

Hidrografski i geotermalni potencijal „grada na četiri rijeke“ je velik. Istovremeno je Karlovac grad bogate kulturne baštine, graditeljskog nasljeđa i jedinstvenog arhitektonskog pejzaža s velikim zelenim površinama i primamljivim krajobrazom. Uža gradska jezgra Karlovca, odnosno urbanistička cjelina Zvijezda, ističe se među spomenicima kulture od nacionalnog značaja. Lovni i ribolovni turizam još je jedan segment ponude koji u sinergiji s ponudom ruralnog turizma može predstavljati dodatni pokretač razvoja grada i županije. S obzirom na novonastale epidemiološke uvjete, očekuje se značajno smanjenje prihoda od društvenih događanja, koncerata, priredbi, smotri i manifestacija, odnosno događanja koja okupljaju veće skupine posjetitelja. Dodatni je to razlog za stavljanje naglaska na druge vidove turističke ponude i povećanje prihoda od individualnih posjeta kroz ponudu dodatnih sadržaja.

Stvaranje dobrih, održivih gradskih četvrti koje podržavaju život zajednice i svih dobnih skupina jedan je od prioriteta ovog Plana. Ovim se Planom želi osigurati da se infrastruktura, poput vrtića, škola, zdravstvenih, sportskih i rekreacijskih ustanova kao i popratna infrastruktura, osigurava postupno i koordinirano. Stvaranje dobrih četvrti i socijalno inkluzivnih zajednica odnosi se kako na sam grad, tako i na okolicu. Važnost lokalnih centara u susjedstvu na pješačkoj udaljenosti od stambenih zajednica potvrđena je Planom, a uključena je i promocija obnove određenih područja. Stavlja se posebni naglasak na gradske nekretnine kao važan resurs zajednice u smislu pružanja obrazovnih, kulturnih, sportsko-rekreacijskih i zdravstvenih usluga, kako za grad, tako i za gradske četvrti, a te nekretnine definiraju se kao strateška imovina. Grad Karlovac će tako, otvoreno i kooperativno, surađivati s različitim dionicima koji pružaju usluge u zajednici, uključujući, ali ne ograničavajući se na civilna društva i udruge, registrirane dobrotvorne organizacije, zaklade, obrazovne institucije, vjerske zajednice, sportske i društvene grupe i organizacije a sve kako bi se osiguralo pravovremeno pružanje i razvoj socijalne i društvene infrastrukture.

Unaprjeđenje i promocija Karlovca kao „Grada susreta“ te promicanje aktivne umjetničke i kulturne zajednice na razini cijelog Grada i Županije, ključno je za stvaranje živahnog grada koji je atraktivno odredište za turizam i kreativne industrije. Jačanje postojeće kulturne infrastrukture, njegovanje novih kulturnih inicijativa koje podržavaju nove kulturne gradske četvrti i omogućavanje pristupa kulturnom razvoju na lokalnoj razini ključni su za razvoj kulturnog bogatstva Grada, kao i za njegovo gospodarstvo. Grad Karlovac obiluje pokretnom i nepokretnom kulturnom baštinom, a uz kulturnu imovinu ističu se, kroz svoj rad, i Zajednica organizacija amaterskih kulturno-umjetničkih djelatnosti kao i niz aktivnih samostalnih udruga u području kulture, što je kroz Plan prepoznato kao veliki resurs i potencijal za daljnji razvoj i pozicioniranje Grada Karlovca kao grada kulture, odnosno „Grada susreta“.

Kao središte Županije, od vitalne je važnosti da Karlovac nastavi rasti i raditi na zadovoljavanju potreba svojih stanovnika i posjetitelja. U tom smislu Grad Karlovac će podržati održivi pristup razvoju stanogradnje promicanjem visokih standarda energetske učinkovitosti u svim stambenim projektima, promicanjem poboljšanja ekoloških performansi zgrada, uključujući uporabu obnovljive energije te prostornim planiranjem, rasporedom, dizajnom i detaljnom specificiranjem prijedloga. Grad Karlovac mora napraviti prijelaz u održiv grad s niskim udjelom ugljika. Dokazi i skupe implikacije da se to ne učini nesporni su, a blagodati održivijeg grada su brojne. Na taj način osigurat će se usklađenost kako s nacionalnim ciljevima i strategijama, tako i s onima Europske unije (dalje u tekstu: EU), a što će omogućiti pristup širim izvorima financiranja.

Grad Karlovac čvorište je najvažnijih prometnica koje povezuju priobalnu i kontinentalnu Hrvatsku, smješten na raskrižju glavnih cestovnih prometnih pravaca A1 i D1. Također je i postaja na putu međunarodne željezničke pruge od čvorišta Zagreb prema Rijeci i Splitu te je povijesno predstavljao čvorište uz povijesne ceste Karolinu, Josephinu i Louisianu. Ovu središnju poziciju potrebno je utvrditi obnovom i održavanjem postojeće infrastrukture. Neophodno je također razvijati i komunalnu infrastrukturu za čije financiranje se očekuje više korištenja sredstava EU. Rješavanje problema opskrbe toplinskom energijom jedan je od ciljeva u narednom razdoblju kao i rad na rasterećenju cestovne mreže Grada Karlovca od tranzitnog prometa. Kao dobra polazišna točka koristit će se povoljan geoprometni položaj na nacionalnoj i europskoj razini te odličan pristup do luke Rijeka, gospodarskog prostora Zagreba i kontinentalne Hrvatske, uz istovremenu mogućnost razvoja ostalih oblika prometa (riječnog prometa i zračnog prometa).

1.2. Zakonodavni okvir, struktura i proces izrade

Na temelju članka 10. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017) te na temelju članaka 34. i 97. Statuta Grada Karlovca (Glasnik Grada Karlovca broj 1/15 - potpuni tekst, 3/2018 i 13/2018), Gradsko vijeće Grada Karlovca je na 35. sjednici održanoj dana 12. svibnja 2020. godine donijelo Odluku o pokretanju izrade Plana razvoja grada Karlovca za razdoblje od 2021. – 2030. godine.

Člankom 23. stavak 1. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017) definirano je kako je plan razvoja jedinice lokalne samouprave srednjoročni akt strateškog planiranja od značaja za jedinicu lokalne samouprave kojim se definiraju posebni ciljevi za provedbu strateških ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije te ostalih sektorskih i višesektorskih strategija. Plan također mora biti usklađen s nacionalnim planovima i prostornim planovima koji se donose na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini.

Plan razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. izrađen je u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017) i strukturiran je u sljedeće dijelove:

1. Uvod,
2. Srednjoročna vizija razvoja,
3. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala,
4. Opis prioriteta u srednjoročnom razdoblju,
5. Posebni ciljevi,
6. Popis ključnih pokazatelja ishoda i ciljanih vrijednosti pokazatelja,
7. Usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom, sektorskim i višesektorskim strategijama te dokumentima prostornog uređenja,
8. Praćenje i vrednovanje,
9. Prilozi,
10. Akcijski plan za razdoblje 2021. - 2025.

Radi pripreme i praćenja provedbe Plana te s ciljem sudjelovanja u svim fazama postupka izrade Plana razvoja, utvrđivanja prioriteta razvoja Grada Karlovca, predlaganja strateških projekata važnih za razvoj Grada Karlovca te praćenja provedbe Plana, a sukladno članku 3. stavka 7. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, 147/2014, 123/2017, 118/2018), osnovano je 21. siječnja 2021. godine Partnersko vijeće kao stalno tijelo i nositelj izrade Plana, Odlukom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada Partnerskog vijeća Grada Karlovca za pripremu i provedbu Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030.

Kroz proces izrade konzultirani su svi ključni dionici, od nositelja sektorskih politika do jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave te samih građana, a nositelji izrade bili su članovi Radne skupine osnovane u listopadu 2020. godine. Tijekom cijelog procesa izrade, osigurano je da cjeloviti proces izrade Plana i rad članova Radne skupine teče nesmetano, unatoč pandemiji koronavirusa ([Slika 2.](#)). Članovi Radne skupine aktivno su sudjelovali u *online* upitnicima i *brainstorming* vježbama u svrhu definiranja vizije, razvojnih potreba i potencijala te prioriteta, posebnih ciljeva i ključnih pokazatelja ishoda. Svi dobiveni podaci su detaljno analizirani i sistematizirani te u potpunosti oslikavaju rezultate rada Radne skupine i relevantnih dionika za razvoj Grada Karlovca za razdoblje od 2021. – 2030. godine.

Slika 2. Proces izrade Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. godine

Također, za potrebe izrade Plana, a sukladno članku 41. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017), zatraženo je i mišljenje nadležnog upravnog tijela za zaštitu okoliša u jedinici područne (regionalne) samouprave o potrebi provedbe postupka ocjene odnosno strateške procjene prema zakonu kojim se uređuje zaštita okoliša. Sukladno mišljenju Upravnog odjela za graditeljstvo i okoliš Karlovačke županije od dana 12. veljače 2021., za izradu Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. nije potrebno provesti postupak strateške procjene niti ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš.

1.3. Provedba mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU)

Urbani razvoj u središtu je regionalne politike EU, a sve države članice dužne su izdvajati sredstva za integrirane mjere održivog urbanog razvoja. ITU predstavlja mehanizam koji omogućuje integriranje sredstava iz različitih EU fondova i operativnih programa te ulaganje tih sredstava u aktivnosti kojima će se ojačati uloga gradova kao pokretača gospodarskog razvoja.

U okviru novog financijskog razdoblja od 2021. do 2027. godine, ITU mehanizam se proširio na sedam novih gradova, od kojih je jedan i Grad Karlovac, a koji je u sklopu ITU mehanizma dostavio 20 projektnih prijedloga ukupne vrijednosti 70.131.523.20 EUR. ITU mehanizam u kontekstu Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. horizontalno se provodi kroz sve četiri domene.

Među projektima ističu se uređenje Kina Edison, revitalizacija vrelovodne mreže, istraživanje geotermalnih izvora, rekonstrukcija i dogradnja Hrvatskog doma, Integrirani projekt mobilnosti VUPKA: rješenje uskih prometnih grla i poboljšanje mobilnosti koji uključuje sanaciju mostova uz kombinaciju projekata iz Pametnog grada te obnova infrastrukture u povijesnoj urbanističkoj cjelini Zvijezdi.

Najveći iznos namijenio bi se za projekt aglomeracije Karlovac - Duga Resa. Među projektima, navodi se i uređenje Trga Bana Josipa Jelačića, zgrade KAMOD, Lončareve kuće, restorana studentske prehrane i interpretacijskog centra u Bosanskom magazinu, potom preuređenje bivša Vojne bolnice u studentski dom te uređenje Regionalnog centra kompetencija u strukovnom obrazovanju. U obnovu bi išao i kompleks bivše vojarne Luščić, zatim uređenje Experience centra Nikola Tesla koji bi se funkcionalno povezao s Gimnazijom Karlovac (za koju je također predviđena adaptacija), a od ostalog valja spomenuti i dogradnju Medicinske škole, adaptaciju Ekonomske škole te ulaganja u Agrocentar i Centar inovativnosti.

2. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Srednjoročna razvojna vizija Grada Karlovca predstavlja inspirativno viđenje i deklaraciju Grada Karlovca kojom je definirano ono što Grad Karlovac želi postići u razdoblju od 2021. - 2030. godine te glasi:

Karlovac, održiv, uključiv te inovativan grad ugodan za življenje - Grad privlačan za život koji pruža brojne mogućnosti stanovnicima i poduzetnicima za rad i obrazovanje, njeguje bogatu kulturnu baštinu, promiče inovacije i zdravi način života, dosežući najviše standarde zaštite okoliša i kvalitete življenja.

Vizija predstavlja jasan vodič za odabir prioriteta i posebnih ciljeva Grada Karlovca, kao i svih postupaka djelovanja koji doprinose njezinom ispunjenju što je detaljno opisano u nastavku dokumenta.

3. OPIS SREDNJOROČNIH RAZVOJNIH POTREBA I RAZVOJNIH POTENCIJALA

Kao što je već spomenuto, u okviru Plana razvoja Grada Karlovca za razdoblje od 2021. – 2030. godine, identificirane su četiri (4) razvojne domene kao ključna područja za budući rast i razvoj grada koja obuhvaćaju međusobno povezane i neophodne elemente održivog pristupa budućem razvoju Grada Karlovca. Riječ je o sljedećim razvojnim domenama koje se detaljno opisuju u nastavku, kao i njihove specifične razvojne potrebe i izazovi te razvojni potencijali i prilike: (1) *Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam*; (2) *Društvene djelatnosti*; (3) *Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša*; (4) *Promet i komunalno gospodarstvo*.

3.1. Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam

U nastavku su prikazani razvojni izazovi i prilike podijeljeni u četiri (4) razvojna područja: (1) Poduzetništvo i obrt (uključujući poslovne potporne institucije); (2) Poljoprivreda; (3) Turizam te (4) Poslovanje gradskih tvrtki i ustanova.

Gotovo 1.200 poduzeća u Gradu Karlovcu zapošljavalo je krajem 2019. godine 10.473 radnika, uz relativno jednaku raspodjelu gledano prema veličini poduzeća (mikro, mala, srednja i velika poduzeća). Prosječna neto plaća iznosila je 5.806 HRK (povećanje od 3,44 % u odnosu na 2018. godinu), a bruto plaća 9.057 HRK, što predstavlja povećanje od čak 18,96 % u odnosu na prethodnu godinu. Razina plaća je u rangu državnog prosjeka (neto 5.835 HRK i bruto 9.167 HRK). Prema područjima djelatnosti najviše je poduzeća unutar područja G - trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala, a slijede područje M - stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, C – prerađivačka industrija, F- građevinarstvo te I - djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane. Unutar ovih područja registrirano je gotovo 75 % svih poduzeća u Karlovcu. Navedeno je u skladu s nacionalnim prosjekom, uz tu razliku što je prerađivačka industrija zastupljenija od sektora građevinarstva. Promatra li se samo Karlovačka županija, Grad Karlovac je prvi po broju poduzetnika, broju zaposlenih, ukupnom prihodu, dobiti razdoblja i neto dobiti. U Gradu Karlovcu aktivna su i 822 obrta. Za usporedbu, ova je brojka za 15 % manja u odnosu na 2012. godinu, a za čak 35 % manja u odnosu na stanje u 2006. godini. Broj obrta ubrzano se smanjuje, što je djelomično posljedica sustavnog zapostavljanja ovog vida gospodarskog djelovanja, ali i subjektivnog stanja u samom obrtništvu (nedovoljna suradnja s ostalim segmentima gospodarstva, slaba unutar sektorska povezanost i nelojalna konkurencija). Od ukupno 1.380 nezaposlenih osoba u 2020. godini, u gradu Karlovcu njih 772 (55,94 %) bile su žene, a što je 27 % nezaposlenih žena više nego muškaraca. Nezaposlenost je tako porasla, po prvi puta još od 2013. godine, što se najvećim dijelom pripisuje posljedicama pandemije koronavirusa. Grad Karlovac pridonosi stvaranju povoljnog poduzetničkog okruženja za djelovanje poduzetnika i institucija te udruga koje podupiru poduzetništvo, razvijanje poduzetničke klime i osiguranje preduvjeta za poticanje poduzetničkih kompetencija kroz Program razvoja malog i srednjeg poduzetništva na području Grada Karlovca. Također, kako bi pomogao mikro i malim poduzetnicima čije je poslovanje pogođeno pandemijom, Grad Karlovac putem programa „Subvencija kamata za tekuću likvidnost“ subvencionira 50 % kamate na kredite ugovorene s bankama. Uz navedeno Grad Karlovac je, u svrhu borbe protiv posljedica pandemije koronavirusa, donio i niz drugih mjera kojima je cilj olakšavanje poslovanja gospodarstvu. Na području Karlovca u Jedinostvenom registru poduzetničke infrastrukture registrirano je u razdoblju od 2007. do 2020. godine šest poduzetničkih potpornih institucija (daljnje u tekstu: PPI), od kojih je Grad Karlovac osnivač ili suosnivač njih pet. Od spomenutih šest PPI, četiri su poduzetničke zone, dok se u preostala dva slučaja radi o Županijskoj razvojnoj agenciji i poduzetničkom centru. Aktivne su bile poduzetničke zone Banija-Ilovac III, Jug Mala Švarča, Mahično

i Mrzlo Polje. Grad Karlovac nastavlja pružati potporu razvoju i učinkovitim upravljanju poslovnim infrastrukturom putem nekoliko mjera, programa i aktivnosti, a za koje su, do 2022. godine, planirana sredstva u iznosu od 13 milijuna HRK.

Prema Programu raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske za Grad Karlovac, ukupna površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države na području Karlovca s kojim se može raspolagati iznosi 729,5 ha. U ukupnoj površini poljoprivredno zemljište zauzima 54,9 %, odnosno oko 220 km². Na području Grada Karlovca u Upisniku poljoprivrednika na dan 31.12.2019. bilo je registrirano 1.577 poljoprivrednika (od čega su gotovo 97 % činila obiteljska poljoprivredna gospodarstva). Očuvanje i razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora cilj je Provedbenog programa poticanja poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Grada Karlovca. S obzirom na ciljeve Vlade Republike Hrvatske u smjeru povećanja poljoprivredne proizvodnje te izgradnje 20 regionalnih centara za voće i povrće i udvostručenje površina pod navodnjavanjem, Grad Karlovac u razdoblju 2021. – 2027. godine također planira potaknuti poljoprivrednu proizvodnju, i to kroz izgradnju plastenika vezanih uz geotermalne izvore uz dodatak poljoprivrednih proizvoda iz ostalih dijelova Karlovačke županije, zatim kroz poticanje voćarstva na području većeg urbanog područja Karlovac i šireg područja Karlovačke županije te putem izgradnje poduzetničke potporne institucije u slatkovodnom ribarstvu „Razvojni centar za akvakulturu „Riječni ribar“. Mogućnost izgradnje plastenika i povećanja plasteničke proizvodnje postoji u sklopu geotermalnih izvora, a plastenička proizvodnja u Karlovcu može se razvijati i na dva najveća polja - Drežničkom i Gažanskom polju na okvirno 341 ha površine. Brežuljkasto-brdsko područje Karlovačke županije pogodno je za voćarsko - vinogradarsku proizvodnju, a u planu je i da Razvojni centar za akvakulturu pruža podršku različitim sektorima radi konstantnog napretka u različitim granama akvakulture.

Turistički potencijali Grada Karlovca nalaze se u održivom upravljanju prirodnim i kulturnim dobrima, ali i u mnoštvu društvenih događanja uz naglasak na aktivnom odmoru. Na području Karlovca nalaze se prirodni i antropogeni turistički resursi od kojih se ističu razvijena hidrografska mreža, šume i lovišta, zelene gradske površine, šetnice i parkovi (u gradu se nalaze tri zaštićena područja: Cret Banski Moravci, Vrbanićev perivoj i Marmontova aleja), utvrda Dubovac te osobito povijesno-urbanistička cjelina Zvijezda. Osam kilometara sjeveroistočno od Karlovca nalazi se i izvorište geotermalne vode. Najznačajniji prirodni resursi svakako su četiri karlovačke rijeke - Korana, Kupa, Dobra i Mrežnica. Na karlovačkom području i okolice nalazi se 11 lovišta sa šest lovačkih kuća ili domova, koja se prostiru na ukupno 49.187 ha. Od ribolovnih područja izdvajaju se dionice rijeka Korane, Dobre i Kupe, ali i jezero Šumbar i Draganićki ribnjaci. Osim klasičnog lova i ribolova, s obzirom na globalne trendove, važno je spomenuti i potencijal foto-safarija te dresure lovačkih pasa bez odstrjela divljači. Ovaj segment turističke ponude bio je obuhvaćen Strategijom razvoja lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine (produžena za razdoblje do 2027. godine) i njenim akcijskim planovima za lovni i ribolovni turizam. Osim parkova, šetnica i zaštićenih područja, na prostoru Grada nekoliko je točaka i značajnih panoramskih vrijednosti krajobraza, kao i osobito vrijednih prirodnih krajobraza. Među spomenicima kulture nacionalnog značaja istaknutu važnost u Karlovcu ima povijesno-urbanistička cjelina Zvijezda, odnosno uža gradska jezgra, unutar koje se nalazi veći broj očuvanih građevina. Valja spomenuti i Stari grad Dubovac koji se nalazi u blizini Nacionalnog svetišta sv. Josipa koje posjeduje bogatu sakralnu zbirku, kao i gradske galerije, Gradski muzej i Muzej franjevačkog samostana te Muzej Domovinskog rata na Turnju. Među društvenim događanjima, od veće važnosti i potencijala za razvoj turizma, ističu se Karlovački karneval, Karlovački dani piva, Ivanjski krijes, Proljetne promenade, Zvezdano ljeto, Karlovačka gastro priča te Advent u Karlovcu. Također, postoji i 150 km označenih biciklističkih staza na 7 ruta različitih težina između Karlovca i Duge Rese, a Grad Karlovac i okolica pogodni su i za razvoj sportsko - rekreativnih aktivnosti kao što je nordijsko hodanje. Aquatika – slatkovodni akvarij Karlovac, u kojem se predstavlja flora i fauna hrvatskih rijeka i jezera, geološka prošlost, tradicijska kultura i povijest porječja četiriju rijeka, zauzima posebno mjesto u turističkoj

ponudi. U 2019. godini na području Karlovca bilo je četiri hotela, tri hostela, 89 privatnih iznajmljivača te jedno seosko domaćinstvo i jedan kamp. U međuvremenu je, zbog otežanih uvjeta poslovanja uzrokovanih pandemijom koronavirusa, trajno zatvoren jedan hostel te je time izgubljeno 20 ležajeva. U razdoblju od 1. siječnja do 20. listopada 2019. godine, u svim smještajnim objektima, ostvareno je ukupno 44.217 dolazaka i 70.101 noćenje čime je već u listopadu 2019. godine premašen ukupan broj noćenja realiziran u cijeloj 2018. godini. Prema emitivnim tržištima, vidljivo je kako prema udjelu dolazaka prednjači Južna Koreja s 25,06 %, nakon koje slijede Hrvatska, Poljska i Njemačka, međutim, s obzirom na prirodu boravaka, u udjelu noćenja hrvatski građani drže najveći postotak (nešto više od petine svih noćenja). Strateške smjernice razvoja turizma određene su prijedlogom Programa rada Turističke zajednice Grada Karlovca za 2021. godinu pri čemu su identificirane potrebe da se ulože napor na transformaciji odredišta iz tranzitnog u boravišni, uz prilagodbu turističkih proizvoda i cjelogodišnju ponudu destinacije i intenzivnije uključivanje privatnih dionika i civilnog sektora u turistička kretanja kao i potrebe nadogradnje postojećih promotivnih aktivnosti, razvijanja svijesti o važnosti i gospodarskim, društvenim i drugim učincima turizma te potrebe očuvanja i unaprjeđenja svih elemenata turističkog proizvoda, a osobito zaštite okoliša te prirodne i kulturne baštine kao i intenziviranje aktivnosti na provođenju projekta Integralnog upravljanja kvalitetom.

Kada se promatra rad gradskih tvrtki i ustanova, primjetno je pozitivno poslovanje i rezultat, odnosno može se ustvrditi kako su tvrtke (trgovačka društva) dobro vođene. Grad Karlovac ima 18 proračunskih korisnika – dva vrtića i jedanaest osnovnih škola¹, tri ustanove kulture (Gradsko kazalište Zorin dom, Gradski muzej Karlovac i Gradsku knjižnicu „Ivan Goran Kovačić“), Javnu vatrogasnu postrojbu, a od listopada 2016. godine još i novu ustanovu: Javnu ustanovu Aquatika – slatkovodni akvarij Karlovac. Sve ove djelatnosti od posebnog su interesa za građane i stoga se za njihovo financiranje izdvajaju značajna sredstva u proračunu. Osim toga, u vlasništvu Grada Karlovca nalazi se i devet trgovačkih društava. Rashodi proračuna Grada Karlovca raspoređeni su u 40 različitih programa s preko 200 raznih projekata i aktivnosti. Planirani rashodi unutar programa predškolskog odgoja čine 8,2 % od ukupno planiranih rashoda u proračunu. Grad Karlovac tako financira smještaj djece u vrtićima te pomaže roditeljima s troje i više djece, nezaposlenim roditeljima i roditeljima na redovnom školovanju. U odnosu na 2012. godinu u vrtićima ima 25 % više djece te je u osam vrtićkih objekata na različitim lokacijama u Gradu smješteno oko 1.280 djece. Dodatna mjesta u vrtićima omogućit će završetak dječjeg vrtića Mahično i rekonstrukcija dječjeg vrtića Dubovac. Ukupno je za uređenje i rekonstrukciju vrtića od 2007. godine utrošeno više od 100 milijuna HRK. Planirani rashodi unutar programa osnovnog školstva iznose čak 25,4 % od ukupno planiranih rashoda u proračunu. Ovim sredstvima financiraju se materijalni rashodi poslovanja osnovnih škola, plaće zaposlenih u osnovnim školama, ali i provedba projekta Pomoćnici u nastavi i Školski obrok za svako dijete, produženi boravak za djecu nižih razreda te kapitalni izdaci za dodatna ulaganja na objektima osnovnih škola. Kroz ustanove u kulturi odvija se većina kulturnih programa u Gradu tijekom cijele godine. U 2020. godini se za rad triju ustanova u kulturi - Gradskog kazališta Zorin dom, Gradskog muzeja Karlovac i Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ - izdvaja manje u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su značajna sredstva bila namijenjena dovršetku Muzeja Domovinskog rata na Turnju. Navedenim sredstvima financiraju se materijalni rashodi poslovanja, plaće zaposlenika i provedba programa u kulturi. Muzej Domovinskog rata na Turnju je dovršen 2019. godine. Ukupna vrijednost projekta je gotovo 26 milijuna HRK, od čega je najveći dio sredstava Ministarstva kulture, Ministarstva branitelja, Ministarstva turizma i Grada Karlovca. Od otvorenja do kraja te godine Muzej je posjetilo gotovo 30.000 posjetitelja. U 2019. godini uspješno je dovršena i rekonstrukcija i energetska obnova starog dijela zgrada Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“. Kao što je već navedeno, Javna ustanova Aquatika – slatkovodni akvarij Karlovac, pokazala se jednom od značajnijih turističkih atrakcija u Hrvatskoj s velikim brojem posjetitelja. Projektom sufinanciranja izgradnje akvarija predviđeno je da će ustanova prvih pet godina trebati

---

¹ Dječji vrtići i osnovne škole u domeni su društvenih djelatnosti zajedno sa srednjoškolskim obrazovanjem.

pomoć za svoje redovno poslovanje iz gradskog proračuna. Za Javnu vatrogasnu postrojbu (daljnje u tekstu: JVP) osigurana su sredstva iz posebnih sredstava za vatrogastvo, iz poreznih prihoda i iz vlastitih prihoda JVP. Osim JVP-a, Grad Karlovac financira i Vatrogasnu zajednicu Grada Karlovca koja okuplja niz dobrovoljnih vatrogasnih društava (u daljnjem tekstu: DVD). Prema posljednjim podacima o poslovanju trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Karlovac, ovo Društvo imalo je 2019. godine ukupno 149 zaposlenih, a ostvarilo je ukupne prihode u iznosu od 28.821.478 HRK, što predstavlja povećanje od 8% u odnosu na 2018. godinu. Ukupni rashodi bili su 28.187.684 HRK što je također povećanje od 6 % u odnosu na godinu ranije. Dobit nakon oporezivanja iznosi 410.478 HRK. Gradska toplana d.o.o. Karlovac je poslovnu godinu 2019. završila uspješno uz povećanje razine isporuke usluge. Prosječan broj zaposlenih u 2019. bio je 46 radnika. Ukupno ostvareni prihodi u 2019. iznosili su 35.989.971 HRK, dok su ukupni rashodi iznosili 35.833.010 HRK. Dobit nakon oporezivanja iznosila je 33.663 HRK. Hrvatski radio Karlovac d.o.o. na dan 31.12.2019. imao je zaposlenih 11 djelatnika. Ukupno ostvareni prihodi društva u 2019. iznosili su 2.189.662 HRK, dok su ukupni rashodi iznosili 2.155.821 HRK. Dobit nakon oporezivanja iznosila je 31.362 HRK. Inkasator d.o.o. Karlovac je u 2019. godini imao 40 zaposlenih, ukupni prihodi iznosili su u 2019. godini 8.664.825 HRK ili 1,92 % manje nego prethodne godine, dok su rashodi iznosili 8.522.762 HRK ili 1,57 % manje u odnosu na 2018. godinu. Dobit nakon oporezivanja iznosila je 83.145 HRK. Osnovne djelatnosti tvrtke Mladost d.o.o. Karlovac su korištenje, održavanje i upravljanje sportskim objektima od posebnog značaja za Grad Karlovac. Od 2016. godine tvrtka vrši djelatnost naplate parkiranja, a od listopada 2018. i djelatnost „pauk-službe“. Imala je 50 zaposlenih u 2019. godini, a ukupni prihodi iznosili su 10.971.593 HRK ili 13,77 % više nego prethodne godine, dok su rashodi iznosili 10.900.913 HRK ili 13,50 % više u odnosu na 2018. godinu. Dobit nakon oporezivanja iznosila je 54.170 HRK. Vodovod i kanalizacija d.o.o. Karlovac brojila je 159 zaposlenih u 2019. godini. Ukupni prihodi društva iznosili su u 2019. godini 77.766.877,56 HRK što je za 0,09 % manje u odnosu na 2018. godinu, dok su rashodi iznosili 77.078.692,15 HRK ili 0,43 % manje u odnosu na 2018. godinu. Dobit nakon oporezivanja iznosila je 390.544,93 HRK. Tvrtka Zelenilo d.o.o. Karlovac je krajem 2019. godine imala 116 zaposlenih. Ukupni prihodi poslovanja iznosili su 21.337.293 HRK, što je 2 % povećanje u odnosu na 2018. godinu, dok su ukupni rashodi poslovanja iznosili 21.126.974 HRK i bili su veći za 1 % u odnosu na prethodnu godinu. Dobit tekuće godine nakon oporezivanja iznosila je 2019. godine 100.010 HRK. Trgovačko društvo GeotermiKA d.o.o., osnovao je 2018. godine Grad Karlovac radi istraživanja i eksploatacije geotermalne vode geotermalnog polja Karlovac, primarno za potrebe postojećeg gradskog toplinskog sustava. Tijekom 2019. godine Uprava društva je zajedno s vlasnikom Društva radila na pripremnim radnjama za prijavu na nadmetanje radi odabira najpovoljnijeg ponuditelja za davanje dozvole za istraživanje geotermalne vode u istražnom prostoru „Karlovac 1“. Tvrtka Hostel Karlovac d.o.o. je u 100 % vlasništvu Grada Karlovca, ali se financira isključivo iz vlastitih sredstava ostvarenih kroz svoje poslovanje i nije na proračunu Grada. Hostel ima 11 stalnih zaposlenika, a u 2019. godini posjetilo ga je 5.849 gostiju iz 28 zemalja koji su ostvarili ukupno 27.844 noćenja. U 2019. godini Hostel je ostvario neto prihode u iznose 4.760.316,68 HRK što je na razini prethodne godine. Rashodi za prošlu godinu iznosili su 4.646.890,45 HRK. Time je ostvarena dobit nakon oporezivanja u iznosu od 97.784,92 HRK.

Sukladno svemu navedenom, kao razvojne potrebe ističu se, prije svega, formiranje novih poduzetničkih zona i, uz to povezano, osnivanje novih poduzetničkih potpornih institucija; vidljiv je također i nedostatak komunalno opremljenih poslovnih zona spremnih za investitore; potrebne su poticajne mjere i planski dokumenti za razvoj poduzetništva; jačanje napora na postizanju povećanja investicija u dugotrajnu imovinu poduzetnika; usmjeravanje tržišta rada i obrazovanja ljudskih resursa u cilju facilitacije stvarnih potreba gospodarstva; jačanje aktivnosti promocije suradnje poduzetnika, kako međusobne, tako i s javnim i znanstvenim sektorom; također i smanjivanje razdoblja potrebnog za dobivanje dozvola za investicije; zaustavljanje trenda pada broja obrtnika i povećanje ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije i nove tehnologije. Također, potrebno je okrupnjavanje, održavanje i korištenje poljoprivrednog zemljišta radi stvaranja održivih i konkurentnijih poljoprivrednih

gospodarstava i otvaranja novih radnih mjesta; zaustavljanje trenda pada broja uzgajivača goveda i svinja; poticanje korištenja novih tehnologija i procesa u poljoprivrednoj proizvodnji; privlačenje i zadržavanje stanovnika u urbanom, a posebno na ruralnom području te bolje iskorištavanje prirodnih resursa. Uz navedeno, među ključnim razvojnim potrebama, ističe se i razvoj održivog turizma, potreba za ulaganjem u turističku infrastrukturu te obogaćivanje turističke ponude uvođenjem novih turističkih proizvoda, povećanje broja kvalitetnih smještajnih jedinica te daljnje unaprjeđenje kvalitete turističkih kadrova. Kao preduvjet za organiziranje daljnjih nastupa na tržištima, potrebno je podržati osnivanje lokalne akcijske grupe.

Razvojni potencijali leže u promicanju geostrateškog položaja Grada Karlovca i Karlovačke županije za privlačenje domaćih i stranih ulaganja; unaprjeđenju poduzetničke potporne infrastrukture i poticanju poduzetničke klime (primjer je izgradnja poduzetničke potporne institucije u slatkovodnom ribarstvu „Razvojni centar za akvakulturu „Riječni ribar““); poticanju razvoja i poslovanja mikro, malih i srednjih poduzeća; razvoju poljoprivredne ekstenzivne i plateničke te ekološke proizvodnje; povećanju konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda; jačanju marketinških aktivnosti u smislu promocije gospodarstva i turizma; stvaranju preduvjeta za razvoj tercijarnih djelatnosti; strukovnom i tehnološkom udruživanju; u podršci sektoru istraživanja i razvoja; daljnjem podržavanju ruralnog razvoja; podizanju kvalitete radne snage i prilagođavanjem njene strukture; unaprjeđenju i promicanju selektivnih oblika turizma; jačanju konkurentnosti sustava višeg i visokog obrazovanja; porastu broja ekoloških proizvođača; povećanju površina pod trajnim nasadima voća; proizvodnji i brendiranju autohtone sorte kupusa i drugih povrtlarskih kultura; izgradnji regionalnog centra za voće i povrće i izgradnji platenika vezanih uz geotermalne izvore (uz dodatak poljoprivrednih proizvoda iz ostalih dijelova Karlovačke županije); plateničkoj proizvodnji na Drežničkom i Gažanskom polju; daljnjem razvoju i stvaranju prepoznatljivosti (brendiranju) destinacije kontinentalnog turizma, porastu broja privatnih iznajmljivača i kampova te još većem i učinkovitijem korištenju dostupnih fondova i sredstava EU. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene gospodarstvo, poljoprivreda i turizam prikazane su [Tablicom 3.](#)

Tablica 3. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene gospodarstvo, poljoprivreda i turizam

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNI POTENCIJALI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Funkcioniranje poduzetničkih zona ▪ Osnivanje novih poduzetničkih potpornih institucija ▪ Nedostatak komunalno opremljenih poslovnih zona spremnih za investitore ▪ Poticajne mjere i planski dokumenti za razvoj poduzetništva ▪ Jačanje napora na postizanju povećanja investicija u dugotrajnu imovinu poduzetnika ▪ Usmjeravanje tržišta rada i obrazovanja ljudskih resursa u cilju facilitacije stvarnih potreba gospodarstva ▪ Jačanje aktivnosti promocije suradnje poduzetnika, kako međusobne, tako i s javnim i znanstvenim sektorom ▪ Smanjivanje razdoblja potrebnog za dobivanje dozvola za investicije ▪ Zaustavljanje trenda pada broja obrtnika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promicanje geostrateškog položaja Grada Karlovca i Karlovačke županije za privlačenje domaćih i stranih ulaganja ▪ Unaprjeđenje poduzetničke potporne infrastrukture i poticanje poduzetničke klime ▪ Poticanje razvoja i poslovanja MSP-ova ▪ Izgradnja poduzetničke potporne institucije u slatkovodnom ribarstvu „Razvojni centar za akvakulturu „Riječni ribar““ ▪ Razvoj poljoprivredne ekstenzivne, plateničke i ekološke proizvodnje ▪ Povećanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda ▪ Jačanje marketinških aktivnosti u smislu promocije gospodarstva i turizma ▪ Korištenje dostupnih fondova i sredstava EU ▪ Stvaranje preduvjeta za razvoj tercijarnih djelatnosti

▪ Okrupnjivanje, održavanje i korištenje poljoprivrednog zemljišta radi stvaranja održivih i konkurentnijih poljoprivrednih gospodarstava i otvaranja novih radnih mjesta ▪ Zaustavljanje trenda pada broja uzgajivača goveda i svinja ▪ Poticanje korištenja novih tehnologija i procesa u poljoprivrednoj proizvodnji ▪ Privlačenje i zadržavanje stanovnika u urbanom, a posebno na ruralnom području ▪ Povećanje ulaganja u istraživanje, razvoj, inovacije i nove tehnologije ▪ Bolje iskorištavanje prirodnih, gospodarskih i kulturnih resursa ▪ Uvođenje novih turističkih proizvoda ▪ Povećanje broja kvalitetnih smještajnih jedinica ▪ Daljnje unaprjeđenje kvalitete turističkih kadrova ▪ Odgovarajuće zbrinjavanje svih vrsta otpada ▪ Osnivanje i aktivnosti lokalne akcijske grupe kao preduvjeta za organiziranje daljnjih nastupa na tržištima	▪ Strukovno i tehnološko interdisciplinarno udruživanje i povezivanje ▪ Podrška sektoru istraživanja i razvoja ▪ Ruralni razvoj ▪ Podizanje kvalitete radne snage ▪ Unaprjeđenje i promicanje selektivnih oblika turizma ▪ Jačanje konkurentnosti sustava višeg i visokog obrazovanja ▪ Porast broja ekoloških proizvođača ▪ Povećanje površina pod trajnim nasadima voća ▪ Poticanje uzgoja i prerade slatkovodne ribe ▪ Izgradnja regionalnog centra za voće i povrće ▪ Izgradnja plastenika koji koriste geotermalnu energiju ▪ Poticanje plasteničke proizvodnje ▪ Daljnji razvoj i brendiranje odredišta kontinentalnog turizma ▪ Porast broja privatnih iznajmljivača i kampova

3.2. Društvene djelatnosti

Domena društvenih djelatnosti podijeljena je u devet područja za koje su definirane razvojne potrebe i potencijali: (1) Predškolski odgoj, osnovno i srednjoškolsko obrazovanje; (2) Visoko obrazovanje; (3) Zdravstvena zaštita; (4) Socijalna skrb; (5) Demografski razvoj; (6) Kultura i upravljanje kulturnom baštinom; (7) Sport; (8) Civilno društvo i (9) Protupožarna i civilna zaštita.

Predškolski odgoj je sastavni dio sustava odgoja, obrazovanja i skrbi o djeci, a obuhvaća programe odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruju u dječjim vrtićima te iznimno, u drugim ustanovama i udrugama. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) za 2019./2020. godinu, na području grada Karlovca bilo je ukupno 14 takvih ustanova, u kojima je radilo 216 zaposlenika, dok je istovremeno u njima boravilo 1.589 djece što je porast za 5,58 % u odnosu na godinu ranije. Grad Karlovac kontinuirano ulaže u razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja te je tako u razdoblju od 2007. do 2020. godine utrošeno oko 100 milijuna HRK za uređenje i rekonstrukciju vrtića, a uz sve vrtiće uređena su parkirališta i prilazne prometnice. Uređenjem objekata stvoreni su uvjeti za povećanje broja grupa pa su kapaciteti vrtića povećani za sedam skupina, a otvorena su i nova radna mjesta. Grad Karlovac također sufinancira redoviti program predškolskog odgoja u dječjim vrtićima kojima osnivač nije Grad (privatni vrtići) a čiji roditelji imaju prebivalište na području grada Karlovca. Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o utvrđivanju iznosa participacije roditelja odnosno skrbnika u cijenu boravka djece u dječjim vrtićima kojima je osnivač Grad Karlovac uključeni su i troškovi proaktivnih demografskih mjera.

Prema Izvješću o osnovnom školstvu Grada Karlovca za 2018. godinu, odgojno-obrazovni rad pruža se u 10 osnovnih škola te u Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Karlovac. Nastava se odvija i u pet područnih škola. Ukupan broj djece upisane u osnovne škole u školskoj godini 2020./2021. bio je 3.871, a taj se broj kontinuirano smanjuje te trenutačno stanje prikazuje pad za 6,7 % u odnosu na školsku godinu 2013./2014. Zbog smanjenja broja djece u školama mogu se očekivati i problemi s kadrovima u školstvu i problemi s održavanjem školskih objekata budući da se decentralizirana financijska sredstva, između ostalog, određuju i prema broju učenika. Grad Karlovac sufinancira prijevoz učenika osnovnih škola od 1. do 4. razreda preko 3 km i od 5. do 8. razreda preko 5 km u skladu s postojećom mrežom škola. Grad također osigurava sredstva iznad standarda i učenicima koji nisu pokriveni zakonskom odredbom - za učenike od 1. do 4. razreda do 3 km i od 5. do 8. razreda do 5 km. Redoviti troškovi prijevoza učenika s teškoćama u razvoju, koji se mogu organizirati javnim putničkim prijevozom, financiraju se također iz gradskog proračuna. Potpuna odgojno-obrazovna integracija ostvaruje se uključivanjem učenika s lakšim teškoćama u razvoju u razredni odjel osnovne škole, a ostali učenici s teškoćama u razvoju školuju se u Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Karlovac. Grad Karlovac je kroz program iznad standarda osigurao sredstva za kupnju radnih bilježnica, likovnih mapa i pribora za tehničku kulturu za sve učenike osnovnih škola Grada Karlovca te cijele udžbeničke komplete za učenike čiji su roditelji korisnici Programa subvencija troškova stanovanja i ostalih oblika pomoći. Također, u suradnji s Karlovačkom županijom, provodi se projekt KA RADDAR čija svrha je razvoj kompetencija vezanih uz područje interesa potencijalno darovitih učenika, usmjereno na prirodoslovlje. Treba istaknuti da u Karlovcu djeluje i Glazbena škola Karlovac koja je najstarija glazbena škola u Hrvatskoj te je među najstarijima u Europi, a ujedno je i jedina srednja umjetnička škola u Karlovačkoj županiji. Predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski program polazi ukupno 540 učenika.

Srednjoškolsko obrazovanje se provodi u osam srednjih škola koje pohađa 2.291 učenik. Ukupan broj učenika se smanjuje i uzme li se kao baza školska godina 2013./2014. primjetno je kako se radi o padu za čak 13 % u odnosu na školsku godinu 2020./2021. Grad Karlovac svake godine osigurava bespovratne stipendije za učenike srednjih škola temeljem općeg uspjeha i temeljem školovanja za

deficitarna zanimanja. Kriteriji za dodjelu stipendije su: opći uspjeh, deficitarnost zanimanja, natjecanja, materijalni, socijalni i zdravstveni status te sudjelovanje roditelja u Domovinskom ratu.

Veleučilište u Karlovcu jedina je visokoškolska ustanova na području Karlovačke županije, a u 2019. godini nastavu je na Veleučilištu izvodilo ukupno 107 nastavnika i suradnika. U akademskoj godini 2019./2020. na Veleučilištu u Karlovcu upisan je ukupno 2.241 student, a tijekom kalendarske godine 2019. diplomiralo je 348 studenata. Ukupna upisna kvota u akademskoj godini 2018./2019. bila je 858 mjesta, dok je u akademskoj godini 2019./2020. kvota bila 800 mjesta. Od akademske godine 2008/09. visoko obrazovanje u Karlovačkoj županiji provodi i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci koji u nastavnom centru u Karlovcu izvodi dislocirani preddiplomski sveučilišni studij Poslovna ekonomija, smjer Poduzetništvo.

Za zdravstvo je, na lokalnoj razini, nadležna Karlovačka županija, a na prostoru grada Karlovca djeluju Opća bolnica Karlovac i Dom zdravlja Karlovac kao i Županijski zavod za hitnu medicinu, Zavod za javno zdravstvo te Ustanova za zdravstvenu njegu u kući i Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, od ugovorenih sadržaja primarne zdravstvene zaštite na području grada Karlovca, bila su 33 pružatelja usluga opće/obiteljske medicine, četiri pružatelja zdravstvene zaštite predškolske djece, pet pružatelja zdravstvene zaštite žena, 30 pružatelja dentalne zdravstvene zaštite, dva pružatelja laboratorijske dijagnostike i 13 ljekarni. Prema broju bolničkih kreveta u općim bolnicama, u 2017. godini, Karlovac je raspolagao s 337 kreveta što čini ukupno 77,47 % ukupnog broja bolničkih kreveta u Karlovačkoj županiji. Dom zdravlja Karlovac, čiji je osnivač Karlovačka županija, za obavljanje zdravstvene djelatnosti je s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (HZZO) tijekom 2020. godine ugovarao sljedeće djelatnosti: opća medicina, dentalna medicina, patronažna služba, ortodontska ordinacija, RTG zubna dijagnostika, sanitetski prijevoz, pedijatrija, palijativna skrb i mobilni palijativni tim. Dom zdravlja imao je u zakupu tijekom 2020. godine ukupno 27 timova (opće medicine, dentalne zdravstvene zaštite, zubni tehničar, medicine rada s psihologom, biomedicinski laboratorij, zdravstvene zaštite žena) i ljekarnu. Ukupan broj djelatnika je 123. Zavod za hitnu medicinu Karlovačke županije, čiji je osnivač također Karlovačka županija, provodi mjere hitne medicinske pomoći i osigurava prijevoz oboljelih, stradalih i ozlijeđenih osoba u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu i pruža medicinsku pomoć za vrijeme prijetoza u radijusu od 3.622 km². U Zavodu za javno zdravstvo Karlovačke županije organizirane su službe za epidemiologiju, zdravstvenu ekologiju, mikrobiologiju i parazitologiju, školsku medicinu, zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti te služba zajedničkih poslova. Ukupno je u Zavodu bilo zaposleno 69 djelatnika. Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG Karlovac je jedinstvena ustanova medicinske rehabilitacije slušanja i govora u Županiji te pruža usluge i pacijentima iz četiriju susjednih županija. Poliklinika ima dva odjela: Odjel medicinske dijagnostike i rehabilitacije i Odjel općih poslova. U ustanovi je zaposleno ukupno 19 djelatnika. Djelatnost Ustanove za zdravstvenu njegu u kući je zdravstvena njega i fizikalna terapija u kući bolesnika. Korisnici usluga su bolesne osobe i osobe s invaliditetom od rane životne dobi pa do duboke starosti. Pokriva područje od oko 2.000 km². Prosječno se u tretmanu mjesečno nalazi 550 osoba. Osnivač je Karlovačka županija a zapošljava 42 radnika.

Osnovni cilj Programa socijalne skrbi Grada Karlovca je poboljšanje životnog standarda građana, temeljem utvrđenih kriterija ukupnih primanja domaćinstva te pomoć socijalno najugroženijim kategorijama građana, posebno obiteljima s više djece, zatim starijim građanima, bolesnim i nemoćnim te umirovljenicima. Socijalni program Grada Karlovca sastoji se od dva djela: zakonski i gradski program. Zakonskim programom osiguravaju se pomoći korisnicima socijalnih potpora temeljem rješenja Centra za socijalnu skrb, dok se gradskim programom osiguravaju dodatna socijalna prava korisnicima koji po zakonskim kriterijima ne bi imali pravo na potpore. Socijalne potpore odobravaju se za subvencije troškova stanovanja, za pomoć socijalno ugroženoj djeci i mladima, umirovljenicima,

starijim i bolesnim osobama, za pomoć u prehrani i slično. Sredstva se izdvajaju i za međugeneracijsku solidarnost, a najviše se to odnosi na naknade za novorođenu djecu koje se dodjeljuju u iznosu od 1.500 HRK po djetetu. Kroz ovaj program vodi se briga i o starijim i nemoćnima braniteljima, ali i pomaže drugim proračunskim korisnicima. Gradsko društvo Crvenog križa Karlovac također provodi aktivnosti socijalne skrbi kroz programe pomoći u kući, dostavljanje paketa hrane starijim i nemoćnim, socijalno ugroženim osobama te putem provedbe projekta skloništa za beskućnike. Proces demografskog starenja povećava neravnotežu između umirovljenika i ekonomski aktivnog stanovništva, što povećava izdatke za mirovine, zdravstvene usluge, socijalnu skrb i druga transferna plaćanja stanovništvu starije dobi te se stvaraju nepovoljni učinci na sveukupni gospodarski razvoj.

Po popisu stanovništva iz 2011. godine, Grad Karlovac je imao 55.705 stanovnika. Prema procjeni broja stanovništva iz sredine 2019. godine, koju provodi Državni zavod za statistiku na temelju podataka prethodnog popisa stanovništva, prirodnoga kretanja i migracijskog salda, Karlovac je imao 4.624 stanovnika manje uz negativan godišnji prirast, odnosno razliku između broja živorođenih i umrlih koja iznosi prosječno -335 na godišnjoj razini. Promatrajući odnos doseljenog i odseljenog stanovništva na području grada Karlovca vidljivi su također negativni trendovi. U razdoblju od posljednje četiri godine s područja Karlovca odselilo je 730 stanovnika više nego što je doseljeno. Ipak, pozitivno je što je u posljednje dvije godine negativan trend usporen, a pritom su, u najvećoj mjeri, smanjenju razlike između odseljenih i doseljenih, pridonijeli doseljeni iz inozemstva i drugih županija. Prognoze iznesene u Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske predviđaju da će Karlovačka županija, uz Primorsko-goransku i Sisačko-moslavačku, biti u najnepovoljnijoj situaciji što se tiče dobne strukture stanovništva. Uz nastavak dosadašnjih trendova predviđa se kako će doći do pada udjela djece (0-14) u ukupnom stanovništvu na razinu oko 10 %, a istovremeno će porasti udio starijih (65+) na gotovo 30 %. Također, u 2030. godini indeks starenja će premašiti vrijednost od 250 što bi značilo da će starije stanovništvo biti dva i pol puta brojnije od mlađeg stanovništva. Financijski poticaji važan su čimbenik koji može potaknuti obitelji u donošenju odluka vezanih za zasnivanje obitelji, a bitan je čimbenik pritom i osiguravanje potpore roditeljima u stvaranju potrebne ravnoteže između obiteljskog i poslovnog života, stambeno zbrinjavanje i slično. Ovom području, pripada i skrb o djeci predškolskog uzrasta u dječjim vrtićima i jaslicama. U tom smislu, a kao što je već i ranije navedeno, ulaganja u vrtiće mogu se smatrati značajnom demografskom mjerom Grada Karlovca. Zaposlenost u pravnim osobama se na području grada Karlovca neznatno smanjila u 2019. u odnosu na 2018. godinu. Međutim, u odnosu na 2015. godinu, kada je zabilježena najniža razina zaposlenosti, zaposleno je 1.180 osoba više, što je jedan od najvažnijih čimbenika za provođenje pozitivne demografske politike nekog područja. Grad Karlovac nastavlja s isplatom sredstava za rođenje djeteta, a također osigurava i sredstva za nabavu mlijeka za novorođenčad. S obzirom na ranije spomenuta ulaganja Grada Karlovca u pogledu sufinanciranja vrtića, školskih udžbenika, školske prehrane, prijevoza učenika, smještaja u učeničke domove, stipendija i ostalih programa, može se reći kako Grad Karlovac provodi aktivnu demografsku politiku. Na žalost, starenje stanovništva negativan je demografski proces na području cijele Hrvatske, ali i velikog broja zemalja EU.

Strategija kulturnog razvoja Grada Karlovca 2014. – 2024. postavila je temelje poticanja, razvijanja i unaprjeđivanja kulturnih djelatnosti koji pridonose razvitku i unaprjeđivanju kulturnog života grada. Institucionalnu infrastrukturu u području kulture čine Gradsko kazalište „Zorin dom“, Gradski muzej, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ i Glazbena škola Karlovac te Državni arhiv čiji je osnivač Republika Hrvatska. Također, na području grada Karlovca djeluje velik broj udruga koje obavljaju aktivnosti iz područja kulture. Među njima ističe se svojim djelovanjem Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti Karlovac (ZOAKD) koja koordinira udruge građana usmjerene prema očuvanju, promicanju i unaprjeđenju izvorne kulturne baštine karlovačkog kraja. Zajednica broji 35 udruga i ima više od 2.000 članova. Na popisu Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske čak su 74 kulturna dobra s područja grada Karlovca. Grad Karlovac svake godine izdvaja značajna proračunska

sredstva za Program javnih potreba u kulturi koji sadrži različite kulturne djelatnosti, programe, manifestacije i projekte od interesa za Grad Karlovac. U 2020. godini se zbog pandemije koronavirusa moralo odustati od održavanja većeg broja programa i manifestacija ili su se održali u smanjenom opsegu pa u sljedećem razdoblju ostaje izazov ostvarenja strateških ciljeva iz područja kulture. Primarno su to održivo upravljanje okolišem, prirodnim resursima i kulturnom baštinom, daljnja revitalizacija kulturno - povijesne cjeline Zvijezde i privlačenje turista motiviranih kulturom i povijesnom baštinom. Također bitan čimbenik u djelovanju civilnog društva predstavlja i Savez udruga KAoperativa koja okuplja 7 udruga i upravlja prostorom Male scene Hrvatskog doma i Urbanim parkom kao djelatni i profesionalni Savez organizacija u nezavisnoj kulturi (Savez udruga KAoperativa prva je formalna platforma organizacija u nezavisnoj, alternativnoj i urbanoj kulturi u Karlovcu s profesionalnim zaposlenicima). Savez surađuje s brojnim domaćim i međunarodnim organizacijama, umjetnicima, Gradom i javnim institucijama, ustanovama u kulturi te obrazovnim ustanovama te je jedan od ključnih čimbenika za nezavisnu i urbanu te kulturu mladih u Karlovcu. Dugi niz godina provodi brojne projekte koji se tiču nezavisne kulture, umjetnosti, obrazovanja, neformalnih inicijativa, građanskog aktivizma i ekologije.

Na području grada Karlovca nalazi se 18 sportskih dvoranskih objekata koje koriste karlovački klubovi te 13 nogometnih igrališta. Osim toga, postoji i 45 objekata koje se koriste za potrebe sporta, a koje su od većeg značaja za karlovački sport. Istovremeno, Grad Karlovac ne raspolaže s niti jednim otvorenim ili zatvorenim bazenom, dok bi grad ove veličine trebao imati najmanje 1.307 m² vodenih bazenskih površina. Programom javnih potreba u sportu Grada Karlovca obuhvaćene su aktivnosti, poslovi i djelatnosti od značaja za razvoj sporta. Njime se potiče i promiče sport, provođenje sportskih aktivnosti djece, mladih i studenata, podrška djelovanju sportskih udruga i Karlovačke športske zajednice, osiguravanje sportskih priprema, domaćih i međunarodnih natjecanja te opće i posebne zdravstvene zaštite sportaša, osiguravanje zapošljavanja osoba za obavljanje stručnih poslova u sportu, podrška i promocija sportsko-rekreacijskih aktivnosti građana, podrška i promocija sportskih aktivnosti osoba s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom te osiguravanje planiranja, izgradnje, održavanja i korištenja sportskih građevina značajnih za grad Karlovac. Korisnici su široka skupina građana, a prije svega 127 sportskih klubova aktivnih pri Karlovačkoj športskoj zajednici koji imaju oko 5.500 članova. Ključni infrastrukturni strateški ciljevi definirani Strategijom razvoja sporta Grada Karlovca 2021. – 2028. su izgradnja kompleksa zatvorenih bazena, obnova Školske sportske dvorane, izgradnja natjecateljske trenažne dvorane, obnova i opremanje Sokolskog doma i Strelišta Jamadol te izgradnja dodatnih sportskih sadržaja u Hostelu Karlovac.

Prema podacima iz Registra udruga Republike Hrvatske, u Gradu Karlovcu je krajem studenog 2020. godine bilo registrirano 709 aktivnih udruga. Grad Karlovac iz svog proračuna financira projekte i programe udruga te se sredstva dodjeljuju za financiranje programa i projekata u području odgoja i obrazovanja, kulture, tehničke kulture, sporta, djece, mladih, osoba s invaliditetom, branitelja, društveno ugroženih skupina, socijalne skrbi, zdravstva, razvoja i demokratizacije društva, zaštite potrošača, razvoja mjesne samouprave, gospodarstva, poljoprivrede i ruralnog razvoja, veterinarsko-zdravstvene zaštite, zaštite okoliša, energetske učinkovitosti, urbane mobilnosti, održivog razvoja te razvoja turističke ponude. Gradskim programom za mlade Grada Karlovca od 2020. do 2023. godine za aktivnosti izgradnje civilnog društva, informiranja, mobilnosti i volonterstva mladih definirano je pet ciljeva (olakšati mladima pristup informacijama, poticati i uključivati mlade u volonterske aktivnosti i aktivno sudjelovanje u zajednici, poticati i razvijati sustav potpore udrugama koje rade s mladima, poticati mlade na sudjelovanje u programima mobilnosti mladih te stvoriti preduvjete za razvoj kvalitetnog rada s mladima na lokalnoj razini). Osim financijskih sredstava, Grad Karlovac organizacijama civilnog društva dodjeljuje i prostore u vlasništvu Grada. Pritom su naknade određene zonama u kojima se prostori nalaze pa se tako u četiri zone, ovisno o lokaciji, iznosi naknada za korištenje prostora kreću od 0,50 do 4,00 HRK po m².

Operativne snage sustava civilne zaštite Grada Karlovca čine Vatrogasna zajednica Grada Karlovca, Javna vatrogasna postrojba, Hrvatska gorska služba spašavanja – stanica Karlovac i Crveni križ Karlovac. Vatrogasna zajednica Grada Karlovca (daljnje u tekstu: VZG) okuplja 25 dobrovoljnih vatrogasnih društava od kojih je jedno u gospodarstvu kao i jednu profesionalnu postrojbu. U VZG u 25 DVD-a djeluje 305 operativnih vatrogasaca koji posjeduju kompletnu zaštitnu opremu za rad na intervencijama. Vatrogasci se redovito usavršavaju za pojedine specijalizacije čime se podiže njihova učinkovitost. Javna vatrogasna postrojba prioriteta je operativna snaga u sustavu zaštite i spašavanja, a s obzirom na profesionalni kadar, educirana je za gašenje požara kao i za cijelu paletu aktivnosti vezanih za spašavanje u raznim drugim opasnim situacijama. U JVP djeluju 53 operativna vatrogasca. U dogovoru s Gradom pokrenuta je inicijativa za preseljenje JVP na novu lokaciju u vojarnu Lušćić koja se odlikuje boljom prometnom povezanošću. Članovi Hrvatske gorske službe spašavanja (u daljnjem tekstu: HGSS) su prvenstveno volonteri, a za njihov kvalitetniji rad potrebno je osigurati dodatna sredstva za opremanje specijalističkom opremom koja se u proteklim godinama tehnički istrošila (oprema za spašavanje na vodama i poplavama te u zimskim uvjetima i snijegu), kao i uložiti sredstva za rješavanje problema garažnog i skladišnog prostora. U 2019. godini Crveni križ Karlovac imao je 32 člana Interventnog tima, od čega su devet činili zaposlenici, a 23 su bili volonteri koji su prošli prvu razinu edukacije i obnovu znanja. Crveni križ s članovima Interventnog tima redovito sudjeluje na terensko – pokaznim vježbama civilne zaštite, opskrbljuje hranom pripadnike vatrogasnih postrojbi i djelatnike gradskih tvrtki koji sudjeluju u hitnim intervencijama, a djelatnice programa Pomoći u kući po najavi kriznih stanja obilaze sve korisnike te ih opskrbljuju potrebnim lijekovima i namirnicama.

Slijedom navedenoga, razvojne su potrebe daljnje ulaganje u infrastrukturu na objektima koji se koriste u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju; povećanje prostornih kapaciteta osnovnih škola zbog postizanja jednosmjenskog rada u svim školama; usmjeravanje znanja i vještina ljudskih potencijala s ciljem stvaranja odgovarajućih kompetencija radi zadovoljavanja stvarnih potreba gospodarstva; unaprjeđenje kapaciteta nastavnčkog osoblja te osoblja u vrtićima; povećanje kapaciteta za skrb o ranjivim skupinama; povećanje ulaganja u socijalne programe, osobito za prehranu socijalno ugroženih građana; daljnji razvoj i ulaganja te institucionalna podrška programu rada za opće dobro uz uključivanje gradskih tvrtki i ustanova; stambeno zbrinjavanje mladih uz adekvatniji sustav iznajmljivanja gradskih stanova te daljnja ulaganja i povećanje kapaciteta za program pomoći u kući; poboljšanje demografske strukture stanovništva kroz osmišljavanje i provedbu učinkovitih javnih politika; revitalizacija gradskih prostora kroz aktivnosti udruga; prenamjena i razvoj multifunkcionalnosti gradskih prostora radi stavljanja u funkciju i izvan radnih sati; umrežavanje svih aktera i institucija; unaprjeđenje međusektorske suradnje institucija civilnog društva; prilagođavanje komunikacijskih aktivnosti i promidžbe za razne dobne skupine; poticanje neformalnog obrazovanja; poticanje aktivnosti volontiranja; daljnja izgradnja i unaprjeđenje sportske i rekreacijske infrastrukture te dodatna ulaganja u očuvanje i promicanje vrijednosti kulturne baštine.

Razvojni potencijali su primarno u razvoju i usmjeravanju kapaciteta radne snage za prerađivačku industriju; postojećem i dostupnom kvalitetnom ljudskom potencijalu; zadovoljavajućoj informatičkoj pismenost građana; povećanju mobilnosti radne snage; privlačenju radne snage i novih stanovnika s obzirom na položaj i činjenicu da poduzeća u Gradu Karlovcu uspješno posluju; zatim u iskorištavanju kvalitetnih programa u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju; održavanju cjeloživotnog obrazovanja putem Veleučilišta ali i uključivanjem privatnog sektora u ovom području; dostupnosti osnovnih usluga i postojeće infrastrukture; umrežavanju i suradnji sportskih i rekreacijskih udruga i klubova; nastavku sustavne potpore sportu i rekreaciji na području grada; ulaganju u postojeću sportsko - rekreacijsku i društvenu infrastrukturu; obogaćivanju i daljnjem razvoju ponude kulturnih i sportskih manifestacija i programa te promociji tradicije amaterskog kazališta; razvoju socijalnih usluga putem međusobne suradnje udruga; razvoju socijalnog poduzetništva na području grada; izgradnji

vanjskog/unutarnjeg bazena s popratnim rekreacijskim sadržajima; podržavanju aktivnosti vezanih uz kino Edison i opremanje multimedijskog prostora; poticanju sudjelovanja građana u procesu odlučivanja u cilju donošenja zajedničkih odluka o provedbi javnih politika; subvencioniranju prehrane za osjetljive skupine (umirovljenike, učenike i studente) u sklopu restorana Veleučilišta; daljnjem poticanju pronatalitetne politike; te uključivanju udruga u rad Karlovačke športske zajednice i pojednostavljenju administrativnih procedura za njihovo uključivanje. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene društvene djelatnosti prikazane su **Tablicom 4.**

Tablica 4. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene društvene djelatnosti

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNI POTENCIJALI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pобољшanje demografske strukture stanovništva kroz osmišljavanje i provedbu učinkovitih javnih politika ▪ Revitalizacija gradskih prostora kroz aktivnosti udruga ▪ Prenamjena i razvoj multifunktionalnosti gradskih prostora radi stavljanja u funkciju izvan radnih sati ▪ Umrežavanje svih aktera i institucija ▪ Unaprjeđenje međusektorske (institucionalne) suradnje i civilnog društva ▪ Prilagođavanje komunikacijskih aktivnosti i promidžbe za razne dobne skupine ▪ Poticanje neformalnog obrazovanja ▪ Poticanje aktivnosti volontiranja ▪ Daljnja izgradnja i unaprjeđenje sportske i rekreacijske infrastrukture ▪ Dodatna ulaganja u očuvanje i promicanje vrijednosti kulturne baštine ▪ Daljnje ulaganje u infrastrukturu na objektima koji se koriste u predškolskom i osnovnoškolskom obrazovanju ▪ Povećanje prostornih kapaciteta osnovnih škola u cilju postizanja jednosmjenskog rada u svim školama ▪ Usmjeravanje znanja i vještina ljudskih potencijala s ciljem stvaranja odgovarajućih kompetencija radi zadovoljavanja stvarnih potreba gospodarstva ▪ Unaprjeđenje kapaciteta nastavničkog osoblja te osoblja u vrtićima ▪ Povećanje kapaciteta za skrb o ranjivim skupinama ▪ Povećanje ulaganja u socijalne programe, osobito za prehranu socijalno ugroženih građana ▪ Daljnji razvoj i ulaganja te institucionalna podrška programu rada za opće dobro uz uključivanje gradskih tvrtki i ustanova 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj kapaciteta radne snage za prerađivačku industriju ▪ Postojeći i dostupan kvalitetan ljudski potencijal ▪ Zadovoljavajuća informatička pismenost građana ▪ Povećanje mobilnosti radne snage ▪ Privlačenje radne snage i novih stanovnika s obzirom na položaj grada Karlovca ▪ Iskorištavanje kvalitetnih programa u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju ▪ Cjeloživotno obrazovanje putem Veleučilišta i uključivanjem privatnog sektora ▪ Dostupnost osnovnih usluga i postojeće infrastrukture ▪ Umrežavanje i suradnja sportskih i rekreacijskih udruga i klubova ▪ Sustavna potpora sportu i rekreaciji ▪ Ulaganje u postojeću sportsko - rekreacijsku i društvenu infrastrukturu ▪ Obogaćivanje i daljnji razvoj ponude kulturnih i sportskih manifestacija i programa ▪ Promocija tradicije amaterskog kazališta ▪ Razvoj socijalnih usluga putem međusobne suradnje udruga ▪ Razvoj socijalnog poduzetništva na području grada ▪ Izgradnja vanjskog/unutarnjeg bazena s popratnim rekreacijskim sadržajima ▪ Aktivnosti vezane uz kino Edison i opremanje multimedijskog prostora ▪ Poticanje sudjelovanja građana u procesu odlučivanja s ciljem donošenja zajedničkih odluka o provedbi javnih politika ▪ Subvencioniranje prehrane za osjetljive skupine (umirovljenike, učenike i studente) u sklopu restorana Veleučilišta ▪ Poticanje pronatalitetne politike

▪ Stambeno zbrinjavanje mladih uz adekvatniji sustav iznajmljivanja gradskih stanova ▪ Ulaganja i povećanje kapaciteta za program pomoći u kući	▪ Uključivanje udruga u rad Karlovačke športske zajednice i pojednostavljenje administrativnih procedura za uključivanje

3.3. Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša

Razvojni izazovi i prilike unutar ove domene podijeljeni su u pet razvojnih područja: (1) Prostorno i urbanističko planiranje; (2) Zaštita i očuvanje prirodne baštine, povijesnog, kulturnog i graditeljskog nasljeđa, (3) Uređenje grada i stanovanje; (4) Zaštita okoliša i gospodarenje otpadom; te (5) Energetska učinkovitost i energetske održivi razvoj.

Prostorni plan uređenja Grada Karlovca (daljnje u tekstu: PPUGK) iz 2011. godine osnovni je strateški dokument prostornog uređenja kojim se određuju usmjerenja za razvoj djelatnosti i namjenu površina te uvjeti za održivi i uravnoteženi razvoj. Generalnim urbanističkim planom Grada Karlovca (u daljnjem tekstu: GUP) utvrđuje se temeljna organizacija prostora, zaštita svih sastavnica prostora, korištenje te namjena površina na području urbanog dijela naselja Karlovac. Osim navedenih, provedbeni dokumenti prostornog uređenja su i Urbanistički plan uređenja (daljnje u tekstu: UPU), Detaljni plan uređenja (DPU) i Provedbeni urbanistički plan (PUP). U narednom razdoblju planiraju se izmjene i dopune Prostornog uređenja grada kao i Generalnog urbanističkog plana, a u proces je uključena i Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske kako bi se stvorili uvjeti za provedbu mjera planiranih Akcijskim planom energetske održivog razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Karlovca (eng. *Sustainable Energy and Climate Action Plan – SECAP*) i osigurao proces integralnog planiranja. Također, ugovorena je i usluga izrade Smjernica za integraciju održivog energetske planiranja i prilagodbe klimatskim promjenama u GUP-u, kao stručne energetske podloge za njegovu izradu. Ovime će se definirati energetske probleme, potrebe za energijom i energetske infrastrukturom, a temeljem zaključaka urbanističko - energetske analize bit će izrađene smjernice kojima će biti predložen konkretan energetske - klimatski koncept kao cjelovito rješenje za planiranje energetike na području grada Karlovca. Programom prostornog uređenja određuju se aktivnosti kojima se osigurava prostorno uređenje Grada donošenjem dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata te priprema, praćenje izrade i usvajanje ostalih akata vezanih uz izradu dokumenata prostornog uređenja i/ili pripremu uređenja građevinskog zemljišta. Kapitalni projekti prepoznati unutar programa su izrada prostorno - planske dokumentacije i urbanističkih planova te legalizacija objekata, kao i ostale aktivnosti vezane uz ishođenje rješenja o izvedenom stanju za nezakonito izgrađene i/ili rekonstruirane zgrade u vlasništvu ili pak na korištenju Gradu Karlovcu, a vrijedi istaknuti i projekt *web* aplikacije – programskog rješenja katastra vodova.

Što se tiče zaštite i očuvanja prirodne baštine, povijesnog, kulturnog i graditeljskog nasljeđa, od 14 zaštićenih područja Karlovačke županije, na prostoru Grada Karlovca nalaze se tri takva područja. To su Cret Banski Moravci, Vrbanićev perivoj i Marmontova aleja. Acidofilni cret Banski Moravci zaštićen je kao posebni botanički rezervat 1966. godine i predstavlja prioritetni stanišni tip „7140 Acidofilni cretovi (prijelazni i nadignuti)“ Direktive 92/43/EEC o staništima EU. Spomenik parkovne arhitekture Vrbanićev perivoj zaštićen je temeljem Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine, 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20) te predstavlja povijesnu, prirodnu i kulturnu cjelinu, a biološkom raznolikošću učvršćuje ekološku stabilnost i ravnotežu same gradske jezgre smanjujuću negativne vanjske utjecaje. Spomenik parkovne arhitekture Marmontova aleja je zaštićena 1968. godine i prepoznatljiva je vizura grada koja spada u kulturno - povijesne znamenitosti Karlovca. Marmontova aleja povezuje gradske četvrti s centrom Karlovca i također je dio županijske ceste prema Sloveniji. Međunarodna ekološka mreža NATURA 2000

obuhvaća područja koja su, primjenom stručnih kriterija, utvrđena kao područja važna za očuvanje ili uspostavu povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih vrsta na europskoj i nacionalnoj razini. Takva područja na karlovačkom području su: HR1000001 međunarodno važno područje za ptice: Pokupski bazen i HR2000642 Kupa. Kopnena područja Ekološke mreže su: HR 20000593 Mrežnica – Tounjčica, HR 2000595 Korana, HR 2000642 Kupa i HR 2001505 Korana nizvodno od Slunja. Na području Grada Karlovca postoji niz evidentiranih vrijednih područja koje je potrebno zaštititi kao i osobito vrijednih predjela. Tu se nalaze i dvije kulturno - povijesne cjeline: urbanistička cjelina grada Karlovca (Zvijezda) i kulturno-povijesna cjelina ulice Rakovac. Najznačajniji dio kulturno-povijesne urbanističke cjeline Karlovca je područje koje obuhvaća najstariju jezgru grada, takozvanu Zvijezdu koja ima izuzetnu vrijednost jer predstavlja prvi izgrađeni „idealni“ grad u duhu renesansnog shvaćanja obrambenog i životnog prostora, projektiran prema načelima renesansne arhitekture sa simetričnim kompozicijama primijenjenim na planiranje grada. GUP-om Grada Karlovca obuhvaćeni su još i arheološka baština, arheološki pojedinačni lokaliteti, sakralne građevine, memorijalna baština, urbana oprema, cestovne, željezničke i riječne povijesne komunikacije te povijesno graditeljske cjeline i povijesni sklopovi ili građevine. Strategijom kulturnog razvoja Grada Karlovca 2014. – 2024. definirani su, kao što je već istaknuto, ciljevi i projekti usmjereni na zaštitu i očuvanje kulturne baštine, povijesnog, kulturnog i graditeljskog nasljeđa.

Prostornim planom uređenja Grada Karlovca određene su namjene gradskih površina i to građevinska područja naselja, izdvojena građevinska područja izvan naselja, poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene, šuma isključivo osnovne namjene, ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište, vodne površine i infrastrukturni sustavi. Prema korištenju i namjeni površina u PPUGK, na građevinska područja otpada 11,15 % ukupne površine, na izgrađene strukture izvan naselja 4,52 %, na poljoprivredne površine 19,55 %, na šumske površine 35,11 %, na vodne površine 1,43 %, na infrastrukturne sustave 1,83 % te na ostale površine 26,41 %. Prema izvješću o stanju u prostoru grada Karlovca na području Grada Karlovca prosječno je građeno pet stambenih zgrada godišnje što iznosi 0,02 stambene zgrade/km², a gustoća stanova iznosi 51,96 stana/km². Prosječan broj stanovnika prema ukupnom broju stambenih jedinica iznosi 2,7 stanovnika po stambenoj jedinici. Prema DZS-u, dinamika gradnje stanova i kvadrata stambene površine u periodu 2016. – 2019. ostala je na istoj razini kao u razdoblju od 2012. – 2015., dok se dinamika izgradnje nestambenih zgrada znatno povećala pa je površina tog tipa zgrada bila veća za čak 62,19 %.

Postojeći sustav gospodarenja otpadom na zadovoljavajućoj je razini temeljem analize iz Plana gospodarenja otpadom Grada Karlovca za razdoblje od 2017. do 2022. godine budući je svim građanima omogućeno da sav otpad mogu zbrinuti na adekvatni način. Zadovoljene su time trenutne potrebe te se kontinuirano provode aktivnosti unaprjeđenja postojećeg sustava. Realizacija i kvalitetno funkcioniranje cjelokupnog sustava gospodarenja otpadom, zasniva se na uključenosti i velikoj suradnji građana, gospodarskih subjekata te Grada Karlovca i tvrtke Čistoća d.o.o. Karlovac koja obavlja djelatnost sakupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada na odlagalište „Ilovac“. Sakupljanjem miješanog komunalnog otpada obuhvaćene su stambene zgrade, obiteljske kuće i gospodarski objekti na području na kojem Čistoća d.o.o. pruža uslugu sakupljanja otpada. Miješani komunalni otpad građani odlažu u kontejnere unutar svojih dvorišnih prostora, zajedničkih prostorija i javnih površina u neposrednoj blizini stambenih građevina. Grad Karlovac uveo je 2015. godine i mobilne eko otoke koji predstavljaju cjeloviti model zbrinjavanja otpada, a koji omogućava odvojeno prikupljanje u pet spremnika (spremnici za papir, staklo, plastiku, metal i tekstil). Također, Programom zaštite okoliša Grada Karlovca određuju se aktivnosti vezane za pitanja zaštite okoliša, održivog gospodarenja otpadom i vodnog gospodarstva, a sve s ciljem cjelovitog očuvanja i zaštite prirode, smanjenja rizika za život i zdravlje ljudi, osiguranja i poboljšanja kakvoće življenja te zdravlja njegovih stanovnika. Gospodarenje otpadom prioritetno je pitanje zaštite okoliša, kako Grada Karlovca, tako i Županije i Republike Hrvatske. Prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja i Zavoda za zaštitu

okoliša i prirode koji se temelje na verificiranim prijavama obveznika u bazu Registar onečišćavanja okoliša o komunalnom otpadu za 2019. godinu, Karlovac je imao ukupno 13.646,57 tona sakupljenog komunalnog otpada. Stopa odvojenog skupljanja otpada bila je samo 7,09 %. Prema Registru onečišćavanja okoliša koji sadrži skup podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja i/ili prijenosa onečišćujućih tvari u zrak, vodu i/ili more i tlo te proizvedenome, sakupljenome i obrađenome otpadu, na području Karlovačke županije bilo je u 2019. ukupno 230 obveznika upisa u registar, od čega je na području Grada Karlovca bilo njih 110 iz ukupno 62 različite djelatnosti.

Energetska politika Grada Karlovca usmjerena je prema održivom energetske razvoju gradskog područja baziranom na načelima zaštite okoliša, energetske učinkovitosti, korištenja obnovljivih izvora energije i održive gradnje. Pristupanjem Sporazumu gradonačelnika (engl. *Covenant of Mayors*), izradom i provedbom Akcijskog plana održivog energetske razvoja (engl. *Sustainable Energy Action Plan - SEAP*), energetska politika Grada Karlovca dobila je potvrdu i na europskoj razini. Potpisnice novog Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju iz 2015. godine obvezuju se na smanjenje pojedinačnih lokalnih emisija CO₂ (i drugih stakleničkih plinova) te na usvajanje zajedničkog pristupa rješavanju problematike ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama. Potpisnici Sporazuma za klimu i energiju obvezuju se na smanjenje emisija CO₂ (po mogućnosti i ostalih stakleničkih plinova) na lokalnom području supotpisnika za najmanje 40 % do 2030. godine s obzirom na referentnu godinu, povećanje otpornosti na klimatske promjene uslijed primjene principa prilagodbe klimatskim promjenama, izmjenu iskustava, vizija, rezultata i praksi s lokalnim i regionalnim vlastima unutar EU i šire te izradu Akcijskog plana održivog energetske razvoja i prilagodbe klimatskim promjenama (SECAP) unutar dvije godine od datuma pristupanja Sporazumu te pripadajuće dokumentacije o izvještavanju provedbe Akcijskog plana. Vizija Grada Karlovca u pogledu energetske i klimatske politike odražava zajedničku viziju za 2050. godinu potpisnika Sporazuma gradonačelnika (provedenje dekarbonizacije lokalnog teritorija, povećanje otpornosti lokalnog teritorija i omogućavanje univerzalnog pristupa sigurnoj, održivoj i cjenovno dostupnoj energiji). Sukladni tome su i ciljevi Grada Karlovca u pogledu energetske i klimatske politike, a to su smanjenje emisija CO₂ za 40 % do 2030. godine u usporedbi s inventarom emisija referentne 2009. godine i povećanje otpornosti na klimatske promjene uslijed primjene principa prilagodbe klimatskim promjenama. U 2009. godini zabilježene su u sektoru zgradarstva ukupne referentne vrijednosti emisija u iznosu od 109.146 t CO₂, u sektoru prometa ukupne vrijednosti su iznosile 37.806,44 t CO₂, a u sektoru javne rasvjete 1.648,82 t CO₂. Promatrajući udio promatranih sektora u 2014. u odnosu na 2009. godinu, može se vidjeti promjena strukture njihovog udjela u ukupnoj emisiji CO₂, odnosno udio sektora prometa se povećao s 21 % na 28 % dok se udio sektora zgradarstva smanjio. Ukupan kontrolni inventar emisija CO₂ u 2014. godini u sektoru zgradarstva iznosio je 109 kt CO₂, a što je za oko 38 % manje u odnosu na referentni inventar emisija CO₂ izrađen za 2009. godinu. Ukupan kontrolni inventar emisija CO₂ u 2014. godini u sektoru prometa iznosio je 37,8 kt CO₂, a što je za oko 16 % manje u odnosu na referentni inventar emisija CO₂ izrađen za 2009. godinu. Ukupan kontrolni inventar emisija CO₂ u 2014. godini u sektoru javne rasvjete iznosio je 1.648,82 tona CO₂ te je za oko 13 % veći u odnosu na referentni inventar emisija CO₂ izrađen za 2009. godinu. Razlog tome je povećanje broja rasvjetnih tijela sa 7.173 u 2009. na 8.722 u 2014. Analizom je tako utvrđeno da je na osnovi provedenih mjera i aktivnosti ostvareno smanjenje emisije CO₂ u iznosu od 16 kt CO₂, odnosno 55,47 % u odnosu na postavljen cilj smanjenja emisije od 29.720,196 t CO₂ do 2020. godine. Za potrebe procjene smanjenja emisija CO₂ u 2030. godini za identificirane mjere energetske učinkovitosti za sektore zgradarstva, prometa i javne rasvjete u gradu Karlovcu izrađene su projekcije kretanja energetske potrošnje i emisija u 2030. godini. Ukupno je predloženo 27 mjera ublažavanja učinaka klimatskih promjena te su za njih kvantificirane uštede energije (izražene u MWh) te potencijali smanjenja emisija CO₂ (izraženi u t CO₂). Ukupno je za područje prilagodbe klimatskim promjenama definirano 35 mjera.

S obzirom na navedeno, razvojne potrebe domene Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša su: donošenje urbanističkih planova uređenja; izrada prostorno-planske dokumentacije; izrada stručnih podloga za prostorne planove; izmjene i dopune PPUG-a i GUP-a; legalizacija objekata; unaprjeđenje razine znanja i vještina kvalificiranih kadrova; međusobna suradnja i usklađenost odjela zbog provođenja razvojnih dokumenata i unaprjeđenja gospodarskog i socijalnog razvoja; redefiniranje građevinskih područja razgraničavanjem stvarno izgrađenih dijelova od neizgrađenih te infrastrukturno opremljenih neizgrađenih i neuređenih dijelova; zatim daljnje aktivnosti i osiguranje proračunskih sredstava za provođenja dokumenata prostornog uređenja (sanacija degradiranih područja, sprječavanje negativnih procesa i ostvarivanje uvjeta za daljnji prostorni razvoj) te katastarska izmjera neuređenih katastarskih općina; potom daljnja ulaganja u komunalnu infrastrukturu (osobito u sustave odvodnje); razvoj sustava i instrumenata obnove prirodne i kulturno-povijesne baštine; podizanje svijesti i znanja građana o aktivnostima očuvanja i zaštite okoliša; reaktivacija zapuštenih (eng. *brownfield*) područja za potrebe razvoja lokalne zajednice; unaprjeđenje koordinacije i protoka informacija među upravnim odjelima i institucijama; unaprjeđenje suradnje na zajedničkim razvojnim programima; unaprjeđenje planova prostornog razvoja Karlovca u svrhu održivog gospodarskog razvoja i poboljšanja uvjeta za život stanovnika; daljnje usklađenje pojedinih prostorno - planskih rješenja prema zahtjevima Grada i korisnika prostora te prihvaćenim strateškim dokumentima; rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i nesređenih suvlasničkih odnosa; bolje uređenje (održavanje) objekata te daljnje aktivnosti na poboljšanju energetske učinkovitosti.

Razvojni potencijali mogu se naći u geostrateškom položaju Karlovca; digitalizaciji postojeće dokumentacije i izradi kvalitetne baze podataka; izmjenama prostornog plana kako bi se uključili istražni prostori za eksploataciju geotermalnih voda; smanjenju onečišćenja prometom koji prolazi kroz grad Karlovac; boljem iskorištavanju uspostavljenog sustava za prikupljanje i zbrinjavanje otpada; izgradnji obilaznih prometnica u cilju rasterećenja gradskog prostora (primjerice izgradnja istočne obilaznice "Zvijezde"); izmjenama i dopunama PPKŽ-a s ciljem propisivanja smjernica za planiranje kampova i OPG-ova u planovima nižeg reda; jačanju kapaciteta za provedbu integriranih razvojnih mehanizama na lokalnoj razini; razvijanju i praćenju pokazatelja razvoja urbanih aglomeracija; nastavku izgradnje i rekonstrukcije prometnica; podizanju razine informiranosti sudionika oko procedura izmjena i dopuna prostorno-planske dokumentacije; privlačenju stručnog osoblja za planiranje i upravljanje infrastrukturom te, kao i u slučaju ostalih domena, u povećanju i boljoj iskoristivosti dostupnih fondova i sredstava EU. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša prikazane su **Tablicom 5**.

Tablica 5. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNI POTENCIJALI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Daljnja ulaganja u komunalnu, energetska i komunikacijsku infrastrukturu, s naglaskom na sustave odvodnje ▪ Razvoj sustava i instrumenata obnove prirodne i kulturno-povijesne baštine ▪ Očuvanje i razvoj javnih i zelenih površina (park u Grabriku, trg u Novom Centru) ▪ Podizanje svijesti i znanja građana o aktivnostima očuvanja i zaštite okoliša ▪ Reaktivacija zapuštenih, <i>brownfield</i> područja za potrebe razvoja lokalne zajednice ▪ Unaprjeđenje koordinacije i protoka informacija među upravnim odjelima i institucijama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geostrateški položaj Grada Karlovca ▪ Korištenje dostupnih fondova i sredstava EU ▪ Digitalizacija postojeće dokumentacije i izrada kvalitetne baze podataka ▪ Izmjene prostornog plana kako bi se uključili istražni prostori za eksploataciju geotermalnih voda ▪ Smanjenje onečišćenja prometom koji prolazi kroz Karlovac ▪ Bolje iskorištavanje uspostavljenog sustava za prikupljanje i zbrinjavanje otpada

- Unaprjeđenje suradnje na zajedničkim razvojnim programima
- Poticanje održivog i ravnomjernog prostornog razvoja usklađenog sa specifičnim gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima zasnovanog na integralnom pristupu planiranju
- Poticanje gospodarskog i socijalnog razvitka s ciljem sprječavanja prevladavanja interesa pojedinih djelatnosti na račun uravnoteženosti razvoja i potreba drugih korisnika prostora
- Daljnje usklađenje pojedinih prostorno-planskih rješenja prema zahtjevima Grada i korisnika prostora te prihvaćenim strateškim dokumentima
- Rješavanje imovinsko - pravnih odnosa
- Rješavanje nesređenih suvlasničkih odnosa
- Bolje uređenje (održavanje) objekata
- Poboljšanje energetske učinkovitosti
- Izrada novih i revizija postojećih prostornih planova (PPUG, GUP, UPU) u svrhu održivog i ravnomjernog prostornog razvoja usklađenog sa specifičnim gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima Grada Karlovca
- Izrada stručnih podloga za prostorne planove
- Provedba urbanističko-arhitektonskih natječaja za posebno vrijedne prostore i zahvate zbog stvaranja visokovrijednog izgrađenog prostora
- Podržavanje održivog razvoja kružnim gospodarenjem prostorom i građevinama
- Kvalitetan razvoj urbanog prostora i ruralnih naselja, uz osiguranje zdravog, sigurnog, društveno funkcionalnog životnog i radnog okoliša te razvoj zelene infrastrukture
- Zaštita javnog interesa razgraničenjem prostora za javne namjene od ostalog, primjenom odgovarajućih prostornih normi i standarda
- Legalizacija objekata
- Osnaživanje administrativnih kapaciteta vezanih uz prostorno planiranje, gradnju i zaštitu okoliša te unaprjeđenje razine znanja i vještina
- Međusobna suradnja i usklađenost odjela s ciljem provođenja razvojnih dokumenata i unaprjeđenja gospodarskog i socijalnog razvoja
- Redefinirati građevinsko područje razgraničavanjem stvarno izgrađenih dijelova od neizgrađenih te infrastrukturno opremljenih dijelova i neopremljenih i neuređenih dijelova
- Aktivnosti na osiguranju proračunskih sredstava zbog provođenja dokumenata prostornog uređenja (sanacija degradiranih područja,
- Izgradnja obilaznih pravaca državne infrastrukture zbog rasterećenja i boljeg povezivanja prostora unutar najgušće naseljenog urbanog prostora
- Izmjene i dopune PPKŽ u cilju propisivanja smjernica za planiranje kampova i OPG-ova u planovima nižeg reda
- Jačanje kapaciteta za provedbu integriranih razvojnih mehanizama na lokalnoj razini
- Razvijanje i praćenje pokazatelja razvoja urbanih aglomeracija
- Nastavak izgradnje i rekonstrukcije prometnica
- Izgradnja istočne obilaznice "Zvijezde"
- Podizanje razine poznavanja postupka i informiranosti sudionika prilikom izrade novih prostornih planova te izrade njihovih izmjena i dopuna
- Zapošljavanje stručnog osoblja za planiranje i upravljanje infrastrukturom

sprječavanje negativnih procesa i stvaranje uvjeta za daljnji prostorni razvoj)

- Katastarska izmjera neuređenih katastarskih općina na području Grada

3.4. Promet i komunalno gospodarstvo

Razvojna domena prometa i komunalnog gospodarstva podijeljena je u četiri razvojna područja za koje su definirane razvojne potrebe i razvojni potencijal: (1) Promet (promet na čitavom području, prometno-tehnički poslovi, održavanje javnih cesta); (2) Komunalno gospodarstvo; (3) Komunalno redarstvo, prometno redarstvo i poljoprivredno redarstvo; i (4) Održavanje objekata u vlasništvu grada.

Prometna mreža Grada Karlovca dobro je razvijena. Karlovac je smješten na trasi međunarodne željezničke prometne koridorske grane Vb (Rijeka-Zagreb-HR/H granica-Budimpešta, Paneuropski koridor V), a ujedno je i točka razdvajanja/spajanja (čvorište) europskih cestovnih pravaca E65 i E71. Spomenutim europskim cestovnim pravcem E71 ostvaruje se unutareuropska prometna veza, a preko E65, veza sjeverne Europe i Azije. Gradsko područje Karlovca presijecaju ključne hrvatske i europske transverzale, poveznica sjever - jug Hrvatske, autocesta (A1), državna cesta D1, kao i državni cestovni pravac D3 kojim se ostvaruje veza kontinentalnog i primorskoga dijela Hrvatske. Budući da je količina prometa na dionici Zagreb – Karlovac visoka, Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017. – 2030.) predlaže se izraditi dodatne vozne trake, a projektom bi trebalo predvidjeti i gradnju zatvorenog odvodnog sustava. Lokalni promet uglavnom ne koristi infrastrukturu postojećih autocesta. Razlog tomu je relativno visoka cestarina autocesta, ali i postojanje državnih cesta na pravcima paralelnima s autocestom koje nisu u zatvorenom sustavu naplate cestarine, kao i neefikasan sustav naplate na naplatnim kućicama. Posljedica svega toga je znatna količina prometa na cesti D1 prema Karlovcu. Uz razvrstane javne ceste, na području grada Karlovca, prema Registru nerazvrstanih cesta ima i 1.432 nerazvrstane ceste ukupne duljine 600,3 km (asfalt, makadam i poljski putevi) i 226 parkirališta o kojima brine Grad. Stalan rast teretnog prijevoza cestovnim pravcima posljednjih desetljeća sve više negativno utječe na prometnu mrežu i životne uvjete u blizini glavnih prometnica pa najvažniji cilj ostaje i nadalje izgradnja obilaznice. Prema Odluci o razvrstavanju željezničkih pruga, kroz područje Grada Karlovca prolazi koridorski pravac RH2, odnosno pruga M202 (DG - Botovo - Koprivnica - Dugo Selo - Zagreb - Karlovac - Rijeka - Šapjane - DG) te željeznička pruga od značaja za lokalni promet L103 Karlovac – Kamanje – DG koja prolazi trasom Karlovac – Ozalj – Kamanje – državna granica – (Metlika). Ukupna duljina ove pruge je 28,8 km. Duž željezničke pruge između Zagreba i Rijeke izraženija je zastupljenost putničkog naspram teretnog prometa, no izuzev prijevoza putnika u sklopu dnevnih migracija između Zagreba i Karlovca te u okolici Rijeke i Ogulina, međugradski prijevoz putnika između Zagreba i Rijeke te Zagreba i Splita je vrlo ograničen. Koridor koji spaja Zagreb i Rijeku u prvom je redu važan za teretni promet a djelomično i za prigradski putnički promet. Prema podacima DZS-a, ukupno je u razdoblju od 2016. – 2019. godine željezničkim prometom prevezeno 1.352.693 putnika (prosječno 338.117 putnika godišnje), utovareno je 78.355 tona robe (prosječno 19.589 tona godišnje), a istovareno 7.022 tone (u prosjeku 1.756 tona godišnje). Bazu javnog gradskog putničkog prijevoza u Karlovačkoj županiji čini mreža autobusnih linija kojima je središte Karlovac. Usluge djelatnosti prijevoza obavlja poduzeće Autotransport d.d. s ukupno 32 linije. Temeljem Ugovora Grada Karlovca i poduzeća Autotransport d.d. te stvarnih potreba i troškova održavanja potrebnih linija, Grad Karlovac subvencionira nerentabilne linije na svom području. Grad Karlovac svake godine donosi Program razvoja i sigurnosti prometa, a sve aktivnosti koje čine ovaj program od općeg su značaja te poboljšavaju uvjete u prometovanju. Program obuhvaća opću brigu o djeci, pješacima u prometu, vozačima u prometu i doprinosi jeftinijem korištenju javnog prijevoza za građanstvo na nerentabilnim pravcima. Također, Odlukom o uređenju prometa na području Grada Karlovca, uređeni su uvjeti i pravila odvijanja prometa vozila, pješaka i drugih sudionika u prometu na javnim prometnim površinama te mjere za njihovo provođenje.

Grad Karlovac putem svojih komunalnih tvrtki i ugovora sklopljenih s tvrtkama isporučuje građanima i gospodarskim subjektima javne usluge važne za neposredno obavljanje njihovih potreba kao što su: opskrba pitkom vodom, odvodnja, pročišćavanje otpadnih voda, održavanje čistoće, sakupljanje

komunalnog otpada, održavanje javnih površina, održavanje nerazvrstanih cesta, održavanje groblja, prijevoz putnika u javnom prometu, obavljanje dimnjačarskih poslova, javna rasvjeta i parkiranje. Svake godine Grad Karlovac donosi i Program održavanja komunalne infrastrukture kojim se definiraju stvarne potrebe održavanja i raspoloživa financijska sredstva planirana u Proračunu Grada Karlovca. Analizom komunalnih usluga u usporednim gradovima koju je provela Hrvatska gospodarska komora (HGK), utvrđeno je da se Grad Karlovac nalazi na sredini ljestvice po cijenama usluga te uz ostale pogodnosti koje daje (visina komunalne naknade i komunalnog doprinosa) može biti konkurentan. Odlukom o komunalnoj naknadi Grada Karlovca određuju se područja zona u kojima se naplaćuje komunalna naknada, koeficijenti zona, koeficijenti namjene za nekretnine, rokovi plaćanja komunalne naknade, nekretnine koje se oslobađaju od plaćanja i ostale odredbe. Utvrđene su ukupno četiri zone za određivanje visine komunalne naknade. Istom Odlukom također je regulirano privremeno oslobađanje od plaćanja komunalne naknade u djelomičnom iznosu od 50 %, na razdoblje od 1.1.2019. do 31.12.2024. godine za nekretnine iz I. zone koje se nalaze u ZONI A kulturno-povijesne urbanističke cjeline Grada Karlovca, osim za poslovne prostore u kojima se obavljaju djelatnosti banaka, osiguranja, pošta i telekomunikacija, igara na sreću, noćnih i disko klubova i barova. Uz navedeno, Odlukom o komunalnom doprinosu Grada Karlovca utvrđene su obveze, uvjeti i mjerila za plaćanje komunalnog doprinosa koji se obračunava u skladu s obujmom, odnosno po m³ (prostornom metru) građevine koja se gradi na građevnoj čestici i to ovisno o zoni u kojoj se građevna odnosno čestica nalazi. Za stambeni prostor plaća se tako 80 % cijene, a na području posebne državne skrbi 50 %. Za pasivne kuće plaća se 40 % cijene, a za niskoenergetske kuće 50 % cijene. Od planiranih investicija u komunalnu infrastrukturu u budućem razdoblju, ističu se rekonstrukcija vrelovoda koju se planira realizirati u iduće tri godine. Najveći infrastrukturni projekt u 2021. godini je Karlovac II koji će zbog opsega i veličine zahvata u više dijelova grada trajati tri godine, a njime se predviđa rekonstrukcija cjelokupne komunalne infrastrukture Zvijezde (oborinske odvodnje, plinske i toplinske mreže, elektro i telekomunikacijske instalacije te cesta i nogostupa). Pored toga i nadalje su, između ostalog, potrebne rekonstrukcije i uređenja prometnica, parkirališta, izgradnja groblja i mrtvačnica, sanacija klizišta, asfaltiranje makadamskih cesta i unaprjeđenje javne rasvjete.

Komunalni redari u Gradu Karlovcu su zaduženi za provedbu i poslove nadzora prema Odluci o komunalnom redu. Ovom Odlukom propisano je uređenje naselja, način uređenja i korištenje javnih površina i zemljišta u vlasništvu Grada Karlovca za gospodarske i druge svrhe i održavanje čistoće i čuvanje površina javne namjene. Podijeljeni su na komunalno redarstvo, prometno redarstvo i poljoprivredno redarstvo. U obavljanju nadzora komunalni redari imaju dosta široke ovlasti, a trenutačno postupaju po 13 zakona i nizu povezanih podzakonskih akata (odluka i pravilnika), koji se godišnje i više puta mijenjaju, odnosno ukupno po više od 30 propisa što iziskuje znatne kapacitete (administrativne, stručne i brojčane). Grad Karlovac svake godine donosi Program održavanja komunalne infrastrukture čiji je cilj, prije svega, zadovoljavanje zajedničkih komunalnih potreba građana kroz redovno održavanje. Obuhvaća poslove održavanja komunalne infrastrukture i kapitalne projekte, koji predstavljaju obavljanje djelatnosti iz Zakona o komunalnom gospodarstvu. Programom su osigurana sredstva za: obavljanje poslova održavanja nerazvrstanih cesta, javne rasvjete, oborinske odvodnje, održavanje zelenih površina, dječjih igrališta i javnih fontana, pothodnika i dizala, čišćenje javnih prometnih površina, održavanje javnih sanitarnih čvorova, javnih satova, nadalje za autobusna stajališta, nabavu i postavljanje ploča s nazivom ulica, trgova, kućnih brojeva i oznaka Grada, kao i za ostalo opremanje, okoliš objekata u vlasništvu Grada, održavanje ostalih javnih površina (pješačke površine u centru grada), rješavanje komunalnih prioriteta na području mjesnih odbora, održavanje prometne signalizacije i održavanje groblja. Parking i „pauk-služba“ trenutačno nisu u nadležnosti komunalnog redarstva Grada Karlovca već su te djelatnosti koncesijom prebačene na društvo Mladost d.o.o.

Opis i opseg poslova održavanja stanova, poslovnih prostora i objekata u vlasništvu Grada utvrđen je Programom upravljanja objektima u vlasništvu Grada Karlovca. Program obuhvaća aktivnosti vezane za održavanje oko 330 stanova u vlasništvu Grada Karlovca - njihovo održavanje u funkcionalnom stanju, dok dio programa koji se odnosi na aktivnosti ulaganja u poslovne prostore i stanove u vlasništvu Grada, predviđa daljnja investicijska ulaganja. Ovaj program realizira se izvođenjem radova ugovorenih s tvrtkama koje osiguravaju kvalitetno obavljanje komunalnih djelatnosti. Ugovoreni posao s pojedinom tvrtkom uključuje održavanje pojedinih objekata, a vrijednost pojedinog programa ovisi o osiguranim sredstvima u Proračunu Grada Karlovca. Održavanje imovine u vlasništvu Grada koji se odnosi na spomenike i spomen obilježja izvodila je tvrtka Zelenilo prema posebnim uvjetima i uz suglasnost Konzervatorskog odjela u Karlovcu. Planirane aktivnosti za upravljanje objektima u sljedećih nekoliko godina su, prema Planu razvojnih programa Grada Karlovca za razdoblje od 2020. do 2022. godine, dodatna ulaganja na objektima u vlasništvu Grada, punionica električne energije, izrada projektne dokumentacije, održavanje poslovnih prostora i objekata u vlasništvu Grada, kupnja zemljišta, obnova atletske staze te dodatna ulaganja na stanovima u vlasništvu Grada.

Od razvojnih potreba u domeni Promet i komunalno gospodarstvo treba istaknuti smanjenje opterećenja prometnog sustava od strane tranzitnog prometa izgradnjom obilaznica; unaprjeđenje regulacije kolnog prometa u Zvijezdi; modernizaciju i uključivanje željezničke mreže u europske koridore; rekonstrukciju mreže prometnica i uređenje nogostupa; povećanje broja i uređenje parkirnih i garažnih mjesta; projektiranje javne garaže; unaprjeđenje sustava javnog prijevoza; izradu studije i analize javnog gradskog prijevoza; obnovu vodovodne mreže, sustava odvodnje i oborinskih voda; sanaciju i unaprjeđenje sustava opskrbe toplinskom energijom; donošenje plana upravljanja velikim brojem zgrada Ministarstva obrane Republike Hrvatske (MORH) koje su predane Gradu na upravljanje; uređenje (održavanje) objekata u Zvijezdi; razdvajanje prometnog od komunalnog i poljoprivrednog redarstva zbog poboljšanja učinkovitosti; uvođenje podjele grada na zone i raspoređivanje komunalnog redarstva po specificiranim zonama; daljnju specijalizaciju komunalnog redarstva prema područjima djelovanja; povećanje kapaciteta unutar Odsjeka komunalnog redarstva uz unaprjeđenje znanja i vještina komunalnih redara; pružanje administrativne podrške radu komunalnog redarstva u cilju rasterećenja redara i fokusiranja na provođenje nadzora sukladno zakonskim i podzakonskim aktima; provođenje daljnjih aktivnosti smanjenja kvalitativne, kvantitativne i administrativne potkapacitiranosti unutar odsjeka komunalnog redarstva; digitalizacija i korištenje novih tehnologija u upravljanju i nadzoru te zapošljavanje stručnjaka za poslove održavanja i upravljanja gradskom rasvjetom.

Razvojni potencijali nalaze se u povoljnom geoprometnom položaja Karlovca između kontinentalne i priobalne Hrvatske; usvajanju *shared space* koncepta i uspostavi zone prednosti za pješake i bicikliste; planiranoj rekonstrukciji postojećeg i izgradnji drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Hrvatski Leskovac – Karlovac; razvoju multimodalnih sustava prijevoza putnika i robe; uređenju i proširenju površina za biciklistički promet; razvoju javnog prijevoza (uključujući uvođenje pametnih prometnih sustava); korištenju kohezijskih i strukturnih fondova EU i programa međuregionalne suradnje; razvoju obnovljivih izvora energije uz naglasak na geotermalnoj energiji i energiji biomase; uvođenju pametnih sustava upravljanja i digitalizaciji uprave; iskorištavanju potencijala velikih javnih zelenih zona i neposredne blizine sportsko-rekreacijskih sadržaja; uklanjanju starih i derutnih objekata; uvođenju sustava nadzora putem kamera i korištenja novih tehnologija poput dronova u učinkovitijem upravljanju prometom i provođenju nadzora od strane komunalnog redarstva; korištenju aplikacija radi umrežavanja, ubrzanja i povećanja učinkovitosti upravljanja prometom i komunalnog nadzora na području Grada te organizaciji parking i „pauk-službe“ unutar vlastitog pogona. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene promet i komunalno gospodarstvo prikazane su **Tablicom 6.**

Tablica 6. Razvojne potrebe i razvojni potencijali unutar razvojne domene promet i komunalno gospodarstvo

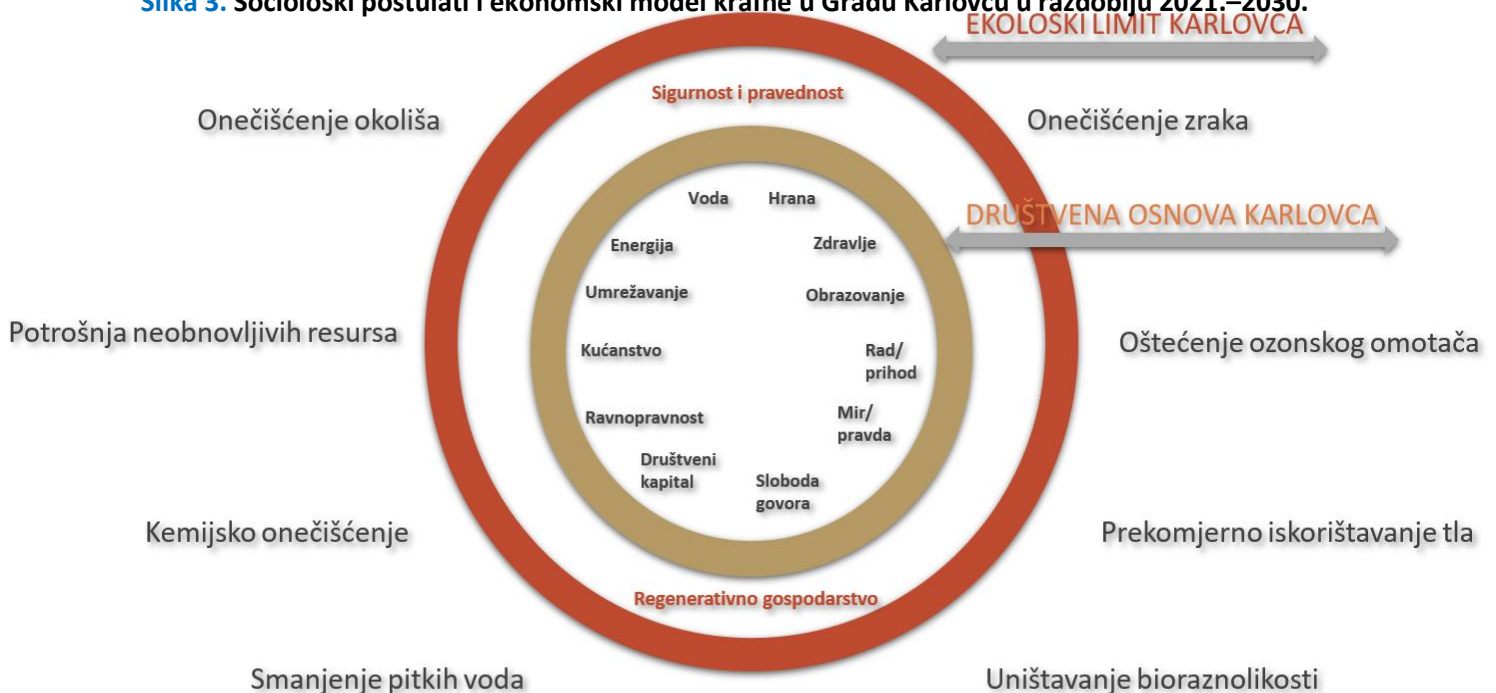
RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNI POTENCIJALI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potreba za obnovom vodovodne mreže, sustava odvodnje i oborinskih voda ▪ Sanacija, unaprjeđenje i daljnji razvoj sustava opskrbe toplinskom energijom ▪ Donošenje plana upravljanja velikim brojem MORH-ovih zgrada koje su predane Gradu na upravljanje ▪ Uređenje (održavanje) objekata u Zvijezdi ▪ Modernizacija željezničke mreže i korištenje prednosti položaja na europskom koridoru ▪ Rekonstrukcija mreže prometnica i uređenje nogostupa i biciklističkih staza ▪ Povećanje broja i uređenje parkirališnih i garažnih mjesta ▪ Projektiranje javne garaže ▪ Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza ▪ Izrada studije analize javnog gradskog prijevoza ▪ Smanjenje opterećenja prometnog sustava od strane tranzitnog prometa izgradnjom obilaznica ▪ Unaprjeđenje regulacije kolnog prometa u Zvijezdi ▪ Razdvajanje prometnog od komunalnog i poljoprivrednog redarstva zbog poboljšanja učinkovitosti ▪ Uvođenje podjele grada na zone i raspoređivanje komunalnog redarstva po specificiranim zonama ▪ Specijalizacija komunalnog redarstva prema područjima djelovanja ▪ Povećanje kapaciteta unutar Odsjeka komunalnog redarstva ▪ Unaprjeđenje znanja i vještina komunalnih redara ▪ Administrativna podrška radu komunalnog redarstva zbog rasterećenja redara i fokusiranja na provođenje nadzora sukladno zakonskim i podzakonskim aktima ▪ Provođenje aktivnosti smanjenja kvalitativne, kvantitativne i administrativne potkapacitiranosti unutar Odsjeka komunalnog redarstva ▪ Digitalizacija i korištenje novih tehnologija u upravljanju i nadzoru ▪ Zapošljavanje stručnjaka za poslove održavanja i upravljanje gradskom rasvjetom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povoljan geoprometni položaj Karlovca između kontinentalne i priobalne Hrvatske ▪ Korištenje kohezijskih i strukturnih fondova EU i programa međuregionalne suradnje ▪ Razvoj obnovljivih izvora energije ▪ Uvođenje pametnih sustava upravljanja i digitalizacija uprave ▪ Iskorištavanje potencijala zelene infrastrukture i neposredne blizine sportsko - rekreacijskih sadržaja ▪ Rušenje starih i derutnih objekata ▪ Usvajanje <i>shared space</i> koncepta i uspostava zone prednosti za pješake i bicikliste ▪ Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Hrvatski Leskovac - Karlovac ▪ Razvoj multimodalnih sustava prijevoza putnika i robe ▪ Uređenje i proširenje površina za biciklistički promet ▪ Razvoj javnog prijevoza, uključujući uvođenje pametnih prometnih sustava ▪ Uvođenje sustava nadzora putem kamera i korištenje novih tehnologija poput dronova u učinkovitijem upravljanju prometom i provođenju nadzora od strane komunalnog redarstva ▪ Korištenje aplikacija poradi umrežavanja, ubrzanja i povećanja učinkovitosti upravljanja prometom i komunalnim nadzorom ▪ Organizacija parkirališne i „pauk“ službe unutar vlastitog pogona

4. OPIS PRIORITETA JAVNE POLITIKE U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Suvremeno društvo suočava se s brojnim izazovima i problemima koji, ukoliko ne budu adresirani, prijete značajnim narušavanjem kvalitete života na globalnoj razini. Međutim, iako globalna razina problematike s kojom se suočava društvo u cjelini uglavnom djeluju kao „tuđi problemi“ s kojima mikrorazine naizgled nemaju međusobnih poveznica, promjene zapravo počinju upravo na mikrorazinama, počevši od lokalnih promjena. Grad Karlovac visoko je intuitivan i osviješten pametni grad koji teži ostvarenju održivog razvoja, rješavanju urbanih izazova te ispunjenju globalnih ciljeva održivog razvoja. Prvorazredni cilj grada Karlovca je svim stanovnicima osigurati kvalitetan život i zadovoljenje njihovih potreba, na održiv način u kojem se ne generira onečišćenje okoliša niti dodatan pritisak na ekološki ni klimatski sustav. Ova intencija leži na postulatima novih suvremenih ekonomskih teorija koje Grad Karlovac slijedi, a u kojima krajnji cilj nije isključivo kontinuirano povećanje parametara poput bruto domaćeg proizvoda, već rješavanje urbanih izazova i posljedično ispunjenje globalnih ciljeva održivog razvoja poput smanjenja štetnog učinka na okoliš, osiguravanja širokog pristupa obrazovanju i zdravstvenim uslugama i slično. Drugim riječima, cilj je povećanje kvalitete života na svim razinama i kroz sve sfere života. Propulzivna svijest dionika okrenula se sociološkoj evoluciji i održivim ekonomskim teorijama budućnosti kao što je ekonomski model *krafne*, pretvarajući ih u praksu u Gradu Karlovcu definirajući društvene osnove i ekološke granice Grada Karlovca kao okvir budućeg razvoja (Slika 3.). Naime, implementirajući ekonomski model *krafne* po uzoru na najnaprednije svjetske i europske gradove, Grad Karlovac kroz zajednički rad, *brainstorming* i multidisciplinarni pristup daje priliku svim relevantnim dionicima za definiranje prioriteta, posebnih ciljeva i mjera optimalnih za daljnji razvoj. Smjer razvoja Grada Karlovca je k održivom, uključivom, izdržljivom, prilagodljivom, sigurnom, konkurentnom i kolaborativnom gradu za sve svoje stanovnike.

Klimatske promjene

Slika 3. Sociološki postulati i ekonomski model *krafne* u Gradu Karlovcu u razdoblju 2021.–2030.

Unutarnji krug ekonomskog modela *krafne* Grada Karlovca predstavlja osnove za život koje moraju biti osigurane svim stanovnicima Karlovca, dok vanjski krug predstavlja ekološke granice odnosno

ograničenja ekoloških sustava koje stanovnici Karlovca (ali i stanovnici kolektivno na globalnoj razini) ne smiju prijeći. U središtu ovog modela Grad Karlovac je utvrdio prostor koji jamči društveni i gospodarski prosperitet jednako kao i očuvanje okoliša. Ukratko, primarni prioritet stavlja se na zdravo društvo i gospodarstvo te prosperitet, umjesto samo na beskompromisni rast. Sukladno tome, Grad Karlovac je svoje prioritete, ali i posebne ciljeve i mjere/projekte uskladio sa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao i Globalnim ciljevima održivog razvoja do 2030. godine te drugim urbanim potrebama i izazovima.

Sukladno tome, definirani su sljedeći prioriteti Grada Karlovca za razdoblje od 2021. – 2030. godine: (1) Prioritet 1. *Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja*; (2) Prioritet 2. *Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge*; (3) Prioritet 3. *Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem* te (4) Prioritet 4. *Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo* (Slika 4.).

Slika 4. Prioriteti Grada Karlovca u razdoblju od 2021. – 2030. godine

Prioritet 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja Grada Karlovca predstavlja izravni alat za implementaciju strateškog cilja Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine za ostvarenje konkurentnog i inovativnog gospodarstva. Grad Karlovac razvija uključiv i održiv gospodarski rast koji podrazumijeva punu zaposlenost i dostojanstven rad za sve, odnosno ulaže napore u stvaranje društvenih i gospodarskih uvjeta koji omogućuju kvalitetne radne i životne uvjete stanovnicima, potičući pritom održivo i odgovorno ponašanje bez štete za okoliš. Grad Karlovac svoje djelovanje temelji na stvaranje proizvodnih aktivnosti i zadovoljavajućih poslova, razvoj poduzetništva, kreativnosti i inovativnosti te poticanje osnivanja i razvoja malih i srednjih poduzeća, kao i kreiranje i implementiranje razvojnih politika općenito. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja Grad Karlovac će ostvariti kroz daljnji razvoj pametnog

grada i brojne proaktivne programe unaprjeđenja poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja te razvoja kontinentalnog turizma, ruralnih područja i održive poljoprivrede. Ulaganje u infrastrukturu također je od velike važnosti, no Gradu Karlovcu prioritet su njegovi stanovnici, bez kojih infrastruktura nema smisla. Jednako tako, industrija i inovacije također nisu moguće bez stanovništva, zbog čega Grad Karlovac veliku važnost pridaje već spomenutom unaprjeđenju poduzetničkog, investicijskog i inovacijskog okruženja, s ciljem prosperiteta društva na svim razinama, kako u urbanim područjima Karlovca, tako i u njegovim ruralnim područjima. U konačnici, teži biti uključiv, siguran, prilagodljiv i održiv grad te svestrano mjesto za kvalitetan život. Njegujući multidisciplinarnost, intuitivnost, inovativnost i holistički pristup, Grad Karlovac stremi biti središte novih i propulzivnih ideja, industrije, trgovine, turizma, kulture, znanosti i društvenog razvoja na svim razinama, osiguravajući ih na postulatima održivog razvoja.

Javne usluge ključ su kvalitete življenja. Stavovi građana o njihovoj kvaliteti života proizvod su njihovih osobnih prilika i životnih uvjeta, ali i njihovih iskustava i percepcija o kvaliteti društva u kojem žive. Drugim riječima, građansko zadovoljstvo (ili nezadovoljstvo) životom, povjerenje (ili nepovjerenje) te sigurnost (ili nesigurnost) pod značajnim su utjecajem kvalitete javnih usluga, posebno u doba globalizacije i velikih društvenih, gospodarskih i epidemioloških promjena. Grad Karlovac prepoznaje međuovisnost javnih usluga kao vrlo važnog čimbenika za kvalitetu življenja te će sukladno tome, u okviru društvenih sfera i **Prioriteta 2. Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge**, doprinijeti zdravom, aktivnom i kvalitetom životu u Gradu, ali i na razini Republike Hrvatske. Održivi razvoj dugoročno će osigurati zdrav život i blagostanje za ljude svih generacija, kao i osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te brojne mogućnosti cjeloživotnog učenja. Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge Grad Karlovac će osigurati kontinuiranim ulaganjem u rast i razvoj učinkovitih, odgovornih i uključivih institucija. Multidisciplinarni i holistički pristup koji Grad promiče u svom razvoju njeguje odgovorno, uključivo i participativno donošenje odluka na svim institucionalnim razinama. U konačnici, Grad Karlovac će ostvariti poticanje uključivosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture te jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova, a u konačnici i kvalitetno življenje i dostupne javne usluge.

Energija, okoliš i klimatska neutralnost u središtu su svakog velikog izazova, na globalnoj razini jednako kao i na mikrorazinama. U svojoj usmjerenosti k održivosti i ekološkom očuvanju, **Prioritet 3. Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem** logički je nastavak daljnjeg razvoja Grada Karlovca. U svojoj namjeri za ekološkom i energetske tranzicijom u svrhu ostvarenja klimatske neutralnosti, očuvanja okoliša i održivog razvoja, Grad Karlovac promiče održivu potrošnju i proizvodnju te djelotvornost u korištenju resursa i energetske učinkovitosti, održivu infrastrukturu i pružanje pristupa osnovnim uslugama, zelena i dostojanstvena radna mjesta te bolju kvalitetu života za sve. Ovi postulati Grada Karlovca i njegovi kontinuirani doprinosi ostvarenju cilja "s manje raditi više i bolje" na svim razinama društva te uključujući sustavni pristup i suradnju između svih dionika, Gradu Karlovcu će omogućiti učinkovito korištenje resursa, smanjenje budućih gospodarskih, okolišnih i društvenih troškova, očuvanje okoliša, jačanje konkurentnosti gospodarstva te ultimativno i poboljšanje kvalitete života na svim razinama. U konačnici, Grad Karlovac planira ostvariti energetske učinkovitost te poticati obnovljive izvore energije i uporabu čiste energije, kao i poboljšati kvalitetu urbanog okoliša i učinkovito gospodariti otpadom.

Održivi prometni sustav omogućuje da se osnovne potrebe za pristupom i razvojem društva zadovolje sigurno i na način koji je u skladu sa sigurnošću i zdravljem ljudi i ekosustava, promičući pritom jednakost u okviru pojedinih generacija te između uzastopnih generacija. Upravo takav održivi prometni i komunalni sustav Grad Karlovac planira ostvariti kroz posljednji prioritet, **Prioritet 4. Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo**. Ovaj prioritet oslikava važnost prometne povezanosti i održivosti prometnog sustava za kvalitetu gospodarstva i društva odnosno za kvalitetu života u cjelini.

Prometna i komunalna infrastruktura instrument su lokalnog, regionalnog i nacionalnog te globalnog razvoja, ali i pokazatelj društvene i teritorijalne kohezije koja omogućava razmjenu dobara i bolju pristupačnost svim institucionalnim, društvenim, gospodarskim, zdravstvenim, turističkim, kulturnim i drugim sadržajima. Instrumentalna važnost ovog prioriteta očituje se i u činjenici da je zastupljen kao jedan od strateških segmenata pametne specijalizacije u Republici Hrvatskoj, a Grad Karlovac će ga ostvariti ulaganjima u unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti te ulaganjima u unaprjeđenje komunalnog gospodarstva na temelju stvarnih potreba.

Prioriteti javne politike ključan su dio Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. te su definirani prema već spomenute četiri razvojne domene (Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam; Društvene djelatnosti; Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša te Promet i komunalno gospodarstvo). Predmetni prioriteti usmjereni su na razvoj gospodarstva, unaprjeđenje kvalitete života svih stanovnika, održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem te održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo. Sva četiri prioriteta sinergijom osiguravaju rezultate sveobuhvatnog napretka Karlovca i kvalitete življenja njegovih stanovnika. Naime, prioriteti Grada Karlovca definirani za razdoblje od 2021. – 2030. godine predstavljaju pokretač ravnomjernog i održivog razvoja, ali također predstavljaju i preduvjet razvoja na regionalnoj i nacionalnoj razini. Predstavljaju također i katalizator inovacija, razvoja i prosperiteta koji doprinose razvoju pozitivnih gospodarskih promjena i prilika te novih poslovnih modela, kao i povećanju održivosti, inovativnosti i konkurentnosti Grada Karlovca. Do 2030. godine, Karlovac je inovativan, održiv, uključiv, izdržljiv, prilagodljiv, siguran, konkurentan i kolaborativan grad za sve svoje stanovnike.

Prioriteti, posebni ciljevi i mjere definirani Planom utemeljeni su na analizi stanja Grada Karlovca te prepoznati razvojnim potrebama i potencijalima, pri čemu se vodilo računa o tome da se izaberu oni prioriteti, posebni ciljevi i mjere koje će pretvoriti slabosti u snage te omogućiti učinkovito korištenje prilika. U skladu s time, a imajući na umu urbane izazove, globalne ciljeve održivog razvoja te nacionalne razvojne smjerove i strateške ciljeve, definirani su konkretni posebni ciljevi koji proizlaze upravo iz spomenutih prioriteta javne politike i njihove konkretne mjere/projekti u akcijskom planu osmišljeni s ciljem ostvarenja svakog pojedinog posebnog cilja, odnosno s ciljem ostvarenja svakog pojedinog prioriteta. Predmetnim posebnim ciljevima definiranim u okviru navedenih prioriteta, ostvaruju se strateški ciljevi iz nacionalnih strategija, kako je i prikazano u dokumentu. Naime, intervencijskom logikom provedbe Plana prikazana je međuovisnost elemenata na kojima je Plan utemeljen - intervencijskom logikom Plana omogućen je doprinos mjera ostvarenju posebnih ciljeva Plana te doprinos posebnih ciljeva ostvarenju Plana i strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.

5. POSEBNI CILJEVI

Posebni ciljevi definirani su kao intervencijski alat kojim se osigurava ostvarenje vizije i prioriteta Grada Karlovca za razdoblje od 2021. – 2030. godine, ali i ostvarenje strateških ciljeva i razvojnih smjerova Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te ostalih relevantnih strateških dokumenata. Posebni ciljevi u okviru definiranih prioriteta Grada Karlovca formirani su sukladno SMARTER kriterijima te su definirani na način da budu specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski ograničeni. Također, posebni ciljevi sadrže skup konkretnih mjera/projekata Grada Karlovca definiranih akcijskim planom, a koji zajednički doprinose uspješnom ispunjenju posebnih ciljeva Grada Karlovca definiranih Planom.

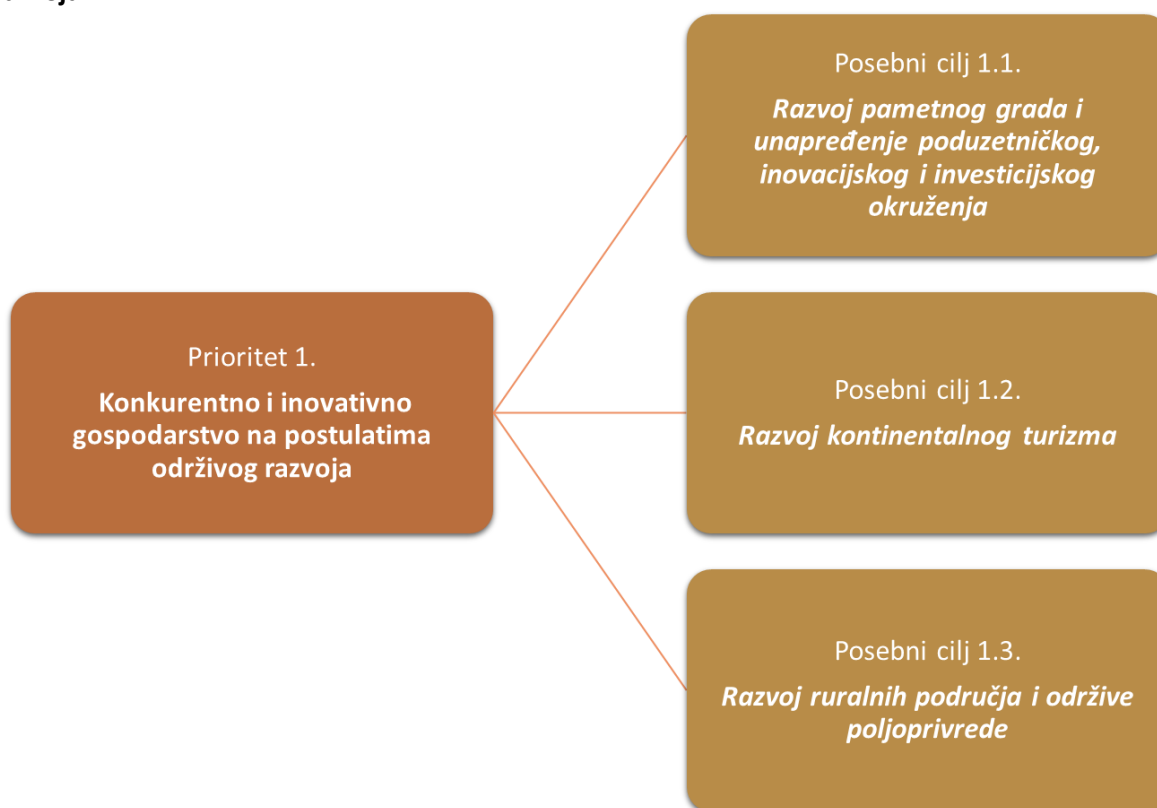
Svaki posebni cilj mjeri se pokazateljima ishoda koji predstavljaju kvantitativnu i kvalitativnu mjeru koja omogućuje praćenje, izvještavanje i ocjenu uspješnosti u postizanju određenog posebnog cilja. Svaka pojedinačna mjera/projekt mjeri se pokazateljima rezultata koji predstavljaju kvantitativnu i kvalitativnu mjeru koja omogućuje praćenje, izvještavanje i ocjenu uspješnosti u provedbi utvrđene mjere, projekta i aktivnosti. Intervencijska logika, odnosno posebni ciljevi u okviru definiranih prioriteta Grada Karlovca, kao i njihovi pokazatelji ishoda, prikazani su u nastavku dokumenta.

Popis mjera definiranih intervencijskom logikom u svrhu ostvarenja posebnih ciljeva, prioriteta i vizije Plana, kao i detaljan prikaz posebnih ciljeva i pokazatelja ishoda te mjera/projekata i pokazatelja rezultata, prikazan je u Akcijskom planu za razdoblje od 2021. – 2025. godine. Naime, Akcijskim planom je prikazano na koji način će se financirati provedba mjera predviđenih u Planu, kao i podjela institucionalnih nadležnosti u provedbi Plana, a utvrđen je i način na koji će se pratiti i vrednovati provedba Plana. Kroz definirani Akcijski plan, praćenje provedbe, odnosno pokazatelji ishoda za posebne ciljeve i pokazatelji rezultata za mjere te njihovo izvještavanje, snažno je usmjereno na rezultate te mjerenje napretka i ostvarenja Plana.

5.1. Prioritet 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja

Prioritet 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja Grad Karlovac će ostvariti kroz daljnji razvoj pametnog grada i brojne aktivnosti unaprjeđenja poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja, rastom održive industrijske proizvodnje, razvojem kontinentalnog turizma i razvojem ruralnih područja te održive poljoprivrede. S time u skladu, u okviru ovog prioriteta, definirana su tri posebna cilja: (1) posebni cilj 1.1. *Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja*; (2) posebni cilj 1.2. *Razvoj kontinentalnog turizma*; (3) posebni cilj 1.1.3. *Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede* (Slika 5.).

Slika 5. Posebni ciljevi Prioriteta 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja

5.1.1. Posebni cilj 1.1. Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja

Putem **posebnog cilja 1.1. Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja** želi se stimulirati gospodarski razvoj daljnjim razvojem poslovne infrastrukture (poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija) i usmjerenih programa potpore razvoju poduzetništva, obrtništva i OPG-ova. Unutar ovog cilja identificirani su neiskorišteni prostori i poduzetnički potencijal čija se revitalizacija i aktivacija može postići privlačenjem domaćih i inozemnih investicija. Također, u skladu s načelima strategija pametne specijalizacije naglasak je stavljen na promicanje i poticanje suradnje poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora s ciljem rasta broja kolaborativnih projekata, razvoja potrebnih vještina i znanja te povećanja ulaganja u istraživanje, razvoj, inovacije i nove tehnologije, zatim na suradnju poslovnog i obrazovnog sektora s ciljem razvoja

vještina i znanja potrebnih poslovnom sektoru te na izgradnju kapaciteta za inovacije, pametnu specijalizaciju, inovativnu i tehnološki naprednu, zelenu i održivu industrijsku tranziciju i poduzetništvo. Navedeno će se postići sinergijskim i usklađenim djelovanjem županijskih i gradskih institucija, Obrtničke i Gospodarske komore radi savjetovanja, edukacije i informiranja poduzetnika i obrtnika na jednom mjestu te kroz digitalizaciju usluga koje pruža Grad Karlovac i poboljšanje korisničkog iskustva stanovnika uz poticanje sudjelovanja građana u donošenju odluka i provedbi javnih politika, kao i razvoj virtualnih zajednica te učinkovitije iskorištavanje otvorenih podataka.

Nadalje, visoko potentno poduzetničko, inovacijsko i investicijsko okruženje Grad Karlovac između ostalog temelji i na tehnološkom napretku i digitalizaciji, odnosno na digitalizaciji i unaprjeđenju gradskih usluga, digitalizaciji postojeće dokumentacije i izradi baze podataka, razvoju digitalnih vještina pružatelja gradskih usluga, kao i uspostavljanju zajedničkog digitalnog ureda za savjetovanje, edukaciju i informiranje poduzetnika. U konačnici, razvoj Karlovaca kao pametnog grada te unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja planira se postići razvojem poslovne infrastrukture, kontinuiranom potporom razvoju poduzetništva, obrtništva i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, kao i poticanjem i facilitiranjem uspješne apsorpcije sredstava iz EU izvora.

5.1.2. Posebni cilj 1.2. Razvoj kontinentalnog turizma

Turizam u Republici Hrvatskoj ima značajnu ulogu, a osnovni cilj razvoja kontinentalnog turizma predstavlja održivo i kreativno korištenje svih prirodnih, kulturnih i ostalih resursa, uz očuvanje bogate prirodne i kulturne baštine. Sukladno tome, unutar **posebnog cilja 1.2. Razvoj kontinentalnog turizma** Grad Karlovac planira na adekvatan i održiv način pružiti podršku razvoju turizma i željenom rastu broja turističkih dolazaka i noćenja kroz povećanje broja smještajnih kapaciteta uz održivo upravljanje prirodnim, gospodarskim i kulturnim resursima te ih, zbog razvoja turizma, povezati u jedinstveno odredište Karlovac. Osim toga, brendiranje Karlovca kao destinacije kontinentalnog turizma prepoznato je kao ključno u smjeru razvoja održivog kontinentalnog turizma, a što će se postići internacionalizacijom i promocijom na nacionalnoj i međunarodnoj razini, ali i izgradnjom i obnovom turističke infrastrukture, poticanjem razvoja različitih oblika turističke ponude te poticanjem i organiziranjem lokalnih, regionalnih, državnih i međunarodnih zabavnih, kulturnih, sportskih i rekreacijskih, poslovnih te vjerskih manifestacija u svrhu razvoja turizma.

5.1.3. Posebni cilj 1.3. Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede

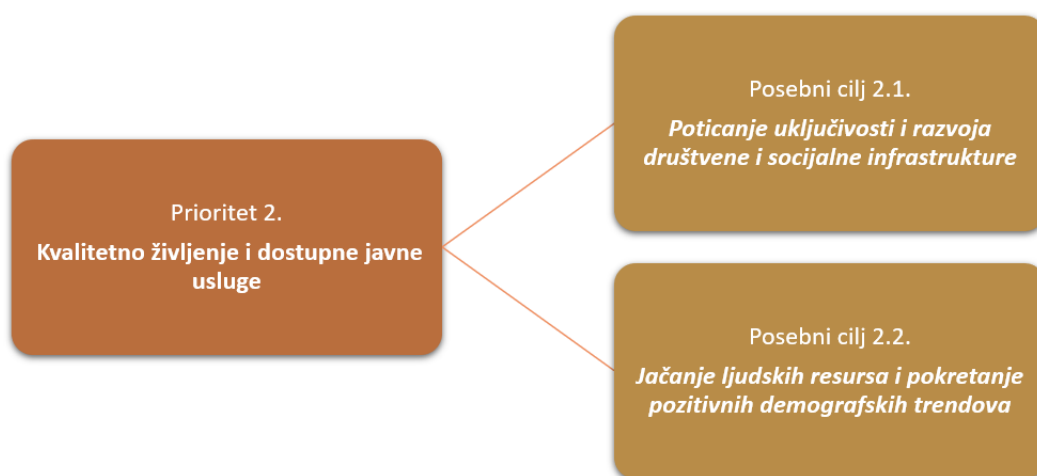
Budućnost poljoprivrede leži u održivosti. Kako bi poljoprivreda bila održiva, mora zadovoljavati potrebe postojećih i budućih generacija osiguravajući istovremeno troškovnu učinkovitost, profitabilnost, zaštitu okoliša te socijalnu i ekonomsku jednakost. Također treba njegovati zdrave ekosustave i poticati održivo upravljanje tlom, vodom, prirodnim resursima, osiguravajući istovremeno globalnu sigurnost hrane. S obzirom na to da je primarni fokus Grada Karlovca na njegovim stanovnicima, **posebni cilj 1.3. Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede** usmjeren je na stvaranje preduvjeta za jačanje ruralnog razvoja te privlačenje i zadržavanje stanovnika u ruralnom području. Ključni koraci koji se planiraju poduzeti jesu okrupnjivanje, održavanje i korištenje poljoprivrednog zemljišta, ali i neizostavno povećanje poljoprivrednih površina u svrhu razvoja i unaprjeđenja poljoprivrede. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva žila su kucavica poljoprivrednog i ruralnog razvoja, zbog čega Grad Karlovac usmjerava svoje napore prema poticanju OPG-ova na unaprjeđenje prodaje te digitalizaciju i internacionalizaciju prvenstveno radi moderniziranja te osiguravanja razvoja OPG-ova kroz njihovu prilagodbu poslovanja trenutnoj gospodarskoj, društvenoj i epidemiološkoj situaciji, a što će zasigurno značajno doprinijeti dugoročnoj konkurentnosti ruralnih

područja i poljoprivrede. Napori će se također usmjeriti i na uspostavu lokalnih lanaca vrijednosti i opskrbe proizvoda i usluga te na povećanje ekološke proizvodnje i poticanje razvoja poljoprivrede i stočarstva te plasteničke proizvodnje, ali također i mljekarstva, voćarstva/ratarstva, vinogradarstva i slatkovodnog ribarstva.

5.2. Prioritet 2. Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge

U okviru ovog prioriteta postavljeni su ciljevi čije će ostvarenje omogućiti kvalitetno življenje i dostupne javne usluge u Gradu Karlovcu, a što će u konačnici doprinijeti i zdravom, aktivnom i kvalitetom životu u Republici Hrvatskoj. Kako bi se to postiglo, fokus je postavljen na poticanje uključenosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture te jačanja ljudskih resursa i pokretanja pozitivnih demografskih trendova, s ciljem privlačenja novih stanovnika. U okviru ovog prioriteta definirana su dva posebna cilja: (1) posebni cilj 2.1. *Poticanje uključenosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture* i (2) posebni cilj 2. *Jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova* (Slika 6.).

Slika 6. Posebni ciljevi Prioriteta 2. Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge

5.2.1. Posebni cilj 2.1. Poticanje uključenosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture

Društvena i socijalna infrastruktura igraju važnu ulogu u razvoju snažnih, održivih, prilagodljivih i uključenih zajednica, zbog čega Grad Karlovac veliku važnost pridaje upravo njihovom razvoju. Društvena i socijalna infrastruktura obuhvaćaju djelatnosti koje na posredan način ispunjavaju lokalne i strateške potrebe te pridonose razvoju poslovnih aktivnosti, a koje su neophodne jer izravno utječu na kvalitetu individualnog i društvenog života. Ove vrste infrastrukture uključuju primjerice školstvo, zdravstvo, znanost, kulturu, socijalnu zaštitu te državnu upravu. Zbog pružanja mogućnosti povezivanja različitih pojedinaca a u svrhu poboljšanja socijalne integracije i privlačnosti Karlovca, prioritet će biti na obnovi, očuvanju i revitalizaciji kulturne i prirodne baštine te izgradnji i unaprjeđenju sportskih i rekreacijskih sadržaja. Zahvaljujući mjerama revitalizacije baštine, aktivnostima unaprjeđenja standarda socijalnih usluga (socijalna infrastruktura), jačanja kapaciteta protupožarne i civilne zaštite te izgradnje nove društvene i sportske infrastrukture omogućit će se daljnji razvoj preventivnih programa, zatim socijalnih programa i programa rada za opće dobro te poticanje društvene uključenosti. Važan i nimalo zanemariv segment čine i ranjive skupine za čije potrebe će se povećati kapaciteti za skrb o ranjivim skupinama. Navedeno će se unaprijediti kroz jačanje dijaloga i suradnje s civilnim društvom, kroz razvoj socijalnog poduzetništva i socijalnih usluga te kroz suradnju udruga, a što će omogućiti dodatno i razvoj i unaprjeđenje društvene integracije, kohezije i solidarnosti.

5.2.2. Posebni cilj 2.2. Jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova

Demografske (negativne) promjene, poput starenja stanovništva, pada stope nataliteta, kronična oboljenja, iseljavanje stanovništva te narušenost kvalitete života u cjelini, predstavljaju jedan od ključnih društvenih, ekonomskih i urbanih problema i izazova te zahtijevaju brzu prilagodbu prema povećanju kvalitete života radi postizanja održivog i prilagodljivog društva u cjelini. U tom smislu, Grad Karlovac planira ojačati ljudske resurse i pokrenuti pozitivne demografske promjene i trendove, a što se planira postići mjerama demografske politike. Grad Karlovac obrazovanje smatra ključnom karikom u povećanju kvalitete života. Obrazovanje u svim oblicima, usavršavanje i cjeloživotno učenje omogućuju agilnost, održivost i prosperitet u svim segmentima života, društva, gospodarstva i okoliša. Unaprjeđenje obrazovanja u Gradu Karlovcu provodit će se kontinuirano i na različite načine, kroz modernizaciju ponude strukovnog obrazovanja, unaprjeđenje sustava obrazovanja za odrasle, programe cjeloživotnog obrazovanja, poticanje aktivnosti vezanih za neformalno obrazovanje i volontiranja te jačanje informatičke pismenosti građana. Također, Grad Karlovac prepoznaje značaj kvalitete samog obrazovnog sustava, zbog čega će fokus biti na razvoju infrastrukturnih i stručnih kapaciteta za sve razine obrazovanja. Naglasak će biti na mladima, kao najznačajnijoj demografskoj skupini u smislu čvrste okosnice svakog društva, zbog čega će se napori dugoročno ulagati u poticanje pronatalitetne politike i stambeno zbrinjavanje mladih, a kako bi se privuklo i zadržalo stanovništvo u Karlovcu. Demografska politika Grada Karlovca je konkretna i sveobuhvatna, zbog čega će se napori ulagati i dalje u subvencioniranje prehrane naših umirovljenika, učenika i studenata, jednako kao i u osmišljavanje, kreiranje i provođenje programa zapošljavanja i samozapošljavanja u Karlovcu.

5.3. Prioritet 3. Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem

Grad Karlovac planira ostvariti energetska učinkovitost te poticati obnovljive izvore energije i uporabu čiste energije, kao i poboljšati kvalitetu urbanog okoliša i učinkovito gospodariti otpadom. Sukladno tome, u okviru ovog prioriteta definirana su dva posebna cilja: (1) posebni cilj 3.1. *Energetska učinkovitost te poticanje obnovljivih izvora energije i uporabe čiste energije* i (2) posebni cilj 3.2. *Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom* (Slika 7.).

Slika 7. Posebni ciljevi Prioriteta 3. Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem

5.3.1. Posebni cilj 3.1. Energetska učinkovitost te poticanje obnovljivih izvora energije i uporabe čiste energije

U svojoj namjeri provođenja ekološke i energetske tranzicije u svrhu ostvarenja klimatske neutralnosti, očuvanja okoliša i održivog razvoja, Grad Karlovac promiče održivu potrošnju i proizvodnju te djelotvornost u korištenju resursa i energetske učinkovitosti, održivu infrastrukturu i pružanje pristupa osnovnim uslugama; zelena i dostojanstvena radna mjesta te bolju kvalitetu života za sve. Tako se, u okviru ovog cilja, planiraju provesti pripremne aktivnosti za iskorištavanje geotermalnih potencijala i biomase kao ključnih održivih energetske resursa i potencijala, u svrhu razvoja i unaprjeđenja energetske infrastrukture kroz obnovljive izvore energije. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti zgrada u vlasništvu Grada i ostalih zgrada javne namjene također predstavlja jedan od vrlo važnih aspekata u Karlovcu, a što će uz implementaciju energetske učinkovite vanjske rasvjete i obnove sustava toplinarstva, osigurati energetska samoodrživost, energetska učinkovitost, smanjenje potrošnje primarne energije te povećanje udjela obnovljivih izvora energije i uporabu čiste energije.

5.3.2. Posebni cilj 3.2. Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom

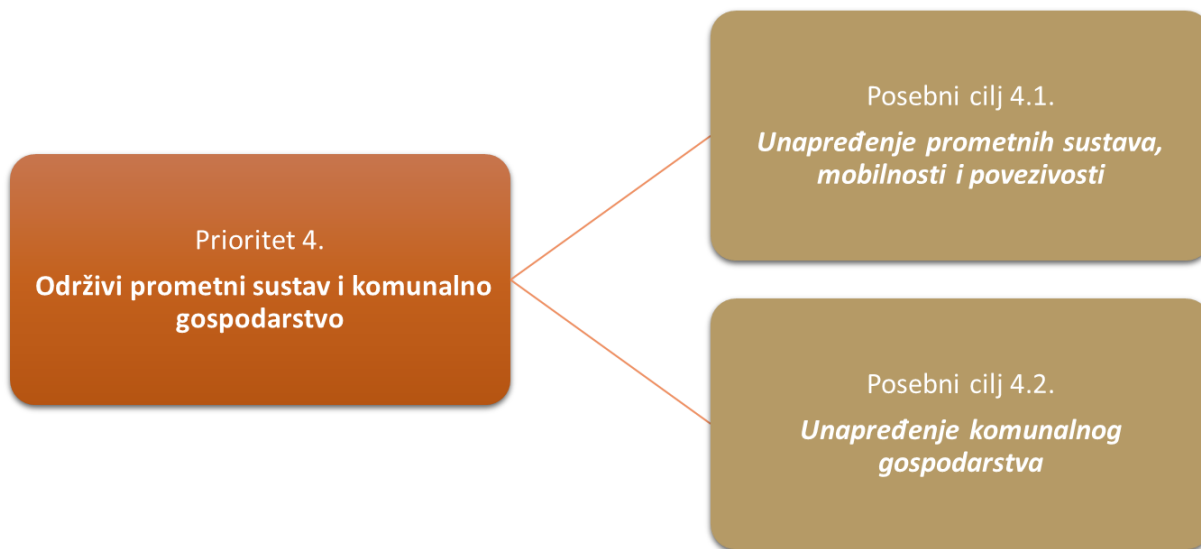

Globalizacija i urbanizacija fenomeni su koji zahtijevaju polaganje više pažnje na okoliš urbanih područja zbog visoke koncentracije stanovništva, ali i zbog intenzivnih gospodarskih djelatnosti. Suvremeni gradovi poput Karlovca poli-hijerarhijski su urbani sustavi koji uključuju socijalne, ekonomske i ekološke podsustave. Jedna od najvažnijih funkcija urbanog sustava je stvaranje životnog okruženja jer značajno utječe na društveno-političke, demografske i migracijske procese, investicijsku privlačnost geografskog područja, ali i dinamiku samog razvoja. Kvaliteta urbanog okoliša predstavlja podudaranje urbanog okoliša s modernim zahtjevima pojedinca za ugodnim, povoljnim i sigurnim životnim uvjetima u kojima stanovnici imaju mogućnost zadovoljiti svoje potrebe za stanovanjem, pristupom zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju, kao i potrebe kretanja, fizičkog, socijalnog i kulturnog razvoja te u konačnici akumulaciji i stvaranju ljudskog kapitala. Zahvaljujući visokom razumijevanju potreba i aspiracija svojih stanovnika, Gradu Karlovcu je cilj promicanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom. Navedeno će postići ulaganjem u uređenje i unaprjeđenje gradske infrastrukture, poput parkova, šetnica i drugih javnih površina te strateškim i planskim razvojem zelene infrastrukture, kao i unaprjeđenjem već uspostavljenog sustava za prikupljanje i zbrinjavanje otpada.

5.4. Prioritet 4. Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo

Prioritet 4. Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo obuhvaća održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo u sklopu kojeg se želi unaprijediti prometni sustav, mobilnost i povezivost te komunalni sustav Grada Karlovca. U tu svrhu definirana su sljedeća dva posebna cilja: (1) posebni cilj 4.1. *Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti* i (2) posebni cilj 4.2. *Unaprjeđenje komunalnog gospodarstva* (Slika 8.).

Slika 8. Posebni ciljevi Prioriteta 4. *Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo*

5.4.1. Posebni cilj 4.1. *Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti*

Uslijed globalizacije i urbanizacije potražnja za mobilnošću premašuje kapacitete prometnog sustava, zbog čega će prometna gužva potencijalno zauvijek ostati jedno od gorućih i uvijek aktualnih pitanja u prometnom sustavu. Sve je više zahtjeva za mobilnosti zbog demografskih promjena i procesa, promjena u životnim standardima, ali i neočekivanih društvenih, gospodarskih i epidemioloških promjena poput onih uslijed pandemije koronavirusa. Kako bi svoj prometni sustav učinio učinkovitim u održivim, Grad Karlovac je definirao **Posebni cilj 4.1. Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti** koji će ostvariti kroz razvoj multimodalnih sustava prijevoza i uspostavljanje cjelovitog, usklađenog i ekološki prihvatljivog prometnog sustava. Unutar Grada Karlovca prepoznat je potencijal za povećanje parkirnih i garažnih mjesta te je za potrebe rasterećenja prometa na području grada nužna izgradnja popratne infrastrukture: novih parkirališnih površina i javnih garaža, kao i izgradnja i rekonstrukcija obilaznica i alternativnih prometnih pravaca zbog bolje povezanosti s ruralnim područjima. Kako bi prometni sustav mogao postati održiv, Grad Karlovac će poduzimati pomno isplanirane aktivnosti poticanja korištenja javnog prijevoza umjesto korištenja osobnih automobila, unaprjeđenja prometne infrastrukture i povezanosti te jačanje urbano - ruralnih veza, uvođenja pametnih prometnih rješenja te jačanja kapaciteta prometnog redarstva, a čime će se značajno doprinijeti kvaliteti i održivosti prometnog sustava. Sve će to, također, doprinijeti revitalizaciji ruralnih područja te smanjenju prometne opterećenosti samog gradskog područja.

5.4.2. Posebni cilj 4.2. Unaprjeđenje komunalnog gospodarstva

Komunalno gospodarstvo središnja je točka u stvaranju i unaprjeđenju pametnih gradova – pametni gradovi počinju s pametnim komunalnim gospodarstvom. Kako bi komunalno gospodarstvo Grada Karlovca bilo dugoročno održivo, potrebno ga je kontinuirano unaprjeđivati sukladno suvremenim globalnim trendovima, točnije, sukladno suvremenim potrebama stanovništva. Osim razvoja vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda te male komunalne infrastrukture, Grad Karlovac će implementirati pametna digitalna rješenja radi umrežavanja i povećanja učinkovitosti komunalnog gospodarstva a što će, uz jačanje kapaciteta komunalnog redarstva, omogućiti rast i razvoj Karlovca kao pametnog, poduzetnog i održivog grada.

6. POPIS KLJUČNIH POKAZATELJA ISHODA (IZ BIBLIOTEKE POKAZATELJA) I CILJANIH VRIJEDNOSTI POKAZATELJA

Pokazatelji ishoda predstavljaju kvantitativnu i kvalitativnu mjeru koja omogućuje praćenje, izvještavanje i ocjenu uspješnosti u postizanju određenog posebnog cilja. Pokazatelji ishoda za svaki pojedini cilj odabrani su i definirani na temelju Biblioteke pokazatelja. U procesu definiranja pokazatelja ishoda za posebne ciljeve, u obzir su uzeti nacionalni i međunarodni izvještaji za praćenje, evaluaciju i izvještavanje. Posebni ciljevi u okviru definiranih prioriteta Grada Karlovca, kao i njihovi pokazatelji ishoda, prikazani su u nastavku (Tablica 7.). Predmetni pokazatelji predstavljaju ključni element intervencijske logike, budući da su veza između ulaznih podataka i ostvarenih rezultata provedbe Plana.

Tablica 7. Popis ključnih pokazatelja ishoda (iz Biblioteke pokazatelja) i ciljanih vrijednosti pokazatelja

	POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA	POČETNA VRIJEDNOST (GODINA)	CILJNA VRIJEDNOST 2030.
1.1.	Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja	Postotak malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća Stopa nezaposlenosti		
1.2.	Razvoj kontinentalnog turizma	Dolasci u turističke smještajne objekte (broj turista) Broj turističkih objekata, spavaonica i kreveta Prosječni boravak turista (u danima)		
1.3.	Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede	Područje s ekološkom poljoprivredom Broj novih poljoprivrednika		
2.1.	Poticanje uključivosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture	Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti Teška materijalna deprivacija prema dobi i spolu		
2.2.	Jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova	Procjena broja stanovnika na godišnjoj razini Broj djece upisane u programe predškolskog odgoja (Indeks broja upisane djece u odnosu na prethodnu godinu) Broj učenika upisanih u osnovne škole (Indeks broja učenika u odnosu na prethodnu školsku godinu) Studenti koji su diplomirali/završili sveučilišni ili stručni studij u tekućoj godini (Indeks u odnosu na prethodnu godinu)		
3.1.	Energetska učinkovitost te poticanje obnovljivih izvora energije i uporabe čiste energije	Smanjenje referentnih vrijednosti emisija CO ₂ u sektoru zgradarstva Smanjenje referentnih vrijednosti emisija CO ₂ u sektoru javne rasvjete Udio obnovljive energije (kao % ukupne energije)		
3.2.	Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom	Stupanj recikliranja komunalnog otpada		
4.1.	Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti	Udio autobusa i vlakova u ukupnom putničkom prijevozu Postotak dnevnih migranata koji koriste javni prijevoz Postotak putnika koji koriste bicikl ili pješake		

4.2.	Unaprjeđenje gospodarstva	komunalnog	Prosječan broj dana rješavanja prekršaja		
			Stanovništvo priključeno na javnu vodoopskrbu		
			Stanovništvo priključeno na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda		

7. USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM, SEKTORSKIM I VIŠESEKTORSKIM STRATEGIJAMA TE DOKUMENTIMA PROSTORNOG UREĐENJA

Planom razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. predviđen je smjer razvoja Grada Karlovca koji je usklađen sa strateškim razvojnim smjernicama na razini Europske unije, kao i sa strateškim okvirom na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u Republici Hrvatskoj te se oslanja na hijerarhijski postavljene krovne strategije - od europske, preko nacionalne i regionalne, sve do lokalne razine.

Na razini Europske unije, Plan je u skladu s **Novom kohezijskom politikom za razdoblje 2021. – 2027.** i njezinim prioritetima: (1) pametnija Europa, usmjerivanjem na inovacije, digitalizaciju, gospodarsku preobrazbu i potporu malim i srednjim poduzećima; (2) zelenija Europa bez ugljika, provedbom Pariškog sporazuma i ulaganjem u energetske tranzicije, obnovljive izvore energije i borbu protiv klimatskih promjena; (3) povezanija Europa, opremljena strateškim prometnim i digitalnim mrežama; (4) socijalnija Europa, provedbom europskog stupa socijalnih prava i podupiranjem kvalitetnog zapošljavanja, obrazovanja, stjecanja vještina, socijalne uključenosti i jednakog pristupa zdravstvenoj skrbi; te (5) Europa bliža građanima, podupiranjem strategija vođenih na lokalnoj razini i održivog urbanog razvoja u cijeloj EU. Nadalje, na europskoj razini Plan je također u skladu s **Europskim zelenim planom do 2050.** - strategijom za postizanje održivosti gospodarstva EU pretvaranjem klimatskih i ekoloških izazova u prilike te s **Teritorijalnom agendom 2030** - strateškim dokumentom kojemu je cilj osnažiti teritorijalnu koheziju, načelo EU kojim se želi osigurati uravnotežen razvoj EU te smanjiti razlike između europskih regija.

Na nacionalnoj razini, hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj je **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine** (dalje u tekstu: NRS), usvojena u Hrvatskom saboru u veljači 2021. godine. Plan, kroz svoje prepoznate razvojne smjerove, doprinosi i svim razvojnim smjerovima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine (održivo gospodarstvo i društvo; jačanje otpornosti na krize; ciljeve digitalne tranzicije i ravnomjeran regionalni razvoj). Također, Plan svojim okvirom djelovanja doprinosi svim strateškim ciljevima NRS-a, no u najvećoj mjeri doprinosi sljedećim strateškim ciljevima: (1) Strateški cilj 1. *Konkurentno i inovativno gospodarstvo*; (2) Strateški cilj 5. *Zdrav, aktivan i kvalitetan život*; (3) Strateški cilj 8. *Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost*; (4) Strateški cilj 10. *Održiva mobilnost*. Intervencijska logika Plana, odnosno prikaz njegove usklađenosti s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, odnosno doprinosa Plana njezinim razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima, prikazana je u **Tablici 8.**

Tablica 8. Intervencijska logika usklađenosti Plana i njegovog doprinosa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine

STRATEŠKI CILJ NRS	RAZVOJNO PODRUČJE PLANA	PRIORITET PLANA	POSEBNI CILJ PLANA
SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam	1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja	1.1. Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja
			1.2. Razvoj kontinentalnog turizma
			1.3. Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede
	Društvene djelatnosti	2. Kvalitetno življenje i	2.1. Poticanje uključenosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture

SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život		dostupne javne usluge	<i>2.2. Jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova</i>
SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša	3. Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem	<i>3.1. Energetska učinkovitost te poticanje obnovljivih izvora energije i uporabe čiste energije</i> <i>3.2. Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom</i>
SC10. Održiva mobilnost	Promet i komunalno gospodarstvo	4. Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo	<i>4.1. Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti</i> <i>4.2. Unaprjeđenje komunalnog gospodarstva</i>

Osim Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, Plan je u skladu sa svim relevantnim važećim sektorskim/višesektorskim nacionalnim aktima strateškog planiranja te strateškim dokumentima koji, iako ističu da predstavljaju strateške postulate za rast i razvoj Republike Hrvatske, predstavljaju i strateške postulate za rast i razvoj Grada Karlovca. Iz ovog razloga, iako predmetni strateški akti uglavnom ističu da ih tek trebaju naslijediti njihovi strateški nasljednici, još uvijek predstavljaju relevantan strateški okvir Plana s kojim je Plan usklađen. Zaključno, Plan je usklađen sa svim trenutno važećim nacionalnim strateškim dokumentima, uz NRS ([Tablica 9.](#)).

Tablica 9. Nacionalni strateški dokumenti s kojima je Plan usklađen (osim NRS)

1.	Integrirani nacionalni energetska i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine
2.	Nacionalna strategija zaštite okoliša
3.	Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine
4.	Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022.
5.	Strategija digitalnog sazrijevanja škola i školskog sustava
6.	Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050.
7.	Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske
8.	Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine
9.	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije
10.	Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske
11.	Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske 2017.-2030.
12.	Strategija upravljanja vodama
13.	Nacionalna strategija razvoja vatrogastva za razdoblje 2021. - 2030.
14.	Strategija upravljanja državnom imovinom za razdoblje 2019. - 2025.
15.	Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2017. do 2022. godine
16.	Nacionalni plan za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2017. do 2022. godine
17.	Nacionalni plan za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj 2019.-2021.
18.	Nacionalni program očuvanja i održive uporabe biljnih genetskih izvora za hranu i poljoprivredu 2021. – 2027
19.	Nacionalni program športa 2019. – 2026.
20.	Plan sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane RH 2019. - 2022.
21.	Plan upravljanja riječnim slivovima za razdoblje 2016. - 2021.

22.	Plan upravljanja vodnim područjima 2016. - 2021.
23.	Program rješavanja željezničko – cestovnih prijelaza preko pruge za razdoblje od 2018. do 2022. godine
24.	Šumskogospodarska osnova područja Republike Hrvatske za razdoblje 2016. - 2025

Nadalje, Plan je također u skladu i sa strateškim okvirom i ciljevima na regionalnoj razini Karlovačke županije. Točnije, Plan je usklađen sa sljedećim regionalnim strateškim dokumentima i njihovim razvojnim smjerovima: (1) Plan razvoja Karlovačke županije 2021. – 2027.; (2) Razvojna strategija Karlovačke županije 2020+; (3) Strategija razvoja turizma Karlovačke županije do 2025. godine; (4) Strategija razvoja ljudskih potencijala Karlovačke županije 2019. – 2024.; (5) Strategija Karlovačka županija – Pametna županija te (6) Akcijski plan provedbe strategije Karlovačka županija – Pametna županija do 2022. godine.

Također, na lokalnoj razini odnosno na razini Grada Karlovca, Plan je usklađen sa svim važećim sektorskim i višesektorskim strateškim dokumentima i njihovim strateškim ciljevima: (1) Strategija razvoja Pametnog grada Karlovca; (2) Strategija razvoja sporta Grada Karlovca 2021.-2028.; (3) Strategija kulturnog razvoja grada Karlovca 2014. - 2024.; (4) Strategija razvoja većeg urbanog područja Karlovac 2019. - 2027.; (5) Strategija upravljanja imovinom Grada Karlovca za razdoblje 2021. – 2027.; (6) Plan gospodarenja otpadom Grada Karlovca za razdoblje 2017. do 2022. godine; (7) Plan upravljanja Zvijezdom (zona A kulturno-povijesne urbanističke cjeline Grada Karlovca) u periodu od 2018. – 2028. godine; (8) Program za mlade Grada Karlovca 2020. - 2023.; (9) Akcijski plan povećanja društvene odgovornosti i uključivanja građana u procese donošenja odluka u gradu Karlovcu te (10) Akcijski plan energetske održivosti razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Karlovca (eng. *Sustainable Energy and Climate Action Plan – SECAP*).

Zaključno, Plan je također usklađen sa svim važećim relevantnim prostornim planovima i dokumentima prostornog uređenja: (1) Prostorni plan uređenja Grada Karlovca – PPUGK; (2) Generalni urbanistički plan Grada Karlovca – GUP; (3) Urbanistički plan uređenja ZVIJEZDA; (4) Urbanistički plan uređenja Banija - Kupa I; (5) Urbanistički plana uređenja "Industrijska zona - Jug - Mala Švarča"; (6) Urbanistički plan uređenja "Poduzetnička zona_Mrzlo Polje_Karlovac"; (7) Urbanistički plan uređenja Gospodarsko - servisni predio Selce; (8) Urbanistički plan uređenja "Poslovna zona Mekušje - I etapa"; (9) Urbanistički plan uređenja "Groblje Mala Švarča"; (10) Urbanistički plan uređenja „Groblje Hrnetić“; (11) Detaljni plan uređenja Novi centar; (12) Detaljni plan uređenja Pivovara; (13) Detaljni plan uređenja Mahično – FV; (14) Detaljni plan uređenja groblja Jamadol; (15) Detaljni plan uređenja groblja Zadobarje; (16) Detaljni plan uređenja Luščić 1; (17) Detaljni plan uređenja Luščić 2; (18) Izmjene i dopune Provedbenog urbanističkog plana Luščić u detalju - Luščić 4; (19) Provedbeni urbanistički plan Banija - Ilovac II etapa; (20) Provedbeni urbanistički plan Gornje Mekušje I etapa.

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Učinkovita provedba Plana osigurana je odgovarajućim sustavom praćenja. Pokazatelji za praćenje ishoda Plana odabrani su iz Biblioteke pokazatelja, te su odabrani pokazatelji za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih Akcijskim planom za razdoblje od 2021. - 2025. godine. Informacije dobivene praćenjem predstavljat će osnovu za izradu periodičnih ocjena provedbe Plana, a kako je pojašnjeno u nastavku.

8.1. Praćenje i izvješćivanje

Uspostava učinkovitog sustava praćenja i izvješćivanja Plana preduvjet je učinkovite i transparentne provedbe planiranih mjera, aktivnosti i projekata predviđenih Planom. Praćenje pritom predstavlja primarni alat za uspješan nadzor i prilagodbu strateškog dokumenta u svrhu postizanja njegovih ciljeva. Pojam i okvir praćenja provedbe reguliran je Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017) kojim je definirano kako je praćenje provedbe proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima se sustavno prati uspješnost provedbe ciljeva i mjera akata strateškog planiranja. Praćenje provedbe primarno mora dati odgovor na pitanja ostvaruju li se postavljeni ciljevi i aktivnosti prema rasporedu i koriste li se sredstva u namjenske svrhe.

Konkretno, praćenje uključuje redovno prikupljanje podataka pomoću kojih se sustavno prati napredak i uspješnost provedbe ciljeva, mjera, aktivnosti ili projekata te se na taj način prikazuju ostvareni rezultati provedbe. Praćenje uključuje i izvješćivanje odnosno proces pružanja pravovremenih i relevantnih informacija o statusu provedbe Plana ključnim nositeljima strateškog planiranja na nacionalnoj razini i razini JLP(R)S te široj javnosti. Izvješćivanje o napretku i o provedbi Plana, kao i eventualnim zastojsima i/ili problemima u provedbi, predstavlja prvi korak i temelj za poduzimanje potrebnih korektivnih akcija. Stoga su ciljevi praćenja i izvještavanja Plana sljedeći:

- sustavno praćenje uspješnosti provedbe ciljeva i mjera,
- učinkovito upravljanje provedbom Plana i kontinuirano unaprjeđivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izvještavanja,
- pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta, donošenja odluka i revizije Plana kroz analizu ishoda i rezultata provedenih ciljeva i mjera,
- utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe Plana,
- osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Grad Karlovac odgovoran je, kako za praćenje provedbe Plana, tako i za istraživanje i analizu odnosno vrednovanje uspješnosti provedbe Plana radi uspješnog ostvarivanja razvojnih prioriteta i posebnih ciljeva definiranih Planom. Tijekom praćenja provedbe, Grad Karlovac će uključiti sve relevantne sudionike kako bi se kontinuirano i pravovremeno prikupljali i komparirali prikupljeni podaci.

Sukladno tome, u svrhu pripreme i praćenja provedbe Plana, osnovano je 21. siječnja 2021. godine Partnersko vijeće kao stalno tijelo i nositelj izrade Plana, a uspostavljeno je Odlukom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada Partnerskog vijeća Grada Karlovca za pripremu i provedbu Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030.. Partnersko vijeće Grada Karlovca savjetodavno je tijelo koje je osnovano temeljem članka 3. stavka 7. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, 147/2014, 123/2017, 118/2018) za potrebe pripreme i praćenja provedbe Plana, a s ciljem sudjelovanja u svim fazama izrade Plana razvoja, utvrđivanja prioriteta razvoja, predlaganja strateških projekata važnih za razvoj Grada Karlovca te praćenja provedbe Plana.

Izveščivanje o provedbi mjera i aktivnosti te ocjeni učinaka provedbe Plana slijedit će oblike i rokove izveščivanja u okviru Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017), Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, 89/2018), Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, 6/2019) i Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja (Narodne novine, 66/2019). O provedbi Plana podnosi se godišnje izvješće Koordinacijskom tijelu do 31. ožujka tekuće godine (počevši od 2022. godine za Plan). Lokalni koordinator odgovoran je za praćenje i izveščivanje o provedbi Plana u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017) te će pokazatelje o provedbi Plana prikupljati i unositi u Informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem ili, ako to nije moguće, u propisane obrasce/predloške. O provedbi Plana jednom godišnje će izvještavati Gradsko vijeće Grada Karlovca kao predstavničko tijelo, regionalnog koordinatora i Koordinacijsko tijelo pri MRRFEU. Sukladno članku 47. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, 123/2017), Grad Karlovac će na svojim mrežnim stranicama objaviti godišnja izvješća o provedbi Plana. Ciklus praćenja i izveščivanja o provedbi Plana prikazan je [Slikom 9.](#)

Slika 9. Ciklus praćenja i izveščivanja o provedbi Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030. godine

Izvor: Prilagođeno prema Priručniku za strateško planiranje (MRRFEU, 2020.).

Kod implementacije Plana, cilj izvještavanja je prikaz stanja provedbe pojedinih mjera i aktivnosti unutar razdoblja od godine dana u svrhu procjene njihovog doprinosa ostvarenju posebnih ciljeva i prioriteta definiranih Planom. Potrebno je pritom osigurati transparentnost u ocjenjivanju provedbe mjera Plana kroz postavljene pokazatelje rezultata.

Kako bi se osigurala uspješna provedba Plana, uspostaviti će se jasne linije komunikacije između dionika te proaktivno upravljanje komunikacijom, jasno će se definirati opseg posla koji nedvojbeno identificira

odgovornost, razmotrit će se alternativni implementacijski pristupi sukladno potrebi, osigurati razina detaljnosti i analize proporcionalno važnosti problema ili potencijalnog utjecaja te voditi računa o fleksibilnosti u angažiranju potrebnih resursa. Jednako tako, pri definiranju mjera i aktivnosti za ostvarivanje ciljeva Plana, primijenjena je SMARTER metodologija (eng. *Specific; Measurable; Achievable; Relevant; Time-bound; Evaluated; Recognized/Rewarded* ili *Revised/Readjusted*) prema kojoj su odabrani i odgovarajući pokazatelji rezultata. Pri definiranju mjera provedbe Plana, kao i pokazatelja praćenja provedbe Plana, vođeno je računa o sljedećem:

- *mjerljivost i razumljivost*: pokazatelji Plana definirani su na način da su lako mjerljivi i razumljivi,
- *jednostavnost prikupljanja podataka*: pokazatelji Plana ne predstavljaju novo administrativno opterećenje,
- *logička podloga*: prilikom definiranja pokazatelja Plana primijenjen je logički model i pristup odozdo prema gore,
- *višestruka primjena*: postojeći pokazatelji i podaci koristit će se gdje god je to moguće,
- *vremensko ograničenje*: prilikom definiranja pokazatelja Plana uzeti su u obzir vrijeme i potrebni resursi za prikupljanje informacija te potencijalna ograničenja,
- *načelo proporcionalnosti*: pri izradi i praćenju Plana primijenjena su načela proporcionalnosti i usmjerenja napora na one dijelove sustava koji su najvažniji.

Slijedeći ovu metodologiju, skup pokazatelja je definiran na način da se izbjegava njihovo ponavljanje, odnosno da se izbjegne redundantnost te da odabrani pokazatelji omogućuju jasno, jednostavno i razumljivo praćenje i vrednovanje provedbe. Također, utvrđene su i polazišne i ciljne vrijednosti pokazatelja Plana koje će se postići intervencijom. Samim time, konačni rezultat evaluacije Plana treba biti odraz uspješnosti kontinuirane i planirane provedbe evaluacija tijekom provedbe samog Plana, nakon čega će uslijediti utvrđivanje uspješne provedbe, ili potencijalno revidiranje/prilagodba mjera u trenutku dostizanja krajnjeg vremenskog ograničenja za provedbu određene mjere. Treba imati na umu kako bez evaluacije nije moguće mjerenja napretka - pouke iz provedbe mjera čine vrijedan *input* u daljnjim koracima, a kontinuirana evaluacija napretka i prilagodba pristupa omogućuje revidiranje/prilagodbu mjera u slučaju potrebe. Naime, prilagodba ne znači odustajanje od mjere, već predstavlja prilagodbu pristupa koji će omogućiti njeno ostvarivanje/provedbu prema Planu.

Što se prikupljanja podataka tiče, važno je utvrditi i implementirati rutinske aktivnosti njihova prikupljanja na temelju odabranih pokazatelja, uključujući određivanje kako, kada i tko će prikupljati podatke i analizirati ih, a o čemu se vodilo računa pri izradi Plana. Utvrđivanje učestalosti praćenja i izvješćivanja o provedbi Plana temeljit će se na brzini promjena stanja i značaju tih promjena, pri čemu je vrlo važno jasno definirati sva nadležna tijela i sve odgovornosti za praćenje provedbe Plana, od aktivnosti razmatranja izvješća, provođenja analize rizika do predlaganja mjera za uklanjanje prepreka i unaprjeđenja provedbe. Rano otkrivanje problema, prepreka i rizika je optimalan operativni pristup upravljanju rizicima. Naime, vrlo je važna učinkovitost procedura upravljanja rizicima i kvalitetan sustav osiguranja, odnosno kvalitetno upravljanje rizicima koje se provodi u fazama, počevši od identifikacije rizika do konačne implementacije utvrđenih mjera za ublažavanje rizika ([Slika 10.](#)).

Slika 10. Faze analize rizika

Neke od općih mjera ublažavanja rizika koje se predlažu sadrže redovito praćenje pretpostavki i rizika tijekom implementacije Plana, procjenu situacija te komunikaciju s Koordinacijskim tijelom. Osim toga, ključan je participativni pristup i aktivni dijalog kroz uključenost relevantnih dionika u provedbi Plana pri čemu se osigurava informiranost te potiče njihova uključenost u upravljačkim tijelima. Međusobni dijalog o problemima olakšava zajedničke radnje u identifikaciji i implementaciji mjera za smanjenje rizika, a ne manje važno, međusobni fluidni dijalog svih uključenih omogućuje razmjenu mišljenja, znanja i iskustava, jačanje kapaciteta te profesionalni rast i razvoj. Bliska suradnja sa svim tijelima i organizacijama uključenim u provedbu Plana te podizanje svijesti i informiranosti službenim kanalima, ključni su za upravljanje institucionalnim promjenama (Slika 11.).

Slika 11. Mjere ublažavanja rizika

U slučaju da mjereni rezultati ne dostižu ciljne vrijednosti, moguće je zatražiti i izradu plana poboljšanja uspješnosti. U tom se slučaju, nakon prepoznavanja potencijalnog problema pri provedbi Plana, izrađuje dijagnostička procjena, utvrđuju razmjeri problema kao i moguće korektivne mjere. Uobičajeni pristupi rješavanju problema uključuju interno rješavanje problema (za manje poteškoće) i/ili analizu provedbe (za brojnije poteškoće u provedbi). Za brojnije poteškoće u provedbi za koje su potrebne nove ili značajno izmijenjene javne politike (koje se u slučaju Plana ne očekuju), primjenjuje se analiza

politike, a za velike strukturne poteškoće za koje je potrebno promijeniti cjelokupne sustave (koje se u slučaju Plana ne očekuju) primjenjuje se analiza Plana. Upravo kroz periodična (godišnja) izvješća o provedbi Plana identificirat će se rizici i prepreke te će ona služiti kao podloga za izradu novih mjera i/ili aktivnosti Plana, odnosno njihovu prilagodbu sukladno potrebi.

U konačnici, praćenje i izvještavanje o provedbi Plana ima cilj identificirati napredak prema ostvarenju pokazatelja ishoda, predvidjeti odluke koje bi mogle povećati vjerojatnost postizanja rezultata, povećati odgovornost i učenje koje će uključivati napredak prema ostvarenju pokazatelja ishoda Plana. Za uspješno provođenje kao i praćenje, izvještavanje i vrednovanje Plana odgovorni su, uz Grad Karlovac i njegove upravne odjele, također i drugi dionici, od lokalne do nacionalne razine, kao i organizacije civilnog društva, sami građani i poduzetnici. Drugim riječima, sve aktivnosti Plana, ne samo one pri čijoj provedbi se isprepliću nadležnosti nacionalne i lokalne razine i interes privatnog sektora, u konačnici najviše ovise o kontinuiranoj uspješnoj suradnji svih navedenih dionika kroz cijeli proces od izrade do završetka provedbe Plana, a koja je osigurana tijekom izrade Plana te koja će se osigurati i tijekom provedbe Plana i njegovog praćenja, izvješćivanja i vrednovanja.

8.2. Vrednovanje

Uz praćenje i izvješćivanje, vrednovanje je još jedan alat upravljanja javnim politikama koji može pomoći nositeljima politika i donositeljima odluka u procesu praćenja provedbe i utvrđivanja rezultata mjera, aktivnosti i projekata. Postupak vrednovanja Plana je neovisna usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih ishoda i rezultata provedbe Plana. Vrednovanje, ocjenjivanje ili evaluacija ključna je faza u provedbi Plana koja omogućuje mjerenje uspješnosti provedbe Plana, odnosno usporedbu ostvarenih i planiranih vrijednosti pokazatelja u Planu. Sukladno navedenome, ciljevi vrednovanja Plana jesu sljedeći:

1. Određivanje stupnja ostvarenja očekivanih posebnih ciljeva, mjera i aktivnosti Plana te povezanih pokazatelja ishoda i rezultata, kao i izgleda za održivu provedbu Plana.
2. Definiranje vjerojatnih uzroka i alternativnih mogućnosti djelovanja radi poboljšanja rezultata Plana, ondje gdje je uspješnost niža od očekivane.
3. Utvrđivanje jesu li postignuti rezultati Plana ostvareni na ekonomičan način i na koji se način može postići veća ekonomičnost, u okviru ocjene vrijednosti za novac.
4. Utvrđivanje u kojoj mjeri su u Planu zastupljene preuzete obveze višeg reda iz Nacionalne razvojne strategije i relevantnih sektorskih i višesektorskih strategija.
5. Ocjena kvalitete postupka pripreme Plana, uključujući razvojnu dijagnozu i analizu stanja, odabir ciljeva i pokazatelja, procjenu fiskalnog učinka, akcijski plan, plan savjetovanja i komunikacijsku strategiju Plana.
6. Ocjena učinkovitosti praćenja provedbe Plana kao sredstva za prepoznavanje i rješavanje mogućih problema uspješnosti.
7. Istraživanje mišljenja dionika i javnosti o procesu i rezultatima Plana.
8. Definiranje preporuka do kojih se došlo temeljem nalaza vrednovanja Plana, a koje mogu biti primijenjene u izradi novog Plana ili reviziji postojećeg Plana u cilju poboljšanja uspješnosti.
9. Doprinos budućem planiranju i donošenju odluka.

Vrednovanje se, kao i praćenje, vrši kontinuirano odnosno periodički kroz sve faze, od izrade Plana do završetka provedbe Plana, pri čemu se promatraju ishodi postignuti na razini provedbenih mjera te ključni elementi neophodni za nastavak ili uspješnost same realizacije. U postupku vrednovanja koriste se svi prikupljeni i dokumentirani podaci iz faze praćenja. S time u skladu, načela strateškog upravljanja, koja su bila osigurana tijekom izrade Plana te koja će biti osigurana tijekom praćenja, izvještavanja i vrednovanja Plana jesu sljedeća:

- *Načelo točnosti i cjelovitosti* - osigurava da se za pripremu, izradu, izvješćivanje te praćenje provedbe i ishoda Plana moraju koristiti pouzdani, provjerljivi i usporedivi podaci.
- *Načelo učinkovitosti i djelotvornosti* - osigurava da se za sve razine postavljenih ciljeva Plana moraju definirati odgovarajući pokazatelji.
- *Načelo odgovornosti i usmjerenosti na rezultat* - obvezuje Grad Karlovac na osiguravanje odgovarajućih uvjeta, resursa i političke podrške za postizanje željenih rezultata i ishoda.
- *Načelo održivosti* - obvezuje Grad Karlovac da pripremu i provedbu novih akata strateškog planiranja temelji na rezultatima i iskustvima iz prethodnih procesa strateškog planiranja, odnosno na rezultatima i iskustvima Plana.
- *Načelo partnerstva* - obvezuje Grad Karlovac da u procesima strateškog planiranja (izrade Plana) osigura partnerstvo s glavnim dionicima, uz uključivanje gospodarskih udruženja i socijalnih partnera, znanstvene zajednice, organizacija civilnoga društva te zainteresirane javnosti.
- *Načelo transparentnosti* - problemi i izazovi koje Grad Karlovac nastoji riješiti kroz postupke strateškog planiranja (izrade Plana) i upravljanja razvojem jasno su obrazloženi i relevantni, a akcijski planovi s jasno definiranim odgovornostima za provedbu i postizanje ishoda i rezultata.

Razlikuju se tri vrste vrednovanja, uzevši u obzir vrijeme provedbe postupka vrednovanja: (1) prethodno vrednovanje - prije provedbe (lat. *ex-ante*); (2) periodično vrednovanje - tijekom provedbe odnosno srednjoročno vrednovanje (lat. *interim*) i (3) naknadno vrednovanje - nakon provedbe (lat. *ex-post*).

Za Plan će se provesti sve tri vrste vrednovanja, dakle *ex-ante* vrednovanje, *interim* vrednovanje, kao i *ex-post* vrednovanje. Vrednovanje tijekom izrade Plana pomaže kako bi se osiguralo neovisno stručno mišljenje da je Plan u što većoj mjeri relevantan i koherentan. Vrednovanje tijekom provedbe (prethodno vrednovanje) Plana je provedeno, a njegovi zaključci i preporuke integrirani su u Plan već tijekom njegove izrade.

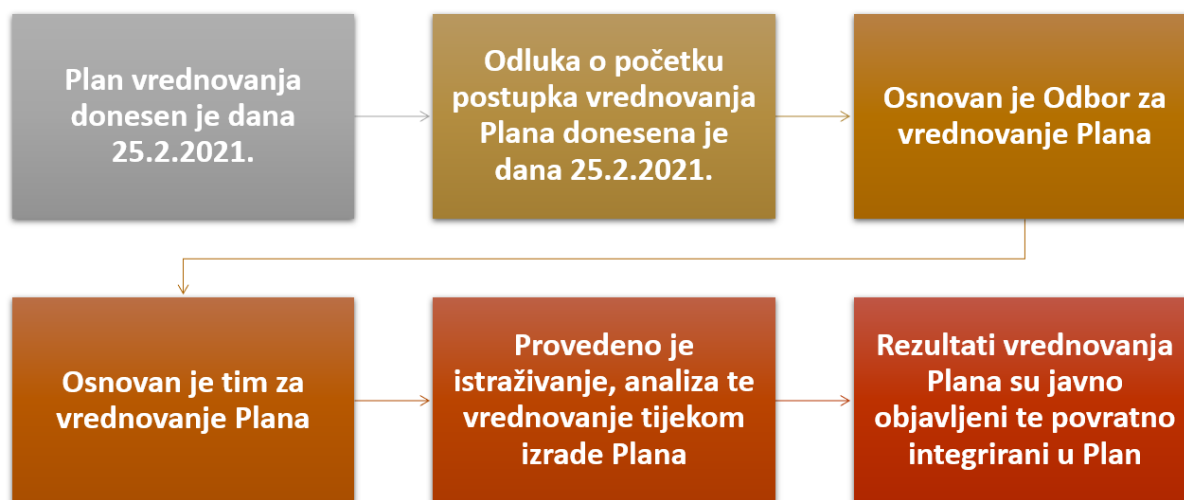
Metodologija različitih vrednovanja Plana međusobno se razlikuje, ovisno o vremenu provedbe postupka vrednovanja te opsegu samog vrednovanja Plana (*ex-ante*, *interim* i *ex-post*). Obavezni kriteriji koji su uzeti u obzir za vrednovanje Plana jesu važnost, djelotvornost, i usklađenost, kao i učinkovitost, dosljednost, komplementarnost, održivost i jednakost. Kod vrednovanja Plana provjerava se jesu li ciljevi i prioriteti Plana utemeljeni na stvarnim potrebama i razvojnim potencijalima, uspoređuje se što je ostvareno u odnosu na planirano, utvrđuje se jesu li odabrani prioriteti i mjere Plana komplementarni i povezani i je li Plan u skladu s relevantnim nacionalnim dokumentima. Također, provjerava se i jesu li željeni rezultati Plana ostvareni s minimalnim troškovima, je li se pridržavalo ciljeva i prioriteta Plana u odnosu na viziju, jesu li učinci intervencije trajni i, konačno, jesu li ishodi Plana ravnopravno raspoređeni.

Točnije, kako je već spomenuto, vrednovanje tijekom izrade Plana pomaže kako bi se osiguralo neovisno stručno mišljenje da je Plan u što većoj mjeri relevantan i koherentan, a zaključci ovog vrednovanja integriraju se u Plan tijekom same njegove izrade. Ovo vrednovanje tijekom izrade Plana usmjereno je prvenstveno na analizu snaga, slabosti i razvojnog potencijala te pruža relevantnim dionicima prethodnu prosudbu o tome je li Plan ispravno utvrđen, je li vidljiva koherentnost u odnosu na nadređene politike i smjernice, jesu li očekivani ishodi realni i slično. Predmetno vrednovanje tijekom izrade Plana pruža potrebnu osnovu za praćenje i buduće vrednovanje, na način da osigurava oblikovanje jasnih i mjerljivih ciljeva te pokazatelja za praćenje ostvarenja ciljeva kao sastavni dio Plana.

Sukladno postupniku provedbe postupka vrednovanja definiranom Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (Narodne novine, 66/2019), a kako je prikazano [Slikom 12.](#), za potrebe pokretanja postupka vrednovanja Plana, Grad Karlovac je donio Plan vrednovanja „Plana razvoja grada Karlovca za razdoblje 2021. - 2030. godine“ dana 25. veljače 2021. godine u kojem su detaljno razloženi

terminski plan i metodologija za provedbu *ex-ante* vrednovanja, *interim* vrednovanja te *ex-post* vrednovanja Plana. Plan vrednovanja je nakon njegovog donošenja dostavljen u SPUR - informacijski sustav za strateško planiranje i upravljanje razvojem. Nadalje, uz donošenje Plana vrednovanja donesena je i Odluka o početku postupka vrednovanja Plana od strane gradonačelnika Grada Karlovca, nakon čega je uslijedilo osnivanje Odbora za vrednovanje Plana te osnivanje tima za vrednovanje plana koji su sastavljeni od neovisnih unutarnjih i vanjskih stručnjaka. Nakon provedbe vrednovanja Plana, rezultati vrednovanja Plana su javno objavljeni te integrirani u Plan, a o čemu su nadležna tijela obaviještena, sukladno definiranim proceduralnim koracima provedbe vrednovanja.

Slika 12. Postupnik provedbe postupka vrednovanja tijekom izrade Plana razvoja Grada Karlovca 2021. – 2030.

Kako je već spomenuto, Planom vrednovanja „Plana razvoja Grada Karlovca za razdoblje 2021. - 2030. godine“ donesenim 25. veljače 2021. godine, Grad Karlovac je detaljno razložio terminski plan i metodologiju za provedbu *ex-ante* vrednovanja, ali i *interim* vrednovanja te *ex-post* vrednovanja Plana. Očekivani rezultati *interim* vrednovanja Plana u konačnici uključuju utvrđivanje statusa provedbe mjera i aktivnosti predviđenih Planom te identifikaciju potencijalnih ograničenja, neuspjeha ili kašnjenja u provedbi ili razloga odustajanja od nekih aktivnosti Plana, s konačnom svrhom utvrđivanja stanja i mogućnosti provedbe na temelju čega se, po potrebi, mogu poduzeti korektivne mjere radi povećanja učinkovitosti. Vrednovanje na taj način postaje upravljački alat kojim se pomaže učinkovitija provedba Plana te pomaže donositeljima odluka da tijekom provedbe utvrde nedostatke u provedbi Plana te poduzmu potrebne korake ukoliko su potrebne njegove izmjene.

Završno vrednovanje, vrednovanje nakon provedbe (naknadno vrednovanje), provodi se po završetku provedbe Plana. *Ex-post* vrednovanjem Plana mjerit će se postignuti razvojni učinci i rezultati po isteku provedbe Plana. Vrednovanje nakon provedbe Plana sažeto ponavlja i ocjenjuje cjelokupni utjecaj/činak Plana odnosno njegovu djelotvornost i učinkovitost.

Prilog 1. Intervencijska logika

Tablica 10. Intervencijska logika

STRATEŠKI CILJ NRS	RAZVOJNO PODRUČJE	PRIORITET	POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA		
SC1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Gospodarstvo, poljoprivreda i turizam	1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo na postulatima održivog razvoja	1.1. Razvoj pametnog grada i unaprjeđenje poduzetničkog, inovacijskog i investicijskog okruženja	Postotak malih i srednjih poduzeća od ukupnog broja poduzeća Stopa nezaposlenosti		
			1.2. Razvoj kontinentalnog turizma	Dolasci u turističke smještajne objekte (broj turista) Broj turističkih objekata, spavaonica i kreveta Prosječni boravak turista (u danima)		
			1.3. Razvoj ruralnih područja i održive poljoprivrede	Područje s ekološkom poljoprivredom Broj novih poljoprivrednika		
			SC5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Društvene djelatnosti	2. Kvalitetno življenje i dostupne javne usluge	2.1. Poticanje uključenosti i razvoja društvene i socijalne infrastrukture
2.2. Jačanje ljudskih resursa i pokretanje pozitivnih demografskih trendova	Procjena broja stanovnika na godišnjoj razini Broj djece upisane u programe predškolskog odgoja (Indeks broja upisane djece u odnosu na prethodnu godinu) Broj učenika upisanih u osnovne škole (Indeks broja učenika u odnosu na prethodnu školsku godinu) Studenti koji su diplomirali/završili sveučilišni ili stručni studij u tekućoj godini (Indeks u odnosu na prethodnu godinu)					
SC8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Prostorno uređenje, gradnja i zaštita okoliša	3. Kvalitetan urbani okoliš - održivo korištenje i upravljanje resursima i okolišem	3.1. Energetska učinkovitost te poticanje obnovljivih izvora energije i uporabe čiste energije			Smanjenje referentnih vrijednosti emisija CO2 u sektoru zgradarstva Smanjenje referentnih vrijednosti emisija CO2 u sektoru javne rasvjete Udio obnovljive energije (kao % ukupne energije)

			3.2. Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom	Stupanj recikliranja komunalnog otpada
SC10. Održiva mobilnost	Promet i komunalno gospodarstvo	4. Održivi prometni sustav i komunalno gospodarstvo	4.1. Unaprjeđenje prometnih sustava, mobilnosti i povezivosti	Udio autobusa i vlakova u ukupnom putničkom prijevozu
				Postotak dnevnih migranata koji koriste javni prijevoz
				Postotak putnika koji koriste bicikl ili pješače
			4.2. Unaprjeđenje komunalnog gospodarstva	Prosječan broj dana rješavanja prekršaja
				Stanovništvo priključeno na javnu vodoopskrbu
				Stanovništvo priključeno na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda

NAPOMENA: Sukladno metodologiji izrade srednjoročnih akata strateškog planiranja kao što su planovi razvoja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, propisanoj važećim Uputama za izradu planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave, dokument: UI-PR-1 inačica: 1.0, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, a čije upute se na odgovarajući način odnose i na izradu planova razvoja jedinica lokalne samouprave, izrada akcijskog plana nije obvezna. Odgovor na upit od Javne ustanove regionalne razvojne agencije Karlovačke županije od 13.08.2021. godine.